

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Pedagogická fakulta
Ústav pedagogiky a sociálních studií

IVA PEŠOUTOVÁ

V. ročník – prezenční studium

Obor: pedagogika – základy společenských věd

**DĚTI A MASMÉDIA – KYBERŠIKANNA, KYBERSTALKING A JINÁ
NEBEZPEČÍ INTERNETU**

Diplomová práce

Vedoucí práce: RNDr. Evžen Růžička, CSc.

Olomouc 2010

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně a použila jen prameny uvedené v seznamu literatury.

V Olomouci dne 23. března 2010

Iva Pešoutová

Poděkování

Touto cestou bych chtěla poděkovat vedoucímu mé diplomové práce RNDr. Evženu Růžičkovi, CSc. za jeho pomoc, cenné připomínky a rady, které mi ochotně poskytoval při vypracovávání této diplomové práce.

OBSAH

ÚVOD.....	5
1 Děti a masmédia – kyberšikana, kyberstalking a jiná nebezpečí internetu.....	7
1.1 Co to média vlastně jsou?.....	7
1.2 Masmédiální komunikace	8
1.2.1 Teorie komunikace.....	8
1.2.1.1 Funkce komunikování	9
1.2.2 Periodizace vývoje lidské komunikace	10
2 Masová komunikace	11
2.1 Počátky masové komunikace	11
2.2 Masmédia	12
2.2.1 Mediální komunikace a její proces	13
2.2.2 Nová média	14
2.2.2.1 Historie internetu.....	15
2.2.2.2 Fenomén internet.....	15
2.2.2.3 Závislost – netholismus	16
2.2.2.3.1 Závislost na kybersexu.....	18
3 Kyberšikana - definice a hlavní rysy	19
3.1 Rozdíl mezi tradiční šikanou a kyberšikanou.....	20
3.1.1 Šikana	20
3.1.2 Kyberšikana	21
3.2 Odlišné rysy šikany a kyberšikany	21
3.2.1 Nejčastější projevy kyberšikany	25
3.2.2 Šikana učitelů – mobil jako zbraň.....	26
3.2.3 Kyberšikana v České republice.....	27
3.2.4 Případy kyberšikany žákyně - zneužití a simulace znásilnění.....	28
3.2.5 Kyberšikana učitele – video na youtube.....	29
3.3 Prevence a možnosti řešení kyberšikany.....	30
3.3.1 Projekt E-Bezpečí.....	32
3.3.2 Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy	32
3.3.3 Projekt minimalizace šikany (MIŠ)	32
3.3.4 Linka Bezpečí Online (Internet Helpline)	33
3.3.5 Krizová linka Institutu pedagogicko-psychologického poradenství ČR.....	33
3.3.6 Bílý kruh bezpečí	33
3.3.7 Krizová linka IPPP ČR.....	33
3.4 Rady dospělým	34
3.5 Dětská práva a právní následky	35
4 Happy Slapping	37
4.1 Případy happy slappingu ve světě.....	38
5 Sexting	40
5.1 Případy sextingu v zahraničí	40
5.2 Případy v České republice.....	41
6 Kyberstalking – definice a hlavní rysy	43
6.1 Rozdíl mezi stalkingem a kyberstalkingem.....	43
6.2 Kyberstalking.....	44
6.2.1 Typy stalkerů podle policie ČR	44
6.2.2 Základní typologie stalkerů (P. E. Mullen)	47
6.3 Projevy kyberstalkingu.....	50
6.4 Motivace kyberstalkera	52
6.5 Strategie oběti při řešení stalkingu.....	52

6.6	Předcházení kybestalkingu	53
6.7	Co mohou dělat oběti?	54
6.8	Ukázka kyberstalkingu	56
6.9	Falešné oběti stalkingu	59
7	Kybergrooming	60
7.1	Typické chování kybergroomera	61
7.2	Motivace	61
7.3	Etapy manipulace	61
7.4	Prevence	64
7.5	Případ kybergroomingu z USA	65
7.5.1	Případ z České republiky	65
7.6	Desatero obrany kybergroomingu	67
8	Jiná nebezpečí kyber - prostoru	69
8.1	Kybersex	69
8.1.1	Škodlivý kybersex	69
8.1.1.1	Příklad kybersexu	70
8.1.1.1.1	Profily uživatelů chatu	71
8.1.2	Motivace kybersexu	72
8.1.3	Obrana	72
9	Prevence proti internetovým nástrahám	73
10	Výzkumné šetření na základních školách	76
10.1	Zaměření práce	76
10.2	Metodologie práce	76
10.2.1	Popis zkoumaného souboru	76
10.2.2	Použité metody	99
10.3	Závěr šetření	101
	ZÁVĚR	103
	SEZNAM LITERATURY	104
	SEZNAM PŘÍLOH	108
	ANOTACE	

ÚVOD

Za posledních padesát let se svět velice změnil, vlastně celá naše společnost se změnila. Díky globalizaci je svět jedna vesnice, ve které všichni ví o všech a kde se nic neutají. A i o tom pojednává má diplomová práce na téma „Děti a masmédiá“, ve které se blíže zaměřím na nástrahy internetu, především na kyberšikanu a kyberstalking.

Média a společnost a ovlivňování společnosti masmédií jsou dnes velmi aktuální problémy. Každé dítě dnes ví, co je internet, blog, chat, apod., ale neuvědomuje si, jak ho takové vymoženosti dnešní doby mohou ohrožovat. Díky internetu se může seznámit s mnoha lidmi, a to jak dobrými, tak i špatnými, potažmo nebezpečnými. Závislost na internetu se dá vytvořit podobně jako na hracích automatech. V Číně dokonce došlo k uznání internetové závislosti jako regulérní nemoci.

Dnešní mládež i celá společnost si nedovede představit život bez mobilního telefonu, internetu, MP3 přehrávače, GPS a podobných vymožeností moderního světa. A to je problém, ne že by tyto věci primárně škodily, ale uznejme, že životně důležité nejsou. Leč v naší společnosti jsou pojímány minimálně jako nějaký společenský status. Kdo nemá nejnovější mobilní telefon není „in“. A právě zneužití mobilních telefonů či internetu je stěžejním tématem mé diplomové práce – zaměřuji se na zneužívání mobilních telefonů ve školách, na nejnovější a hrůznou podobu šikany žáků i učitelů – na kyberšikanu. Co je kyberšikana, kde se tu vzala a jak ji vymýtit, jak se k ní staví zákon apod. Dalším nebezpečím, kterému může být dítě prostřednictvím nových médií vystaveno, je kyberstalking. Velmi závažná forma pronásledování lidí, což u dítěte může mít fatální následky. Dalšími jevy, jež se zabývám, je sexting, kybersex, happy slapping a zvláště nebezpečný kybergrooming.

Je tedy důležité, aby rodiče, učitelé, ale i samotné děti věděli, s čím se mohou setkat a jak by tomu mohli předejít. Nutná je zvláště prevence a informovanost.

V praktické části se zabývám zkušenostmi žáků Základní školy v Broumově a Základní školy v Meziměstí se šikanou prostřednictvím mobilního telefonu či internetu a s kyberstalkingem. Věkové rozpětí žáků je od 13 do 16 let.

1 Děti a masmédia – kyberšikana, kyberstalking a jiná nebezpečí internetu

1.1 Co to média vlastně jsou?

„Média, pojem, který patří mezi nejpoužívanější pojmy současnosti, hrají v komunikaci mezi lidmi důležitou roli. Pochází z latinského výrazu „medium“, což znamená tolik co „střední“, „uprostřed“, „mezi“. Má tedy charakter prostředku, něco zprostředkovává, je prostředníkem. Obdobně řečeno, je zprostředkujícím činitelem, něco zajišťuje, nějaký prostředek.“ (Schellmann, B., 2004, s. 9)

Slovník mediální komunikace uvádí: „Médium - lat. prostředek, prostředí, to co zprostředkovává děj, je prostředek komunikace, masové komunikace nebo mediální komunikace. V mediálních studiích je důležitý článek mezi komunikátorem a adresátem. Jsou to prostředky masové komunikace, které přináší informace v různých formách a za různým účelem.“ (Reifová a kolektiv, 2004, s. 139)

Sociologové, psychologové, novináři i politici o médiích mluví a píší v nejrůznějších souvislostech a významech. Mají tím na mysli především tisk, rozhlas, popř. média založená na digitálním zpracování a přenosu dat, která nesou označení „nová“. Význam pojmu média je však širší. (Jirák, J., Köpplová, B., 2003, s. 15,16)

S tímto pojmem se lze setkat v mnoha oborech a odvětvích. Je používán ve fyzice, chemii biologii, výpočetní technice a i v teorii sociální komunikace. (Jirák, J., Köpplová, B., 2003, 16)

„A právě obory věnující se různým projevům mezilidské, sociální komunikace, se označují pojmem **médium/média**, tedy to, co zprostředkovává někomu nějaké informace, sdělení, tedy médium komunikační.“ (Jirák J., Köpplová, B., 2003, s. 16)

Rozdíl mezi hesly média a médium je zásadní, i když mnoho lidí rozdíl nevidí. **Médium** se definuje dvojitým způsobem, obecněji a specifitěji.

Obecnějši definice se určuje pro oblast komunikace jako vše, co slouží k uchování a přenosu sdělení v prostoru a čase, specifický způsob definice chápe oblast žurnalistiky, zábavy a reklamy, jako označení technických prostředků a sociálních systémů sloužících masové komunikaci (tisk, rozhlas, televize, kniha, film, vizuální záznamy atd.). (Kraus, J., 2008, s. 8)

„Pojem média je zařazován do oboru masové komunikace a vymezuje ho jako souhrn prostředků, které multiplikují sdělení veřejného charakteru a rozšiřují směrem k rozptýlenému, rozmanitému, individuálně neurčenému anonymnímu publiku.“ (Kraus, J., 2008, s. 8)

1.2 Masmediální komunikace

Než se začnu zabývat mediální a masovou komunikací, měli bychom si v první řadě vyjasnit základní pojem – komunikace.

1.2.1 Teorie komunikace

Se slovem komunikace se setkáváme denně, a to v různých situacích. Hovoří se o komunikaci s veřejností, komunikace jako silnice apod. Komunikace tedy existuje v různých významech. Komunikovat v sobě zahrnuje umění jednat s lidmi, vyjadřovat se ústně i písemně, správně vyslovovat a argumentovat. (Pospíšil, J., Závodná, Lucie Sára, 2009, s. 6)

K pojmu komunikace v technickém slova smyslu patří civilizace, telefon, fax, atd. Komunikace je propojení, dorozumívání. Můžeme ji chápat jako technický či lidský signál. (Bednařiková, I., 2008, s. 13)

Komunikace = z lat. *communicatio*, od *communicare* = spojovat. Produkce a výměna sdělení a zejména významů sdělení prostřednictvím znakových systémů (kód, sdělení mediované, znak). Existuje mnoho definic komunikace, které se liší podle teoretického rámce, ze kterého vycházejí, ale téměř všechny uplatňují pět základních prvků komunikace:

- a) **komunikátora**, v některých publikacích uváděn jako mluvčí
- b) **adresáta** (recipient, příjemce),
- c) **komunikační kanál** (nosič, modus,

zprostředkující činitel), d) **mediované sdělení** (komunikát - text)
e) **účinek** (efekt, odpověď). Médium je to, co zprostředkovává přenos – vzduch, telefon, televize. Komunikace umožňuje systém vzájemně sdílených znaků a kódů, do kterých jsou organizovány. Širší definice připojují šum, kontext, kód, zpětnou vazbu a další prvky. (Reifová, I., 2004, s. 99)

Komunikace může být **verbální**, v tomto případě člověk komunikuje prostřednictvím slova nebo písma. Lze komunikovat samozřejmě i jinak, např. gesty, postojem těla, grimasami v obličeji apod. Hovoříme pak o **neverbální** komunikaci, tedy beze slov. Specifickým typem je komunikace **elektronická**, kdy se jedinec dorozumívá prostřednictvím telefonu, internetu apod. (Pospíšil, J., Závodná L., S., 2009, s. 6)

1.2.1.1 Funkce komunikování

Člověk s ostatními jedinci komunikuje z mnoha důvodů, neboť komunikace plní určité funkce, které jsou pro člověka podstatné: (Vybíral, Z., 2003, s. 23)

1. informační funkce – má předat zprávu či doplnit jinou,
2. instruktážní funkce – jejím cílem je naučit, navést člověka k něčemu,
3. persuzivní funkce – má přesvědčit adresáta, aby změnil popř. pozměnil názor, chce získat posluchače získat ho na svou stranu, ovlivnit ho, zmanipulovat,
4. zábavní funkce – posluchače má rozveselit, rozptýlit, pobavit...

1.2.2 Periodizace vývoje lidské komunikace

DeFleur a Ball Rokeach se pokusili vymezit dobu vývoje lidské komunikace. Kritériem byl způsob komunikace v daném období. Jejich dělení se rozlišuje na 5 etap:

- 1) epocha znamení a signálů;
- 2) epochu mluvení a jazyka;
- 3) epochu psaní;
- 4) epochu tisku;
- 5) epochu masové komunikace.

V těchto epochách se způsoby komunikace nestřídají, ale jde o jejich přidávání. V každé následující epoše se v různé podobě uchovávají média z předchozích dob. (Jirák, J., Köpplová, B., 2003, s. 16)

Jedni z prvních autorů, kteří se přiklonili k členění vývoje podle toho, jaké médium v dané době převládalo, byli kanadští autoři Harold A. Innis a Marshall McLuhan. Oba dva přisuzovali médiím a jimi zajišťované komunikaci určující roli při formování moderní doby.

McLuhan rozdělil takový vývoj na čtyři období, a to:

- 1) období orální kmenové kultury a charakterizuje ji jako dobu akustického prostoru (jako svět ucha);
- 2) doba psané kultury. Jedná se o rukopisy, kdy písmo nahrazuje akustické, zvukové vnímání vnímáním vizuálním;
- 3) jde o období tištění knih, která se stala prvním masovým médiem, ale také o první „konzumní zboží“;
- 4) předchozí „Gutenbergova galaxie“ končí nástupem elektřiny.

Mnozí autoři McLuhanovu teorii převzali, ale s výjimkou. Posledním stupněm není nástup elektřiny, ale jde o rozvoj „nových médií.“

(Jirák, J., Köpplová, B., 2003, s. 16)

2 Masová komunikace

Masovou komunikaci lze definovat jako proces zprostředkování nějaké informace širokému počtu lidí. Komunikace spočívá ve styku mezi jedním odesílatelem a širokým počtem adresátů, na které je možné působit v danou chvíli, aniž by se nutně znali.

„V procesu masové komunikace je příznačná dostupnost a srozumitelnost všem jejím příjemcům. Tento typ společenské komunikace je umožněn vznikem komunikačních prostředků, jež umožňují oslovovat široké skupiny příjemců, kterým obsahy zprostředkovávají srozumitelně a atraktivně. Děje se to tedy díky vzniku komunikačních prostředků – rozvoji periodického tisku, filmu, rozhlasu a televize, tedy **masových médií**.“ (Jirák, J., Köpplová, B., 2009, s. 45)

„Pojem masa bývá různě vymezován, převládají definice negativní, kdy se masou rozumí široké publikum bez sebeuvědomění a bez vlastních osobnostních rysů. Masa může být velmi snadno manipulovatelná.“ (Martinková, P., 2009, s. 12)

2.1 Počátky masové komunikace

Počátky masové komunikace spadají již do období 15. století a souvisí s vynálezem knihtisku, ale největší průlom byl na přelomu 19. a 20. století a následujících 50 let. Masovost v tomto období vzkvétala díky rozvoji techniky (telegraf, rozhlas, telefon, televize). Prvním masovým médiem byl tedy masivní rozvoj knihtisku. (Jirák, J., Köpplová, B., 2009, s. 45)

Role masových médií v dnešní postindustriální společnosti může být škodlivá či prosperující. Média mohou škodit například tím, že upřednostňují určité typy informací, překrucují je nebo je úplně vynechávají. Nepředkládají všechny možné názory na daný jev či skutečnost. Takové chování se objevovalo např. v totalitě. Ať tak či onak, masová média hrají nezastupitelnou roli v dnešní době.

2.2 Masmédia

Média a mediální komunikace hrají v dnešním světě jednadvacátého století významnou roli. Moderní člověk se s médii setkává na každém kroku. Vstupují do soukromého života, do společnosti, dokonce i do politiky. Nabízejí různé interpretace dané informace, v závislosti na tom, komu má být sdělení určeno.

„V češtině se slovo médium (častěji média) vžilo jako shrnující pojmenování pro hromadné sdělovací prostředky – tisk, rozhlas, televize, film, CD-ROM, e-mail, internet.“ (Kraus, J., 2008, s. 9)

Médium, pojem označující něco, co něco zprostředkovává, resp. vystupuje jako prostředník mezi jednotlivcem a okolím. Volek-Jirák - Köpplová (2006) rozlišují média primární, sekundární, terciární a média kvartární. (Kraus, J., 2008, s. 9)

„Média primární jsou chápána jako přirozený jazyk a s ním spojené prostředky neverbální komunikace, sekundární média jsou technické prostředky umožňující překonávat časové a prostorové vzdálenosti, např. telegraf, telefon. Média terciární jako hlavní předmět zájmu mediálních studií masová média, obracejí se z určitého centra na velké skupiny příjemců.“ (Kraus, J., 2008, s. 9)

„A v neposlední řadě média kvartární, tedy síťová a digitální, jež se vyznačují důrazem na interaktivitu účastníků, tj. možností příjemce vstupovat do interpersonálních vztahů s vysílajícím centrem nebo parterem a aktivně se podílet na rozvíjení sdělované události (chat, skype, blogy..).“ (Kraus, J., 2008, s. 9)

2.2.1 Mediální komunikace a její proces

Někdy se mediální a masová komunikace pokládají za totožný pojem. Pravda je ovšem taková, že masová komunikace je pojem nadřazený. Mediální komunikace se děje prostřednictvím médií, jako je rozhlas, televize, internet apod. Informace jsou podávány širokému množství lidí stejně tak jako u masové komunikace. Rozdíl je ten, že masová komunikace se neděje prostřednictvím nějakého média. Spadají sem meeting, briefing, předvolební kampaň. V podstatě se jedná o cokoliv, čeho se účastní velká masa lidí. V češtině se slovo médium (častěji média) vžilo jako shrnující pojmenování pro hromadné sdělovací prostředky – tisk, rozhlas, televize, film, CD-ROM, e-mail, internet. (Kraus, J., 2008, s. 9)

„Proces mediální komunikace lze chápat jako sled událostí, v nichž jsou významy vytvářeny a přijímány publikem. Publikum nepřijímá medializovaná (zprostředkovaná) sdělení izolovaně – lidé mezi sebou komunikují, doporučují si tituly, filmy, pořady, odhadují vývoj děje s seriálech, mnohdy sdílejí prožitky hrdinů oblíbených seriálů (telenovel) a žijí s nimi své vlastní životy.“

(<http://cesky-jazyk.upol.cz/articles.php?id=68>)

Hlavní charakteristikou médií je, že jsou schopna přenášet různé informace. Důležité je, že média jsou prostředkem komunikace, nositelem sdělení, včetně sdělení propagačního. Na jedné straně jde o hromadné sdělovací prostředky (masmédia), na straně druhé o jiné nositele zejména propagačního sdělení. „Masmédia neboli hromadné sdělovací prostředky se v obecném slova smyslu zabývají „produkcí, reprodukcí a distribucí znalostí široce chápaných souborů symbolů, majících důležitý význam pro zkušenost v sociálním světě“. (Jirák, J., Köpplová, B., 2003, s. 45)

„Ve svých příjemcích = recipientech (čtenářích, posluchačích a divácích) masmédia ovlivňují samotnou konstrukci sociální skutečnosti i jejich osobní představy o ní. Fakticky tedy mohou vytvářet další novou realitu. Ale mají média takovou moc? Teoretici masové komunikace tvrdí, že masmédia mají moc určovat, o čem budou lidé přemýšlet. Např. televize

nám nabízí rychle a zdarma široký svět zážitků a zkušeností. Učí, jak to v životě chodí.“ (Březina, I. a kol., 2000, s.111)

Ale opravdu tak vypadá svět? Chceme mít nějaké ideály, představy, a asi proto je televize tak návyková.

Blažek uvádí, že „masová média nejsou ta média, která ovlivňují masy, ale ta, která lidi v masy proměňují.“ (Blažek, B., 1995, s. 19)

Mezi nejrozšířenější masová média patří periodický tisk, rozhlas, televize, reklama a internet.

Veřejnost chce být informována o veškerém dění, veřejnost si toho žádá, veřejnost si chce vytvořit mínění. Od toho jsou zde **média**, jako televize, rozhlas a tisk. V poslední době lze však sledovat, kdy tyto služby nahrazuje nový fenomén doby – internet.

2.2.2 Nová média

Pro současnou dobu je charakteristické rychlé šíření a využívání tzv. nových médií. K nim především patří média elektronická, ovšem za nové médium lze považovat také mobilní telefon. Jde totiž o nejrychleji rozvíjející se technologii v českých domácnostech. (Pospíšil, J., Závodná L.,S., 2009, s. 79)

Rozšiřují se funkce mobilních telefonů, a to např. o nabídku služby MMS (**Multimediální zprávy**, zkratka **MMS** z anglického Multimedia Messaging Service), vysílání videorelací včetně zvukového komentáře nebo služba WAP, která je v podstatě internetem v mobilu. Díky ní se člověk dostane k informacím, které potřebuje. Elektronickým médii, které lze řadit na první místo je internet. O internetu se také hovoří jako o prostředí technologickém, resp. o kyberprostoru. Počet uživatelů internetu rychle roste, celosvětově mělo v roce 2002 přístup k internetu cca 620 milionů lidí, začátkem roku 2003 v ČR mělo ve městech přístup k internetu 33 % obyvatel, a na venkově 20 % obyvatel. (Musil, J., 2003, 160, 162)

Podle statistického úřadu v České republice v roce 2008 vlastnilo osobní počítač 48 % domácností a připojení k internetu mělo 42 % domácností. (Pospíšil, J., Závodná L., S., 2009, s. 79)

Před pár lety si naši rodiče ani nedovedli představit, že by byly informace tak rychle dosažitelné a dnes internet využívají téměř všichni, i naši prarodiče.

2.2.2.1 Historie internetu

„Pokud jde o samotnou "sít' sítí", tedy o internet, základní myšlenky vznikly v americkém ministerstvu obrany v době studené války (zhruba v polovině 60. let 20. století) jako výsledek snahy utajit a ochránit jeho informační systém. Druhým zdrojem byly akademické vědecké instituce potřebující rychle přenášet velké množství informací mezi sebou a členy svých vědeckých týmů. Internetová síť nemá centrum, z každého uzlu je přístup do dalších uzlů. Data tvořící zprávu jsou uspořádána do balíčků, z nichž je možné sestavit celkovou zprávu. Tyto balíčky jsou opatřeny cílovou adresou, na kterou se mohou dostat různými cestami. Internetová síť využívá existující pevné linky telefonních a televizních kabelů a mobilní telefonní sítě a je schopna adaptovat se na satelitní spojení. Převedení rozhlasového a televizního vysílání do internetového prostředí se uskutečnilo v první čtvrtině 90. let a bylo bezprostředně následováno otevřením kyberprostoru pro komerční účely - nejrůznější reklamní sdělení (bannery apod.) a sponzoring.“ (<http://www.rvp.cz/clanek/547>)

2.2.2.2 Fenomén internet

Internet nám jako uživatelům nabízí různé služby. Jedna z nejvíce poskytovaných je služba **www**, **e-mail** (neboli elektronická pošta), **on-line komunikace** neboli chat (icq, MSN, různé chatovací místnosti), **internetové telefonování** (Skype), významným prostorem na internetu v současnosti jsou **sociální sítě**. (Pospíšil, J., Závodná L., S., 2009, s. 79)

„Jedná se o společenský prostor na internetu, který umožňuje uživateli založit si profil a komunikovat s ostatními uživateli. Nejoblíbenějšími sítěmi jsou Facebook, Hi5, MySpace apod. Mezi české sociální sítě lze zařadit portál Spoluzaci.cz nebo Libimseti.cz. (Pospíšil, J., Závodná L.,S., 2009, s. 79)

Sociální sítě plní mnoho různých funkcí, od komunikační a poznávací až k emoční a sociální. Sítě se využívají k různým účelům. Jejich prostřednictvím se uživatelé chtějí seznámit, sdružují se na nich lidé, jež spojuje společný zájem, např. MySpace staví na hudbě nebo prostě jen chtějí komunikovat s druhými lidmi, Na portále Spoluzaci.cz můžete najít bývalé spolužáky apod. Sociální sítě mají tedy pro dnešní společnost různé významy, ale ne vždy jsou užívány k nevinným účelům. (Pospíšil, J., Závodná L.,S., 2009, s. 79)

Internet nemusí být vždy výhodou a znakem vyspělé společnosti. Bývá též zneužit pro kriminální činnost, jako jsou ilegální obsahy, šíření drog, spamy, viry, zveřejňování dětské pornografie, atd. Díky internetu se tyto jevy šíří velice rychle širokému počtu lidí a jsou v podstatě nezjistitelné. (Musil J., 2003, s. 174)

2.2.2.3 Závislost – netholismus

„Dalším, bezesporu nezanedbatelným rizikem užívání internetu je velmi snadné vytvoření závislosti neboli netholismus či nethomanie. Jde o závislost na virtuálních drogách jako např. televize, videa, počítačové hry, závislost na kybervztahu atd. Zatím neexistuje oficiální psychiatrická diagnóza závislosti na internetu. Určení hranice mezi běžným užíváním internetu a závislostí není jednoduché. Různé studie považují za nadužívání internetu rozmezí 5 až 25 hodin týdně, avšak neshodují se ani ve vymezení pojmu „normální využití.“ Při závislosti na kybervztahu se jedná o přílišné zapojení do online vztahů skrze chaty, profily či komunikátory.

(http://www.kapezet.cz/admin/data/articleFiles/211/soubor_2809486.pdf)

Jeden z prvních pokusů o sestavení souboru symptomů závislosti na internetu vyhodnotil závislého na internetu pomocí dotazníku.

Člověk je hodnocen jako závislý, pokud v posledním roce splňuje 4 nebo více následujících kritérií:

- 1) Máte pocit, že myslíte na internet nebo online služby, i když jste offline?
- 2) Cítíte potřebu trávit více času online, abyste dosáhli uspokojení?
- 3) Nejste schopni kontrolovat své používání internetu?
- 4) Cítíte se neklidní, vztekli nebo popudliví, když se pokoušíte ukončit své online aktivity?
- 5) Chodíte na internet, abyste unikli před problémy či se zbavili pocitů bezmocnosti, viny, úzkosti nebo deprese?
- 6) Lžete rodině a přátelům, abyste zakryli, jak často a jak dlouho býváte online?
- 7) Riskujete používáním internetu ztrátu významného vztahu, zaměstnání, nebo příležitosti pro vzdělání či kariéru?
- 8) Přestože utrácíte příliš mnoho peněz za internetové poplatky, stále se vracíte do online prostředí?

(http://www.kapezet.cz/admin/data/articleFiles/211/soubor_2809486.pdf) - příručka pro učitele

Čína je dnes největším telekomunikačním trhem na světě. Nástup internetu v této zemi byl velmi rychlý a Čína dnes eviduje velké množství závislých lidí. Vznikají také první centra pro léčbu závislosti na internetu. Nejčastěji se léčí elektrošoky a to za nemalé peníze. Měsíční léčba v nemocnici stojí kolem 15 000 korun. Od léčby elektrošoky se ustupuje na úkor klasických antidepresivních medikamentů.

(<http://www.zive.cz/Bleskovky/V-Cine-se-lecila-zavislost-na-internetu-elektrosoky/sc-4-a-147878/default.aspx>)

Avšak ani Evropa na tom se závislostí není nejlépe. V Německu je závislý každý 20 uživatel internetu a ve Švédsku je prý závislých osob dokonce 40 tisíc. V Rakousku je číslo o něco nižší, 30 tisíc uživatelů internetu, ale stále je to vysoké číslo. (Jirovský, V., 2007, s. 36)

Stále více lidí se tedy stává závislými na komunikaci přes internet. Je to tím, že žijeme v moderní době, ve které si život bez internetu nedovedeme

představit nebo že už pro samou práci člověk nemá čas na reálný život, a tak ho raději „žije na internetu?“ Oba názory mohou být správné, ale zároveň se nabízí otázka, zda to již nesouvisí s duševní poruchou osobnosti? Vybíral ve své knize uvádí pojem patologická komunikace, neurotická komunikace, abnormální komunikace atd. Je tedy jasné, že pokud člověk trpí nějakou „poruchou“ komunikace, činí mu potíže komunikovat s lidmi v reálném světě, je tedy logické, že se raději uchýlí k virtuálnímu životu, kde je komunikace bezpečnější. Alespoň pro něj.

2.2.2.3.1 Závislost na kybersexu

Jedinec používá webové stránky pro kybersex a kyberporno.

Podle socioložky a psycholožky Sherry Turkleové bývají závislí nejčastěji mladí muži, kteří mají málo nebo žádné sociální zkušenosti a nízké sebevědomí. Takoví lidé častěji využívají internet k hledání přátel, bavení se, hraní interaktivních her, seznámení se či k virtuálnímu sexu. (http://www.kapezet.cz/admin/data/articleFiles/211/soubor_2809486.pdf)

K závislosti může vést mnoho faktorů jako například osamělost, neschopnost či strach navázat kontakt v reálném životě. Přes internet komunikace neprobíhá tváří v tvář, je tedy snazší se s někým seznámit. Člověk se nemusí bát nepříjemných situací, jelikož si může každou odpověď řádně promyslet.

Informační technologie, zejména internet a mobilní telefony, mohou být a bohužel i jsou zneužívány k cílenému ubližování a zastrasování obětí. Tento nový jev byl pojmenován "cyberbullying", tedy kyberšikana.

3 Kyberšikana - definice a hlavní rysy

Samotný název naznačuje, že v případě kyberšikany máme co do činění se specifickou formou klasické šikany. Vlastnosti virtuální reality nabízí jiné nástroje ubližování, a tím mění charakter celého procesu šikanování. (<http://www.streamnet.cz/dokumenty/kybersikana.pdf>)

Kyberšikana je úmyslné, opakující se a nepřátelské chování, jehož cílem je ublížit oběti za použití informačních a komunikačních technologií. (<http://proti-sikane.saferinternet.cz/sikana-a-kybersikana>)

„Kyberšikanu (cyberbullying) lze jednoduše nazvat jako zneužití informačních komunikačních technologií (ICT), zejména pak mobilním telefonem a internetu k takovým činnostem, které mají někoho záměrně vyvést z rovnováhy.“

(<http://www.streamnet.cz/dokumenty/kybersikana.pdf>)

Konkrétnější představu nabízí například obsírnější vysvětlení Wikipedie: „Kyberšikana (též kybernetická šikana, počítačová šikana či cyberbullying) je druh šikany, který využívá elektronické prostředky, jako jsou mobilní telefony, e-maily, pagery, internet, blogy a podobně. Řada jejích projevů může spadat do oblasti kriminálních činů. Její nejobvyklejší projevy představuje zasílání obtěžujících, urážejících či útočných e-mailů a SMS, vytváření stránek a blogů dehonestujících ostatní, popřípadě může kyberšikana sloužit k posilování klasických forem šikany, nejčastěji prostřednictvím nahrání scény na mobilní telefon a jejího následného rozeslání známým dotyčného, popřípadě vystavení na internetu. Zejména poslední varianta šikany může být extrémně nebezpečná – pokud se spojí s nějakou velmi ponižující situací, takovéto zveřejnění ponižujících materiálů pro obrovské množství lidí (které nejde vzít zpět) mnohonásobně zvyšuje utrpení a trauma oběti, což na ni může mít extrémně neblahý dopad.“ (<http://www.streamnet.cz/dokumenty/kybersikana.pdf>)

Kyberšikana je velkým problémem v řadě zemí. Mnoho zemí kvůli ní přijímá nové zákony a bezpečnostní opatření (např. Polsko filtruje na školních sítích přístup k internetu a zakazuje dětem používat na školách

mobilní telefony, Jižní Korea přijímá rozsáhlé restriktivní úpravy ohledně využití internetu), některé země už dokonce ustavily speciální policejní vyšetřovací týmy určené pro boj s kyberšikanou (např. Jižní Korea, kde kyberšikana představuje vážný celospolečenský problém). V USA je kyberšikana od roku 2006 federálním zločinem.

(<http://cs.wikipedia.org/wiki/Kyber%C5%A1ikana>)

3.1 Rozdíl mezi tradiční šikanou a kyberšikanou

Obě formy šikany mají něco společného. Jejich cílem je někomu ublížit nebo ubližovat – ať fyzicky či psychicky. Kyberšikana v mnoha případech dokonce začíná jako tradiční šikana. Někdy se jejich projevy prolínají a doplňují – příkladem může být třeba nahrávání fyzického týrání spolužáka.

(<http://proti-sikane.saferinternet.cz/sikana-a-kybersikana>)

3.1.1 Šikana

„Opakované týrání, zotročování, ponižování nebo omezování jedince nebo skupiny jiným jedincem nebo skupinou prostřednictvím agrese či manipulace. Dochází k ní ve všech věkových i sociálních skupinách.“
(Holá, L., 2008, nepublikované přednášky)

Je to jakékoliv chování, jehož záměrem je opakovaně ubližovat, ohrožovat, nebo zastrašovat jiného člověka, případně skupinu lidí, zahrnuje jak fyzický útok v podobě bití, poškozování věcí, tak i útok slovní v podobě vydírání, nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Většina případů šikany mezi dětmi se odehrává ve škole, na cestě do školy nebo ze školy, případně v okolí bydliště.

(<http://www.minimalizacesikany.cz/rodice-co-je-to-sikana/11-rodice-co-je-to-sikana/62-co-je-to-sikana>)

Klasická šikana se nejčastěji odehrává ve třídě, v jídelně, na chodbách, na hřištích, v šatnách atd., tedy vesměs na místech, která nebývají ze strany učitelů tolik kontrolována.

3.1.2 Kyberšikana

Kyberšikana je oproti klasické šikaně mnohem skrytější. Odehrává se ve virtuálním prostoru, který je mimo učitelskou i rodičovskou kontrolu. Jsou-li oběti napadány slovně nemusí si pamatovat každé slovo, ale v případě e-mailů, textových zpráv, chatu a webových stránek si oběť čte to, co jí agresoři napsali, neustále dokola. Agresor nemusí být nutně starší a fyzicky silnější než jejich oběti, jak to většinou bývá u šikany klasické, ale spíše se jedná o jedince s dobrými znalostmi informačních technologií. (<http://www.nidm.cz/projekty/realizace-projektu/klice-pro-zivot/medialni-vychova-a-medializace/realizace/ujasnome-si-pojmy-kybersikana>)

Obětí kyberšikany se může stát kdokoli. Agresoři si oběť mohou vyhlídnout zcela náhodně a nemusí se jednat ani o člověka z okolí. Mohou terorizovat kohokoliv na světě. (Macháčková, P. 2007, s. 9-10)

3.2 Odlišné rysy šikany a kyberšikany

A. Útočníci jsou anonymní

“Ve virtuálním prostředí většinou útočníci vystupují pod přezdívkou (nickem), používají pro oběť neznámou e-mailovou adresu, telefonní číslo atd. Pro agresora navíc není žádný velký problém vytvářet nové identity. Oběť tak má jen malou šanci přijít na to, kdo na ni útočí. Anonymita útočníka má bohužel pro oběť ještě mnoho dalších nepříjemných aspektů, např. to, že pocit nepolapitelnosti posiluje agresorovu odvahu zkoušet drsnější metody a formy útoků a potažmo vůbec útoky podnikat. Anonymita však může být často zdánlivá, protože totožnost útočníků lze v některých případech s využitím vhodné technologie odhalit. Přesto bývá obecně velmi obtížné útočníka vystopovat a vzhledem k tomu, že mnohé z projevů kyberšikany český právní systém nijak neřeší, nemůže vždy oběť počítat s pomocí výkonných orgánů jako je policie.“ (Krejčí, V., Kopecký, K., 2009, s. 4)

Většina obětí kyberšikany se nikdy nedozví, kdo je šikanoval, přezdívka, anonymní telefonní číslo, e-mailová adresa dávají agresorovi dostatečnou možnost zůstat skrytý. Díky tomu může svoji agresi stupňovat a dovolit si to, co by si tváří v tvář nedovolil.

(Krejčí, V., Kopecký, K., 2009, s. 4)

B. Mění se profil útočníků a profil obětí

Ve virtuálním světě nezáleží na věku, pohlaví, síle, postavení ve skupině ani na úspěšnosti útočníka nebo oběti ve společnosti. Původcem kyberšikany může být každý, kdo má potřebné znalosti informačních a komunikačních technologií, tedy i fyzicky slabý jedinec. Výzkumy ukazují, že útočníci tráví více času na internetu, a to bez dohledu rodičů, kteří se příliš nezajímají o to, k čemu internet jejich děti používají. Útočníky bývají častěji chlapci než dívky s dobrým sociálním statutem. Pachatelé kyberšikany jsou také obvykle původci tradičního šikánování. Zajímavý je poznatek, že kyberútočníci bývají často také sami oběťmi kyberšikany nebo jejich pozorovateli (výzkumy Univerzity Antverpy (2005-2006), Li (2007), Dehue (2008)). Zmíněné výzkumy zjistili, že oběťmi se často stávají děti, které jsou na internetu nebo mobilním telefonu závislé, sociální kontakty navazují především ve virtuálním světě, ve skutečném světě nemají příliš kamarádů. Jsou to také často oběti tradičního šikání. Vysoké procento - 39 % obětí jsou uživatelé internetových sociálních sítí jako jsou např. Facebook, MySpace nebo Libimseti. Oběti kyberšikany také bývají velmi málo obeznámeny s riziky spojenými se zneužitím ICT a možná proto se na internetu chovají méně zodpovědně (často riskují, zveřejňují osobní údaje, sdílí své fotografie apod.). Také pro oběti platí to, že se někdy sami stávají pachateli kyberšikany nebo jejich pozorovateli. (Krejčí, V., Kopecký, K., 2009, s. 4)

PROMĚNA AGRESORA: agresorem většinou nebývají fyzicky silní lidé tak jako tomu je u běžné šikany, ale agresorem je člověk, který je znalý v informačních technologiích.

PROMĚNA OBĚTI: obětí útoků je většinou outsider. Vyšší riziko hrozí dětem, které jsou na svých mobilech a počítačích závislé. (Krejčí,V., Kopecký, K., 2009, s. 4)

C. Mění se místo a čas útoků

MÍSTO: Zatímco u tradiční šikany lze předpokládat, kdy a kde k útoku dojde (např. ve škole, na hřišti), jde o fyzická setkání, kterým by se dalo i částečně vyhnout, před kyberšikanou není únik, setkat se s ní můžeme kdykoliv a kdekoliv. Obětí útoku se dítě může stát vždy, když budeme připojen k internetu nebo když budeme mít u sebe svůj mobilní telefon. V takovém případě se před kyberútokem nemá kam schovat. Útočník si oběť může najít i v „bezpečí domova“ a kontaktovat ho kdykoliv se mu zachce. (Krejčí,V., Kopecký, K., 2009, s. 4)

ČAS: Běžná šikana je opakovaná, ale vždy se jedná o jednorázovou záležitost. V případě kyberšikany se může oběť k urážlivým SMSkám, e-mailům, odkazům, apod. kdykoliv vracet a prožívat tak stále dokola nepříjemné pocity. (Krejčí,V., Kopecký, K., 2009, s. 4)

D. Ve virtuálním prostředí se lidé chovají jinak než ve skutečném světě

Lidé mohou udávat jiný věk, jiné pohlaví, jiné povolání, a záměrně tak manipulovat s těmi, se kterými komunikují. Ve virtuálním světě se někteří lidé chovají méně opatrně než v reálném světě (jsou odvážnější v komunikaci, probírají citlivá témata, komunikují často bez zábrán apod.). Někdy zkoušejí to, co by se v reálném světě báli udělat (např. útočit na jiné osoby, vyhrožovat jim nebo je vydírat), protože je menší šance na jejich dopadení. Virtuální komunikace navíc nabourává představu o tom, jak probíhá komunikace mezi lidmi, jak se vytváří mezilidské vztahy a řeší problémy. Ve virtuálním světě je velmi jednoduché se s někým se seznámit, komunikovat s ním tak dlouho, jak chci a o čem chci a v případě problémů komunikaci bez následků ukončit. Ve skutečném světě to tak jednoduše nefunguje, vše je otázkou kompromisů. Pokud se jedinec naučí jen tento

„snadný model virtuální komunikace“, ve skutečném světě s ním pravděpodobně nevystačí. Zklamání z nevydařených reálných vztahů ho opět přivede k počítači, kde si tyto nezdary může kompenzovat. Přidává se tak k potenciálně rizikové skupině, ze které se velmi často stávají oběti kyberšikany.

(Krejčí,V., Kopecký, K., 2009, s. 4)

E. Při šíření kyberšikany pomáhá útočníkovi publikum

PUBLIKUM: Divákem kybernetické šikany se může díky webovým stránkám stát kdokoliv na světě. Prostředky kyberšikany (zprávy a pořízené záznamy) se dají velmi jednoduše rozesílat dál. Kyberšikana tedy může mít velmi početné publikum. Útočník nemusí oběť napadat opakovaně, stačí, když citlivé zprávy nebo nahrávky publikuje na internetu a o jejich šíření se pak postarají jiní. Toto „publikum“ pak umožňuje zvyšovat intenzitu útoku a zhoršovat jeho dopad na oběť, i když to nemusí mít primárně v úmyslu. (Krejčí,V., Kopecký, K., 2009, s. 4)

F. Dopady kyberšikany na oběť není snadné rozpoznat

KONTROLA: Kyberšikana znesnadňuje kontrolu jak ze strany rodičů tak i školy, u kyberšikany chybí klasické znaky šikanování, kterých by si mohli dospělí všimnout. Kyberšikana je většinou spojená s psychickým týráním obětí, které není snadné poznat (na rozdíl od modřin, jež mohou doprovázet fyzickou šikanu). Oběti kyberšikany jsou často uzavřené do sebe a nekomunikují o problémech s okolím. Důvodů pro takové chování může být více (strach, stud, rodiče nerozumí počítačům, dítě nepozná, že jde o projevy psychického šikanování apod.). Na řešení svých problémů tak zůstávají často sami, což může vést k tomu, že situaci nezvládnou. (Krejčí,V., Kopecký, K., 2009, s. 4)

G. Kyberšikana může být způsobena i neúmyslně

Kyberšikana může být výsledkem žertu, který se dotyčného dotkne. Většinou člověk špatně odhadne situaci nebo reakci daného člověka. (Krejčí, V., Kopecký, K., 2009, s. 4)

H. Kyberšikana se nemusí odehrávat opakovaně

I jednou provedený útok stačí. Např. když agresor vyvěsí na web fotku oběti, tu si už kdokoliv může zkopírovat a rozšířit dál po světě, ještě dříve než ji poskytovatel serveru stačí stáhnout. (Krejčí, V., Kopecký, K., 2009, s. 4)

Kyberšikana je jev poměrně mladý. Rychlému šíření napomáhá, že ne všichni rodiče a pedagogové mají takové znalosti v oblasti ICT jako současné děti. Na rozdíl od klasické šikany je kyberšikana mnohem zrádnější, neboť oběť většinou netuší, kdo jí ubližuje, protože agresorovi nevidí do tváře, a nemůže se bránit. Domov byl u klasické šikany pro oběť místem, které ji před útoky agresorů ochránilo, u kyberšikany tomu tak není. Agresor může prostřednictvím mobilního telefonu či internetu pronásledovat svou oběť kdykoli a kamkoli, ta nemá šanci uniknout.

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/14/39/lang,czech/>)

3.2.1 Nejčastější projevy kyberšikany

a) Zasílání urážlivých, zastrašujících zpráv nebo pomluv (e-mail, SMS, chat, ICQ, Skype) či výhrůžné telefonáty.

b) Pořizování zvukových záznamů, videí či fotografií, jejich upravování a následné zveřejňování s cílem poškodit vybranou osobu (předem připravený fyzický útok, natáčení učitele apod.)

c) Vytváření internetových stránek, které oběť urážejí, pomlouvají nebo ponižují, kde je oběť různými způsoby (verbálně, graficky, zvukově...) zesměšňována nebo také vyvěšení pornografických fotografií s tváří oběti na internetu.

d) Zneužívání cizího účtu - krádež identity (e-mailového, diskusního apod.) Jsou známy i případy, kdy agresoři získají hesla a identifikační údaje oběti a pod jeho/jejím jménem zasílají ostatním vulgární, zprávy, fotografie, videa.

e) Vydírání pomocí mobilního telefonu nebo internetu

h) Obtěžování a pronásledování voláním, psaním zpráv nebo prozváněním.

(<http://www.policie.cz/clanek/vite-co-je-kybersikana.aspx>)

3.2.2 Šikana učitelů – mobil jako zbraň

Mobilní telefony, které byly dříve určeny pouze k volání a k posílání SMS zpráv, jsou dnes postrachem učitelů. Mobilní telefony se vyvíjí čím dál rychleji a svým uživatelům nabízí mnoho služeb, např. díky zabudování fotoaparátu nebo kamery ho lze využít k posílání fotek či videa). Člověk na nich může poslouchat hudbu, hrát hry, surfovat po internetu, posílat e-maily. A právě na tuto službu si nejvíce stěžují učitelé. Žáci mobilní telefony využívají k zaznamenání situací, které pedagogové nemají pod kontrolou a jsou různými způsoby zesměšněni. Tyto situace pak vkládají na internetové stránky. Učitelé se nemají jak bránit. (Vokrouhliková, A., 2009, s. 5)

Jedná se o kybernetický teror na učitele - jde o případy útisku učitelů ze strany žáků, při kterých trýznitelé zneužívají pro dosažení svých cílů různých moderních technologických prostředků, např. mobilních telefonů, digitálních fotoaparátů, kamer, diktafonů, počítačů atd.

Server Novinky.cz odvysílal reportáž o šikaně učitelů. V ní se mimo jiné objevuje informace, že až 2 % středoškolských učitelů jsou fyzicky napadána svými žáky a díky tomu, je až 10 % učitelů odhodláno odejít ze školství. Tento údaj uvedl časopis Pedagogika.

Vysokoškolský profesor z Pedagogické fakulty UK v Praze Stanislav Bendl pro Novinky.cz uvedl příklad z Polska. Profesor učící angličtinu na výběrovém lyceu, kde byl vyhlášen nejlepším učitelem a byl velice oblíben.

Později musel přejít na učňovskou školu, kde žáci – učňové o angličtinu nejevili zájem. Rok ho systematicky šikanovali a když se dozvěděli o jeho úmyslu odejít ze školy, chtěli si na „legrácky“, které mu prováděli, uchovat památku. Vzali tedy kameru a začali ho systematicky natáčet, co všechno mu během jednoho roku prováděli. Kopie si pak rozeslali mezi sebou.
(<http://www.novinky.cz/domaci/187889-ucitele-se-obavaji-sikany-od-zaku-mnozi-uvazuji-o-odchodu.html>)

3.2.3 Kyberšikana v České republice

Tým projektu E-Bezpečí a Centra PRVOK PdF UP (Centrum prevence rizikové virtuální komunikace) realizoval v roce 2009 výzkumné šetření, zaměřené na výskyt nebezpečných komunikačních jevů spojených s využíváním ICT, zejména se zaměřil na kyberšikanu, kybergrooming, sexting a jiné nebezpečné jevy, se kterými se mohou děti setkat.

Z výzkumné zprávy projektu e-bezpečí „Nebezpečí elektronické komunikace“, vypracované Mgr. Veronikou Krejčí a Mgr. Kamilem Kopeckým, Ph.D., dostupné na serveru www.e-bezpeci.cz, vyplývá, že z celkového počtu 1925 respondentů, se do kyberšikany učitelů zapojilo 2/3 dotazovaných, z nich bylo 67,6 % chlapců. 11 % respondentů uvedlo, že takového chování byli přítomni a malá část, tedy 9 % o kyberšikaně učitelů informovala rodiče, a to převážně dívky. S kyberšikanou se setkalo nebo ji přímo zažilo 22 % žáků, 45 % z nich o tom někoho informovalo, přičemž 24 % lidí, kterým to oznámili, reagovalo bez zájmu. Vysoké procento žáků, tedy 70 % žáků si myslí, že je kyberšikana hodně rozšířená, 22 % respondentů se domnívá, že by hledalo pomoc nebo by vypomohlo kamarádovi, 78 % uvedlo, že by upadli do deprese.

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/252/6/lang,czech/>)

Žáci, kteří užívají mobil k těmto účelům, mají často nějaký konflikt s učitelem, cítí se učitelem nerespektovaní, ponižovaní nebo jim je jednoduše nesympatický a chtějí se na jeho účet pobavit. Záměrem agresorů je obvykle zesměšnění či znevážení učitele, a to buď jednorázovým útokem nebo soustavným dlouhodobým tlakem. S ohledem na motivaci útočníků,

jejich vynalézavost a technologické schopnosti má kybernetický teror, kterému učitelé musí čelit, různé podoby.

Žáci často vystavují na internetu digitální fotografie pedagogů v nelichotivých pozicích, vytvářejí webové prezentace o učitelích s hanlivým obsahem, obtěžují pedagogy vulgárními telefonáty, posílají na ně elektronickou poštou fiktivní stížnosti nadřizeným atd. Vynalézavost, zákeřnost a podlost agresorů nezná mezí.

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/252/6/lang,czech/>)

Je to ale problém každé školy? Jisté je to, že tento problém se může objevit všude, leč kde vládne souznění a harmonie mezi učitelem a žáky, kde existuje pozitivní školní i třídní klima, kde se žáci nemusí bát přijít za učitelem požádat o pomoc a radu, tam bychom tento problém hledali těžko.

3.2.4 Případy kyberšikany žákyně - zneužití a simulace znásilnění

Nejznámějším a bohužel také smutným případem, který skončil sebevraždou, je příběh Anny Halmanové, studentky polského Gymnázia v Gdaňsku.

Dne 20. října 2006 obstoupí o přestávce čtyři chlapci Annu a začnou ji štípat do prsou. Lukasz P. ji chytí za ruce a ostatní ji plácají po zadku. Když se dívka předkloní v bolesti z vykroucených rukou, Mateusz W. se začne otírat kolenem o její hýždě a v tutéž chvíli ji Lukasz chytí za krk a donutí, aby dala hlavu do jeho rozkroku. Dívka se vytrhne a schová pod lavici. Odtamtud ji kluci vytáhnou a Dawid M. ji povalí na katedru. Arkadiusz P. jí sundá kalhotky a celá třída propuká v hurónský smích. Pak ji tento „hrdina“ sáhne mezi nohy. Anička křičí. Celou situaci nahrává na mobilní telefon Michal S. Anna utíká domů. Na internetu už koluje nahrávka z mobilního telefonu natočená Michalem S. Večer Annu navštíví kamarádka, té se svěřá, že se raději oběsí, než by se do školy vrátila. Druhý den ráno ji najde nic netušící matka. Její dcera se oběsila ve svém pokoji na švihadle. Smrt Anny Hallové zasáhne celé Polsko. (<http://bystron.blog.idnes.cz/c/64160/Kybersikana-zabiji.html>)

Celá situace je o to smutnější, že vedení školy neučinilo žádné kroky k potrestání viníků. Teprve policie, která případ vyšetřuje, umístí všech pět zúčastněných aktérů do tříměsíční vazby. Soud 20. dubna 2007 rozhodne o umístění všech šikanujících v nápravných ústavech pro mladistvé. Rodiče odsouzených jsou přesvědčeni, že šlo jen o nevinnou dětskou hru a proti rozsudku protestují. Psychologové jsou naopak přesvědčeni, že i když si kluci na znásilnění jen hráli, z pohledu Anny to bylo stejně traumatizující jako znásilnění skutečné.

(<http://bystron.blog.idnes.cz/c/64160/Kybersikana-zabiji.html>)

Na mši za Annu Halmanovou (1992 – 2006) v kostele Svatého Jana v Gdaňsku přijde téměř tisíc lidí. První slova duchovního jsou směřována k jejím spolužákům: „Vaše škola se stala slavnou ne díky vašim úspěchům ve vzdělání, sportu nebo kultuře, ale díky zničenému životu, který jste nejdříve ponížili a pak nechali v náručí smrti.“

Reakce: Ministr školství vyhlásil program Nulové tolerance k násilí.

(<http://bystron.blog.idnes.cz/c/64160/Kybersikana-zabiji.html>)

3.2.5 Kyberšikana učitele – video na youtube

Další obětí kyberšikany, která zostuzení neunesla, byl učitel a bývalý ředitel Jiří Pacholík ze Železného Brodu. Ten se koncem loňského školního roku dostal do potyčky s jedním ze žáků 9. třídy základní školy. Poté, co jej jmenovaný učitel vyzval, ať si uklidí věci, se mu dostalo odpovědi: „*Seber si to sám, ty šmejde!*“ Pacholík, vyprovokovaný takovouto reakcí ze strany žáka, dal chlapci facku a následně přišel o zaměstnání. Po nějaké době spáchal sebevraždu. Někdejší zástupce zemřelého učitele, František Krajíc, říká, že dotyčný trpěl od onoho incidentu hlubokými depresiemi. Tento tragický případ nemá v České republice naštěstí obdoby. Jedná se vůbec o první případ kyberšikany, který si vyžádal lidský život. Zostuzením na internetu je vystaven každý pedagog. Výběr „směšných“ scének, jehož hlavním aktérem je právě učitel, je už nyní více než pestrý. Na serveru YouTube je k vidění hned 732 žakovských nahrávek, jež

zobrazují pedagoga v tísnivé situaci.

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/118/39/lang,czech/>)

3.3 Prevence a možnosti řešení kyberšikany

Mnozí učitelé by jistě uvítali i inspiraci z USA, kde je možné tzv. dočasné vyloučení ze školy, v případě nevhodného chování žáka. Takto postižený žák by pak měl záznam o trestu, což by mu ztížilo přechod na další školu a pozdější studia.

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/118/39/lang,czech/>)

Řešením kyberšikany se již zabýval bývalý ministr školství Ondřej Liška. Ten ve svém projevu v roce 2009 uvedl: „Není žádné hrdinství provokovat, natáčet si vyučujícího na mobil a pak se ho snažit zesměšnit na internetu.“ (Doubrava, L., 2009, s. 12)

V lednu 2009 byl vydán Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevence a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení. Jedná se o dokument, který nahrazuje stejnojmenný pokyn z roku 2001. Bohužel je v něm zmínka o kyberšikaně krátká. „Učitel a zvláště ředitel je v dokumentu upozorňován na zodpovědnost, kterou nese při odhalování šikany – učitelova povinnost je neprodleně jakékoliv projevy šikany řešit a obětem poskytnout okamžitou pomoc. Neučiní-li tak, hrozí mu trestní postih pro neoznámení či nepřekážení trestnému činu. Problém však nastává u kyberšikany. Pedagog může záležitost kyberšikany řešit pouze tehdy, odehrává-li se na půdě školy. Bude-li žák šikanován mimo budovu školy, např. doma či cestou ze školy a bude-li takové chování vyvěšeno na internet, učitel se tím nemůže podle zákona zabývat. Ten jasně říká, že učitelé se mohou zabývat negativními projevy svých žáků, ke kterým dochází v rámci školy, respektive při vzdělávání.“ (Doubrava, L., 2009, s. 12)

V pokynu se objevuje novinka, která školám nařizuje vytvoření vlastního Programu proti šikanování, který by měl být součástí Minimálního preventivního programu. Na jeho tvorbě by se měli podílet všichni učitelé. Hlavní součástí programu má být krizový plán, který má popisovat postup, jak by škola šikanu řešila. Řada škol v ČR zavedla do

svých školních řádů zákaz používání mobilních telefonů při výuce. Toto jim právě umožňuje výše zmíněný dokument. Tento model není v Evropě ojedinělý. Zavedlo ho již velké množství států (např. Velká Británie, Polsko apod.). (Doubrava, L., 2009, s. 12)

„Psycholog Jeroným Klimeš spatřuje hlavní problém agresivního chování žáků v tom, že dnešní školáci neznají správnou míru, jak reagovat na lidi, které nemají v oblibě. Klimeš se učitelů zastává a říká: *„Řada dětí je doma skoro chválena, když řekne, že učitelka je kráva.“* Upozorňuje, že takovéto chování je výsledkem především špatné domácí výchovy. Dítě by přece mělo respektovat, že učitel je jakousi autoritou, i když to zrovna není jeho oblíbenec. Chybu spatřuje zejména v rodičích, kteří nedokáží svého potomka umravnit.“

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/118/39/lang,czech/>)

Mezi některými pedagogy se objevuje také názor, jehož základní myšlenkou je vztah učitel-žák. Zastánci tohoto názoru tvrdí, že právě učitelé jsou strůjci takového nevhodného chování žáků. Svůj názor obhajují tím, že učitel by ve své třídě neměl dopustit anarchii.

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/118/39/lang,czech/>)

Pokud přesto k takovému chování ve třídě dojde a učitel třídu nezvládne, může to mít fatální důsledky nejen pro daného učitele a žáky, ale též pro ostatní učitele, kteří v dané třídě učí. Znamená to, že dotyčný pedagog je nedostatečně kompetentní v komunikaci s dětmi, nedokáže se vcítit do role žáka a komunikovat s ním, nebo i hůř, nechce s žákem komunikovat. A to je v této profesi, podle mého názoru, velmi zásadní.

Velmi důležitou roli v omezení šikany/kyberšikany hraje prevence. Jedná se o nutnost informovat veřejnost, nejen děti, ale též rodiče a učitele. Cílová skupina by měla být informována o nebezpečích souvisejících s užíváním informačních technologií. Učitelé by měli být školeni na jednání v takovýchto situacích, ale též rodiče by měli vědět, jak se zachovat, když je jejich dítě šikanováno nebo samo šikanuje. V rámci ČR existuje mnoho projektů zabývajících se prevencí kyber-nástrah.

3.3.1 Projekt E-Bezpečí

Projekt E-Bezpečí se zaměřuje na preventivní a informační činnost v oblasti nebezpečných komunikačních praktik pro učitele i žáky. Zabývá se cíleným vzděláváním učitelů i prevencí u žáků, realizuje výzkumná šetření, organizuje preventivní kampaně. Poskytuje rovněž certifikované kurzy v rámci celoživotního vzdělávání učitelů.

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/15/55/lang,czech/>)

Mezi předměty zájmu projektu patří kyberšikana, kybergrooming, kyberstalking, SMS spoofing, pharming, phishing, metody sociálního inženýrství a další sociálně-patologické jevy. Projekt realizuje Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci. Vydávají různé příručky s hlavními body, co je kyberšikana a jak se jí bránit. Najdete v nich také nejznámější případy.

Web: www.e-bezpeci.cz

3.3.2 Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy

Každá škola by měla mít podle Metodického pokynu ministra školství zaveden Minimální preventivní program, jehož součástí má být Program proti šikanování.

3.3.3 Projekt minimalizace šikany (MIŠ)

Tento projekt vytvořil podmínky k systémovému zavádění Českého školního programu proti šikanování, který popsal a experimentálně ověřil odborný garant projektu Dr. Michal Kolář. Z tohoto projektu vychází tzv. Minimum pro rodiče a Minimum pro pedagogy.

Web: www.minimalizacesikany.cz

(<http://www.minimalizacesikany.cz/informace-o-projektu-mis/19-projekt-mis/106-poslani-a-cile-projektu>)

3.3.4 Linka Bezpečí Online (Internet Helpline)

Internet Helpline je asistenční linka Sdružení Linka bezpečí, která je zaměřena na oběti internetové kriminality. Na Internet Helpline mohou děti či dospělí ohlásit zneužívání dětí při komunikaci na internetu (např. v rámci kyberšikany, kybergroomingu, kyberstalkingu apod.). Odborní konzultanti obětem poskytnou nezbytnou psychosociální pomoc a také jim poradí, jak bezpečněji internet používat.

Telefonní číslo: 116 111, Web: www.internethelpline.cz

3.3.5 Krizová linka Institutu pedagogicko-psychologického poradenství ČR

Poskytuje pomoc při řešení případů šikany/kyberšikany, ale i v dalších krizových situacích. Na linku se mohou obracet učitelé, žáci i rodiče. Pracovníci linky pomoc poskytnou nebo ji zprostředkují. Telefonní číslo: 286 881 059 či 774 089 181.

3.3.6 Bílý kruh bezpečí

Bílý kruh bezpečí poskytuje odbornou, bezplatnou a diskrétní pomoc obětem a svědkům trestných činů, včetně morální a emocionální podpory. Telefonní číslo: 257 317 110, Web: www.bkb.cz

3.3.7 Krizová linka IPPP ČR

Mezi další významné projekty/portály patří **Safer Internet** (www.saferinternet.cz) s projektem **Protišikaně.cz** (www.protisikane.cz)

3.4 Rady dospělým

V následujících řádcích uvádím postup, kterého by se měli držet například učitelé při řešení šikany ve škole.

1. Podpořte oběť kyberšikany

Oběť by měl uklidnit a ujistit tím, že udělal správnou věc, když o problému řekl někomu jinému. Dále by se měl obrátit na osobu, která se těmito problémy zabývá a je schopná pomoci (např. učitel, školní preventista, výchovný poradce). Nutné je také informovat rodiče.

2. Doporučte postiženému, jak má postupovat dále

Důležité je postiženému vysvětlit, že se nemá mstít ani posílat odesílateli podobné zprávy. Také by neměl mazat zprávy pro případný důkaz. Oběť by si měla změnit kontaktní údaje, opustit chatovací místnost atd.

3. Všechny případy šikany prošetřete

Všechny případy týkající se šikany by měly být náležitě zaznamenány a prošetřeny. V závažných případech by se mohlo jednat o trestný čin. Nutné je začít tím, že se posoudí, zda se skutečně jedná o kyberšikanu. Je velmi důležité, aby si oběť uchovala důkazy kyberšikany. Ty pak může ukázat rodičům, učitelům a policii.

4. Snažte se problém vyřešit, aby se nešířil dále

Znáte-li původce kyberšikany, požádejte ho o odstranění inkriminujícího obsahu, popř. kontaktujte hostitele webu, aby tento obsah odstranil on. V této oblasti mohou učitelé v České republice pachateli např. omezit přístup na internet jedině ve škole. Pokud známe totožnost viníka

kyberšikany, měli bychom ho požádat, aby nám sdělil komu dále poslal zprávu.

5. Po prošetření kyberšikany s tímto problémem dále pracujte, viníky potrestejte

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/30/39/lang,czech/>)

3.5 Dětská práva a právní následky

Státem ratifikovaná Úmluva o právech dítěte zaručuje všem dětem v pedagogických zařízeních bezpečný pobyt bez poškozování zdraví a ohrožení života. **Šikánování je v řadě případech trestnou činností.**

Šikana může naplňovat skutkovou podstatu trestných činů (omezování osobní svobody, krádeže, ublížení na zdraví, poškozování cizí věci, vydírání, loupeže, rasově motivované skutky, znásilnění, pohlavní zneužívání).

(http://www.kapezet.cz/admin/data/articleFiles/211/soubor_2809486.pdf)

Osoba mladší 14 let není trestně odpovědná, ale soud pro mládež ji může uložit podle zákona č. 218/2003 Sb., (o soudnictví ve věcech mládeže) některá z následujících opatření: dohled probačního úředníka, zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve střediscích výchovné péče.

Trestní odpovědnost mladistvých (15-18 let) je posuzována soudy pro mládež podle zákona č. 218/2003 Sb. s ohledem na jejich rozumovou a mravní vyspělost osoby, proti níž se vede trestní řízení. (zákon č. 40/2009 § 25) Kdo v době spáchání činu nedovršil čtrnáctý rok svého věku, není trestně odpovědný.

Po dovršení 18ti let věku jsou osoby plně trestně odpovědné a projednávají se běžným způsobem v trestním řízení.

Nikdo nemá právo jakkoliv ubližovat ostatním a každý má právo se proti agresorovi bránit!

(<http://www.policie.cz/clanek/deti-a-sikana.aspx>)

Následující tabulka trestů odpovídá novému trestnímu zákoníku „**Kyberšikana**“ - je šikanování osoby za použití internetu. Pro trestný zákon neznámý pojem, ale pachatel se tímto jednáním může dopouštět jiných trestných činů (např. viz tabulka)

Trestný čin	Paragraf	Výška trestu
Ublížení na zdraví	§ 146	6 měs. až 3 roky
Omezování osobní svobody	§ 171	až 2 roky
Vydírání	§ 175	6 měs. až 4 roky
Pomluva	§ 184	až 1 rok
Krádež	§ 205	až 2 roky
Podvod	§ 209	až 2 roky
Poškozování cizí věci	§ 228	až 1 rok
Násilí proti skupině obyvatel a jednotlivci	§ 352	až 1 rok
Nebezpečné vyhrožování	§ 353	až 1 rok
Nebezpečné pronásledování	§ 354	až 1 rok

„Jednání může být posouzeno jako přešupek, a to přešupek proti občanskému soužití. Za takovéto chování může být pachatel potrestán pokutou do výše 5 tisíc korun.“

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/226/63/lang,czech/>)

4 Happy Slapping

„Happy Slapping, v překladu náhodné fackování, je nový druh šikany. Poprvé se s ním lidé setkali před třemi lety v Londýně. Happy slappeři napadají náhodně vybrané oběti - pohlavkují je, nebo fackují, vše natáčejí a umisťují na internet. Účelem happy slappingu je nečekaně fyzicky napadnout člověka a celý incident nahrát na mobilní telefon či kameru a video poté umístí na internet. Nahrané video je určeno k pobavení, avšak zábavné to vůbec není. Obětí se může stát prakticky kdokoliv – někdo, kdo jen prochází kolem, jede na kole, běhá atd. Každý z nás se může stát obětí happy slappingu. Tento pojem se nejvíce užívá ve Velké Británii. Ve Velké Británii byl takový zločin poprvé potrestán až v roce 2008, kdy byla do vězení na dva roky poslána dívka, která na svůj mobilní telefon natočila muže, jenž byl jejími komplici ubit k smrti. Tento muž na následky zranění zemřel. Komplicové ve věku 19ti a 17ti let byli odsouzeni k 7 a 6 letům odnětí svobody. Čím je vlastně happy slapping pro mládež tak atraktivní? To vysvětloval v pořadu Mugging for Kicks na MTV šestnáctiletý Many Logan z Londýna. "Když vidíte v parku sedět někoho, kdo vypadá hodně hloupě, tak prostě běžíte k němu a rychle ho vyřídíte. Je to prostě zábava!" (<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/71/39/lang,czech/>)

Francouzský ministr vnitra Nicolas Sarkozy podal v roce 2007 návrh, aby se na happy slapping pohlíželo jako na trestný čin jako je např. znásilnění. Jeho návrh byl přijat a odstavec o happy slappingu se objevil v článku 44, který se zabývá také zákonem o přepadení. Shrnutí tohoto odstavce je takové, že happy slapping je kriminální zločin, za který hrozí až 5 let odnětí svobody.“ (<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/71/39/lang,czech/>)

4.1 Případy happy slappingu ve světě

Anglie

Rok 2005

16 letá dívka byla utlučena v Blackley. Filmové záznamy těchto činů kolovaly po mobilních telefonech studentů.

Dva mladíci napadli 17 letou studentku, jeden z nich ji střílel do nohy vzduchovkou, druhý vše nahrával na svůj mobilní telefon. Video bylo následně umístěno na internet.

Policie zatkla tři 14 leté chlapce, kteří byli podezřelí ze znásilnění 11 leté dívky. Vedení školy bylo na tento čin upozorněno poté, co jeden ze školních zaměstnanců našel záznam tohoto činu na mobilu jednoho ze studentů.

15 letá dívka, a 3 chlapci ve věku 17, 18 a 21 let k smrti ukopali Davida Morleyho. Dívka celý čin natočila. Všichni byli uznáni vinnými z neúmyslného zabití.

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/71/39/lang,czech/>)

Rok 2007

27 letý muž močil na umírající ženu, zatímco jeho kamarád vše natáčel na mobilní telefon. Celou dobu přitom křičel: „Toto je materiál pro YouTube!“ (<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/71/39/lang,czech/>)

Rok 2008

Dospívající dívka skočila ze svého okna, zatímco se snažila utéct před dívčím gangem, který na ni chtěl použít happy slapping.

Anglie není jediná země, kde se podobné věci dějí. Byl zaznamenán i případ z Austrálie a to v roce 2006. Policie zahájila vyšetřování ve věci DVD, které mimo jiné obsahovalo záznam, kdy pár dospívajících mladíků

pohlavně zneužilo jednu dívku a poté jí zapálilo vlasy. Kopie nahrávky byly údajně prodány.

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/71/39/lang,czech/>)

5 Sexting

Sexting nebo též sextování lze definovat jako elektronické rozesílání zpráv se sexuálním obsahem, obnažených fotografií či videí. Dochází tak k poškozování oběti, známy jsou i různé formy vydírání. Jedná se o nový problém související s ICT, jež využívají zejména mladiství a děti. První případy sextingu byly zdokumentovány v roce 2005.

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/154/19/lang,czech/>)

„Sexting podporuje šíření pornografie mladistvých a dětí, které je celosvětově zakázáno. V České republice již byla zaznamenána řada případů sextingu, řadu z nich lze posuzovat právě jako šíření dětské pornografie.“ (<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/154/19/lang,czech/>)

Sexting též úzce souvisí s kyberšikanou, neboť takovéto chování může být k šikaně zneužito.

Z výzkumné zprávy E-Bezpečí z roku 2009 vyplývá, že dotazovaní častěji posílají SMS zprávy než fotografie, neboť zaslání sexuálně laděných fotografií či videí, považují za velmi rizikové (73,3 %). (<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/154/19/lang,czech/>)

5.1 Případy sextingu v zahraničí

Nezletilému Philipovi A. z Floridy zaslala jeho přítelkyně své nahé fotografie. Když se rozešli, Philip rozeslal její nahé fotografie kamarádům a také rodičům dívky. Byl usvědčen a odsouzen na 5 let podmíněně z šíření dětské pornografie a až do svých 43 let bude zařazen do registru sexuálních útočnicků. Je tak na registru sexuálních útočnicků společně se sexuálními násilníky, devianty, lidmi, kteří obtěžovali nezletilé apod. Podobně je na tom řada mladistvých, kteří se baví například tím, že si vzájemně posílají své nahé fotografie. I oni mohou být v USA obviněni a odsouzeni za šíření dětské pornografie.

Některé případy sextingu mohou končit i tragicky. 18 letá Jessica L. z USA, spáchala sebevraždu poté, co její bývalý přítel zveřejnil intimní fotografie, které mu poslala v době, kdy spolu ještě chodili. Od té doby byla Jessica vystavena neustálému posměchu ze strany spolužáků. Jessica vystoupila i v televizi a požádala spolužáky, aby ji nechali na pokoji. Útoky však nepřestaly, Jessica tlak nevydržela a spáchala sebevraždu. (<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/154/19/lang,czech/>)

5.2 Případy v České republice

Studentka gymnázia se nechala přesvědčit od přátel, aby se o přestávce svlékla a nechala se natočit na mobil, jak masturbuje. Případ teď vyšetřuje Policie ČR, neboť video bylo odcizeno se serveru www.libimseti.cz a dále pak putovalo internetem. Za jeho šíření bylo propuštěno několik zaměstnanců mladoboleslavské Škoda Auto, dalším byl snížen plat. (<http://cms.ebezpeci.cz/content/view/154/19/lang,czech/>)

V českých podmínkách se každý případ sextingu řeší individuálně, některé případy jsou vyhodnoceny jako přestupek, jiné jako trestný čin (záleží na druhu fotografií a způsobu jejich pořízení), u mladistvých osob může být sexting považován za trestný čin ohrožování mravní výchovy mládeže.

(<http://cms.ebezpeci.cz/content/view/154/19/lang,czech/>)

„Sexting“ - pachatel se může dopouštět následujících trestných činů uvedených v tabulce. Jedná se o závažný skutek, který může zanechat vážné následky na oběti.

Trestný čin	Paragraf	Výška trestu
Omezování osobní svobody	§ 171	až 2 roky
Znásilnění	§ 185	6 měs. až 5 let
Pohlavní zneužití	§ 187	1 až 8 let

Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií	§ 192	až 2 roky
Zneužití dítěte k výrobě pornografie	§ 193	1 až 5 let
Ohrožování výchovy dítěte	§ 201	až 2 roky
Nebezpečné pronásledování	§ 354	až 1 rok

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/226/54/lang,czech/>)

6 Kyberstalking – definice a hlavní rysy

Kyberstalking znamená sledování, slídění a pronásledování oběti a jejich blízkých prostřednictvím moderních komunikačních prostředků. (<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/140/38/lang,czech/>)

6.1 Rozdíl mezi stalkingem a kyberstalkingem

Stalking (lov, pronásledován) označuje **opakované a stupňované obtěžování, které může mít řadu různých forem a různou intenzitu**. „Ve forenzní psychologii je stalking považován za specifickou formu násilí.“ (Čírtková, L. 2008, s. 53)

„Jejím hlavním znakem je obsesivní upnutí se známého nebo neznámého pachatele na určitou osobu, kterou pak obtěžuje systematicky a úporně projevy nevyžádané a nechtěné pozornosti.“ (Čírtková, L. 2008, s. 53)

Pronásledovatel může být osobou známou i neznámou pro oběť, ten ji pronásleduje telefonicky, SMS zprávami, e-maily, telefonáty či "dárky", jež oběť nechce nebo ji pronásleduje domů, do práce, vtírá se do její blízkosti. Pronásledování může být motivováno údajným nebo skutečným obdivem (láskou), anebo také zlobou (nenávistí). Může být různě motivováno: (Čírtková, L. 2008, s. 53)

- a) vyhledávání blízkosti (kontaktu) s vyhlédnutou obětí (asi 28 % případů),
- b) získání kontroly nad životem oběti (36 % případů),
- c) rozhodnutí zničit blaho, tedy psychické i tělesné zdraví oběti.

Ve spojení s využitím ICT u útočníka hovoříme o kyberstalkingu.

6.2 Kyberstalking

Tento pojem poprvé použil roku 1999 Deirmenjian a charakterizoval ho jako stalking v kybernetickém prostoru („cyberspace“), tedy pronásledování prostřednictvím internetu. (Čírtková, L., 2008, s. 63). V tomto případě se jedná o zasílání obtěžujících e-mailů, různých zpráv pomocí ICQ, chatu, zavirování počítače, prostřednictvím VoIP technologií apod. Nejčastějšími oběťmi stalkingu jsou celebrity, ex-partneři, politici, zhrzení v lásce apod. Kyberstalking a stalking se v reálném prostředí od sebe příliš neliší. Pachateli bývají většinou muži, oběťmi ženy, i u kyberstalkingu je pravděpodobnost, že oběť pachatele zná z reálného okolí a měli předtím bližší vztah. Naproti tomu kyberstalking je pro pachatele atraktivnější v tom, že se může kdykoliv připojit a terorizovat na velkou vzdálenost svou oběť. Existují dokonce domácí stránky pro začínající stalkery, ve kterých jim jsou poskytovány rady a tipy pro pronásledování. A právě tyto stránky podnítily některé státy (USA) k přijetí specifické legislativy proti kyberstalkingu. (Čírtková, L., 2008, s. 63)

V ČR se se stalkingem setkala přibližně 10 % populace. V kriminologickém smyslu je definován jako úmyslné, zlovolné pronásledování a obtěžování jiné osoby, které snižuje kvalitu jejího života a ohrožuje její bezpečnost. Až 2 % stalkingu končí smrtí. (<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/140/38/lang,czech/>)

6.2.1 Typy stalkerů podle policie ČR

Typ 1: pronásledování ex-partnerem

Tento typ stalkera je nejčastější, vyskytuje se v 50 % všech případů pronásledování. Ve většině případů se ve vztahu objevilo i domácí násilí. Pachatelé jsou hodnoceni jako agresivní, nepřátelští a velice impulzivní. Mají tendence ubližovat jiným lidem či skupinám. Avšak v pronásledování

vykazují stabilitu, vše musí mít pod kontrolou. Nevadí jim, že se stávají předmětem zájmu policie. Riziko fyzického násilí či ničení věcí je značné. Motivace k pronásledování vyplývá z dřívějšího vztahu. Dominují pocity hořkosti a nepřátelství vůči oběti. Výhrůžky je třeba brát velmi vážně. Doporučuje se eliminovat jakýkoli kontakt mezi obětí a stalkerem, tedy ex-partnerem. (Čírtková, L., 2008, s. 74)

Typ 2: pronásledování umanutým (poblázněným) obdivovatelem

Četnost výskytu bývá zhruba 18 %. Podle věku se rozlišují dva podtypy: **mladý obdivovatel** a **obdivovatel středního věku**. Pro mladého pronásledovatele je oběť, tedy objekt zájmu spíše „idolem“ než obětí. Pro stalkera je jeho idol středem pozornosti, dominuje v jeho snech, představách. Idol dominuje v pachatelově fantazii, usiluje tudíž o kontakty s ním. U tohoto typu se příliš neobjevuje riziko fyzické agrese. Je-li stalkerem mladý obdivovatel, doporučuje se poradenství a psychologická intervence, jež zahrnují opatrné kroky, které by měly vést ke změně postoje. U obdivovatelů středního věku se uplatňuje v zásadě tentýž postup doplněný o přerušení veškerých fyzických kontaktů s obětí (terčem nežádoucích projevů náklonnosti se totiž stávají často nové kolegyně na pracovišti).

(http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/2004/0404/cirtkova_info.html - časopis Kriminalistika 4/2004 Psychologické poznatky k nebezpečnosti pronásledování).

V odborné literatuře o stalkingu se též uvádí nekompetentní nápadník. Takový „poblázněný“ obdivovatel oběť pronásleduje kvůli údajné zamilovanosti, stalker nemá v plánu pronásledované oběti škodit, ale snaží se o kontakt, zalíbení, obdiv. Orientuje se na budoucnost, ve které touží po romantickém vztahu s vyhlédnutou obětí. (Čírtková, L., 2008, s. 74)

Typ 3: fixovaný pronásledovatel s psychickými poruchami

Tento typ se vyskytuje ve 20 % stalkerů. I zde se rozlišují dva typy, a sice podle nebezpečnosti. **Méně nebezpečný pronásledovatel** se

zaměřuje zejména na ženy, se kterými přichází profesně do kontaktu. Má blízko k poruchám osobnosti a chování, je tedy nutné vyhledat odborníka v oblasti psychiatrie a psychologie. Takový pronásledovatel žije v mylné představě o reálnosti vztahu a má pocit, že i oběť si přeje kontakt s ním. Jen zřídka se uchyluje k fyzickému násilí, vyniká spíše ve schopnosti manipulace. I u tohoto typu stalkera se doporučuje absolutní přerušování kontaktů mezi pronásledovatelem a obětí. Oběť by měla dát jasně najevo své odmítnutí a následně hledat právní pomoc. (Tato instrukce platí pro státy, ve kterých je pronásledování trestným činem). Druhý podtyp, tedy **fixovaný pronásledovatel se zvýšenou nebezpečností** se vyznačuje závažnějším stupněm psychického narušení (např. epizodická schizofrenie). Je pravděpodobné, že byl již v péči psychiatrického zařízení nebo evidován policií pro své problematické chování. V jeho anamnéze bývají sexuální nápadnosti i agresivní projevy. Oběť neustále obtěžuje snahami o kontakt (telefonní teror, SMS, návštěvy na pracovišti atd.) a ve svém pronásledování je nevypočitatelný. Objevuje se v nepravidelných časech na různých místech. Typickými oběťmi bývají osoby s vyšším společenským postavením, jako např. celebrity, významné osoby apod. Obětem se v těchto případech doporučuje iniciovat psychiatrické soudně znalecké přezkoumání pronásledovatele. A taktéž eliminovat jakýkoliv kontakt. (Čírtková, L., 2008, s. 75)

Typ 4: sadistický pronásledovatel

Tento typ pronásledovatele se objevuje ve 12 %. Sadistický pronásledovatel je obzvláště nebezpečný! Jeho snahou je svou oběť ovládat, mít ji pod kontrolou. Pachatel v tomto postupuje chladně. Vůči oběti střídá pachatel projevy násilností a laskavosti, oběť se tak neorientuje v situaci. Nezřídka se objevují výroky: „Zemřeme spolu“. Pomoc z vnějšku potřebuje nejen pachatel, ale též oběť. Prvotní by měla být okamžitá izolace oběti od pronásledovatele. Mnohdy je nutné utajovat místo pobytu oběti, neboť pachatel má tendenci ji vyhledat a získat zpět pod svou kontrolu. Policie by si měla uvědomit, že inteligentní sadista umí předvídat

možné postupy správních orgánů, aby byl schopen minimalizovat právní postih vůči své osobě.

(http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/2004/0404/cirkova_info.html (časopis Kriminalistika 4/2004 Psychologické poznatky k nebezpečnosti pronásledování)

Oběť stalkera:

- a) osobně zná a ví, že ji pronásleduje,
- b) osobně zná, ale neví, že ji pronásleduje,
- c) osobně nezná.

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/140/38/lang,czech/>)

Veškeré projevy stalkerů podle kritéria vzdálenosti by se mohly rozdělit do dvou základních vzorců chování:

- 1) distální stalking – představuje pronásledování a obtěžování na dálku. Spadá se zaslání SMS zpráv, telefonování, atd. Pachatel není osobně v kontaktu s obětí.
- 2) Proximální stalking – zahrnuje veškeré aktivity, při nichž se pronásledovatel dostává do osobního kontaktu či blízkosti obětí. (Čítrková, L., 2008, s. 75)

6.2.2 Základní typologie stalkerů (P. E. Mullen)

1. Odmítnutý pronásledovatel, bývalý partner.
2. Hledač intimity, uctívač.
3. Nekompetentní nápadník.
4. Naštvaný (ublížený) pronásledovatel.
5. Predátorský pronásledovatel (sexuální útočník).
6. Erotomaniak, chorobně zamilovaný stalker , poblouzněný milovník.
7. Kyberstalker.

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/131/38/lang,czech/>)

1. Bývalý partner, odmítnutý pronásledovatel (rejected stalker)

Většinou se jedná o jedince, jež není schopen přijmout konec vztahu s jinou osobou. Nemusí vždy jít o partnerský vztah či intimní, ale může se jednat též o vztah pracovní, obchodní apod. Pronásledovatel se snaží vztah obnovit nebo se mstí za ukončení vztahu. Pocit ztráty se u stalkera často kombinuje s hněvem či žárlivostí, pomstychtivostí a zármutkem. Může se také cítit ponížený odmítnutím, protože má o sobě narcisistní, sebestředné představy. Svými útoky se snaží oběti především ublížit (zastrašuje ji, vyhrožuje, demonstruje sílu apod.). Tento typ stalkera má v mnoha případech slabé sociální dovednosti a povrchní sociální kontakty. (Čírtková, L., 2008, s. 98)

2. Uctívač, hledač intimity (intimacy seeker)

„Tento typ pronásledovatele touží po vztahu s osobou, která jej zaujala. Předpokládá, že vyhlédnutý cíl bude jeho city opětovat. Neusiluje primárně o sexuální vztah, spíše dominuje jeho touha být přijat uctívanou osobou (akceptace). Jakákoli reakce oběti proto stalkera povzbuzuje a motivuje k dalšímu jednání - píše oběti dopisy, kupuje dárky, telefonuje... Věří, že mu oběť dluží opětování jeho „lásky“, když do ní tolik investuje. Žárlí, pokud má oběť vztah s jinou osobou. Hledač intimity má zvýšené citové nároky, je-li obětí odmítnut, mění se jeho chování a začne oběti vyhrožovat, snaží se ji poškodit, někdy užívá i násilí. Mezi „hledače intimity“ patří tzv. pronásledovatelé celebrit (celebrity stalkers).“

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/131/38/lang,czech/>)

(Čírtková, L., 2008, s. 98)

3. Neobratný nápadník (incompetent suitor)

Do této kategorie spadají pronásledovatelé, jež mají problémy v sociální oblasti, s kontakty, seznamování jim činí potíže. Díky slabým slabé schopnosti navazovat kontakty, mají problém se vztahy, ač po nich touží. Jsou narcisistní, sebestřední a domnívají se, že jsou pro každého neodolatelně přitažliví, mají nedostatek empatie, nedokáží vnímat city

oběti. „Nekompetentní nápadníci se pokoušejí o fyzický kontakt s obětí (držet oběť za ruku, políbit jí), zpravidla se však neuchylují k fyzickému násilí či hrozbám. Tento typ není tak vytrvalý jako jiné typy stalkerů. Pokud oběť využije právní a policejní pomoci, většinou pronásledování zanechá.“ (<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/131/38/lang,czech/>)

4. Ublížený (zlostný) pronásledovatel (resentful stalker)

Naštvaný pronásledovatel pronásleduje svou oběť kvůli újmě, jež mu oběť způsobila. Chce se pomstít. Ať už je újma skutečná či domnělá. Útočník své oběti vyhrožuje, snaží se ji zastrašit. Bohužel v tomto svém počínání bývá velmi vytrvalý. Oběti vyhrožuje, podává na ni žaloby, mstí se na domácích mazlíčcích oběti, vkrádá se do domu či bytu oběti apod. Mívá potěšení z trápení a obtěžování oběti, miluje pocit kontroly a moc, kterou disponuje nad obětí. Stalker se často chová iracionálně až paranoidně. Ataky na pronásledovanou osobu jsou většinou slovní, hrozba fyzického útoku je minimální. (Čírtková, L., 2008, s. 98)

5. Sexuální (predátorský) útočník (predatory stalker)

Tento typ stalkera je velice nebezpečný. Na svou oběť sexuálně útočí, je agresivní. Usiluje o fyzický či sexuálně motivovaný útok na oběť. Jeho snahou je sexuální uspokojení. Tito stalkeři jsou často sexuálními devianty se slabými sociálními dovednostmi a podprůměrnou inteligencí. V jejich chování se také často připojuje voyerství, sadismus, masochismus, exhibicionismus, obscénní telefonní hovory apod. K útokům sexuálních pronásledovatelů dochází ve společnosti minimálně. (Čírtková, L., 2008, s. 98)

6. Poblouzněný milovník (erotomaniac and morbidly infatuated stalker)

„Tento typ stalkera věří, že je do něj oběť zamilovaná. Veškeré chování oběti interpretuje tak, aby podporovalo jeho iluzi, přitom je přesvědčen, že se jeho vysněná romance stane pevným vztahem. Může trpět akutní paranoiou. Obvykle si vybírá oběť s vysokým sociálním statutem. Zpravidla

nereaguje na jakékoli právní řešení (policie, soud), pokud se nedostane do péče psychologa, zpravidla ve stalkingu dál pokračuje.“

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/131/38/lang,czech/>)

7. Kyberstalkeři (cyberstalkers)

V tomto případě kyberstalkeři zasílají zprávy pomocí ICQ, chatu, prostřednictvím VoIP technologií apod. Stalker tedy používá informační technologie k pronásledování, zastrašování apod. Zvláště využívají internet, mobilní telefony, sociální sítě, chat. Nejprve se přihlásí na různá fóra pod falešnou identitou, zde se snaží svou oběť kontaktovat a získat o ni co nejvíce informací (adresa, telefonní číslo..). Praví kyberstalkeři se nikdy neuchýlí k fyzickému útoku a své pronásledování realizují výhradně prostřednictvím elektronických médií. Bohužel kyberstalking jako doprovodný jev můžeme nalézt u všech výše uvedených kategorií. Každý stalker tedy může být zároveň i kyberstalkerem.

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/131/38/lang,czech/>)

6.3 Projevy kyberstalkingu

a) Opakované dlouhodobé pokusy kontaktování oběti

Pronásledovatel zasílá oběti dopisy, e-maily, neustále ji zasypává telefonáty, SMS zprávami, vzkazy na ICQ, Skype, různé druhy chatu, zasílá různé dárky apod.) Obsah těchto zpráv může být milý, ale též urážející, zastrašující. Zprávami se snaží s obětí kontaktovat. V rámci snahy kontaktovat oběť je využívána široká paleta citů (vyhrožování, vydírání, vyvolávání pocitu viny apod.).

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/23/38/lang,czech/>)

b) Demonstrování moci a síly stalkera (výhrůžky)

Stalker přímo či nepřímo své oběti vyhrožuje a snaží se u ní vyvolat strach. Mezi takové projevy též patří pronásledování oběti cestou do práce a zpět, na nákupy, čekání na oběť před domem apod. Časté jsou i výhrůžky přímého násilí i zabitím. V případě sadistického pronásledovatele, který se snaží důsledně a zcela kontrolovat život oběti je riziko napadení včetně usmrcení oběti podstatně vyšší. Pronásledovaná oběť pak bývá častou obětí sexuálně motivované vraždy. V oblasti elektronických médií se stalker většinou omezuje na různé druhy výhrůžek, které opírá o znalosti o oběti (vím, kde jsi, co děláš, vidím tě, vím, co máš na sobě...).

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/23/38/lang,czech/>)

c) Ničení majetku oběti

Pronásledovatel poškozujví věci oběti, jako např. poškrábané auto, propíchané pneumatiky, rozbité okno bytu nebo zabití domácího mazlíčka. Do této kategorie spadá i zasílání virů e-mailem a tím mnohdy ztrátu dat v počítači oběti, napadání elektronických médií, jejich snahou je se dostat k osobním údajům oběti.

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/23/38/lang,czech/>)

d) Stalker se vydává za oběť

Útočník se stylizuje do role oběti. Může napadat oběť, že je to právě ona, kdo ho neustále kontaktuje.

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/23/38/lang,czech/>)

e) Snaha poškodit reputaci oběti stalkerem

Jedná se o snahu stalkera pošpinit pověst oběti, například šířením nepravdivých informací v okolí oběti (práce, rodina, přátelé, sousedé). Kyberstalking se například projevuje tak, že útočník vytvoří falešnou

internetovou stránku, na kterou píše nepravdivé informace o oběti ve snaze snížit její důvěryhodnost, reputaci apod. Tyto informace poté šíří komunikačními kanály (Chat, ICQ, Skype, e-mail..).

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/23/38/lang,czech/>)

6.4 Motivace kyberstalkera

Kyberstalker může disponovat informacemi o své oběti ze svého okolí, např. od starého kamaráda či kamarádky, nebo dokonce spolužáka. Ovšem kyberstalker zřejmě svou oběť v reálném světě nikdy nepotkal. Oběť si vybírá proto, že mu přijde zranitelná. Motivací je snaha o získání moci nad obětí, a to především pomocí strachu. Zdroj jeho síly spočívá ve znalosti oběti a v informacích o ní. Shání je proto, aby jeho vyhrožování a hrozby vypadaly realističtěji a aby mohl postupně u oběti vyvolávat stále větší strach. Schopnost vyděsit a následně kontrolovat oběť roste právě s množstvím informací, které kyberstalker o oběti získá. Pachatelé používají telefonní čísla, adresy, koníčky a záliby k tomu, aby zaútočili na soukromí svých obětí. Vědí, co oběť rozruší.

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/44/38/lang,czech/>)

Motivy pro pronásledování uvádí Fiedler (2006):

- 1) Znovuobnovení bývalého vztahu (36 %).
- 2) Touha po intimním vztahu (33 %).
- 3) Nedostatečné sociální dovednosti (15 %).
- 4) Zloba vůči oběti (11 %).
- 5) Záludný, sexuálně motivovaný stalking (4 %).

(Čírtková, L., 2008, s. 67)

6.5 Strategie oběti při řešení stalkingu

Zde se zabývám situací, kdy se již člověk s pronásledováním setkal a jak by měl dál postupovat. (Čírtková, L., 2008, s. 90)

- 1) Důsledně ignorovat pokusy o kontakt - dát stalkerovi najevo, že o jeho zájem nestojíte. Vyhněte se SMS zprávám, chatu apod.
 - 2) Vyhnout se setkání - neodpovídat mu na vzkazy, nechodit s ním na schůzky.
 - 3) Změnit zvyky – jiné cesty do práce, změna obchodu, kde nakupujete. I když to obětem připadá nespravedlivé, že ony nic neudělaly, ale musí změnit svůj život.
 - 4) Stalking dokumentovat - schovat si výhrůžné SMS a e-maily a informovat okamžitě policii.
 - 5) Stalking zveřejnit, informovat o něm okolí. – nestyďte se a mluvte otevřeně s okolím o tom, co se děje, včetně obchodních partnerů. Se situací seznámte rodinu a nevynechejte ani děti. Znáte-li jméno agresora, nebojte se na něj přímo ukázat.
 - 6) Hledat pomoc a podporu - v blízkém okolí nebo u odborníků.
 - 7) Chraňte se. Noste u sebe např. pepřový sprej, alarm apod.
- (<http://www.saferinternet.cz/uvodni-strana/740-3>)

6.6 Předcházení kybestalkingu

- 1) Být při komunikaci velmi opatrný: ne každý je tím, za koho se vydává.
- 2) Pečlivě si rozmyslet příslib nového a úžasného vztahu.
- 3) Zvážit, zda nehledáme lásku na špatném místě.
- 4) Vytyčit si hranice s ohledem na komunikaci sexuální povahy a dodržovat je.
- 5) Neodpovídat a nijak nereagovat na posměchy a hrozby.
- 6) Upozornit na tyto hrozby a posměchy moderátora chatu, pokud je to možné. Může to pomoci i jiným uživatelům, resp. potenciálním obětem.
- 7) Vyhnout se rozdávání osobních kontaktů – upravit si osobní profil a všechny informace osobní povahy odstranit.

- 8) Ignorovat, příp. zablokovat jakéhokoliv uživatele, který nás obtěžuje. (<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/44/38/lang,czech/>)

6.7 Co mohou dělat oběti?

Od 1.1. 2010 je stalking právně postižitelný i u nás. Za stalking je označován způsob chování, kdy se „**pachatel zaměří na určitou osobu, po níž slídí, pronásleduje ji, obtěžuje, hrozí ji, případně ji fyzicky napadá a ve vzácných případech dokonce usmrtí a takovéto chování vzbuzuje u oběti pocit strachu.**“

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/135/6/lang,czech/>)

Nebezpečné pronásledování je obsaženo v zákoně č. 40/2009 Sb., § 354

Zmiňované ustanovení § 354 zní takto:

(1) Kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že

- a) vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmou jemu nebo jeho osobám blízkým,
- b) vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje,
- c) vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje,
- d) omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života, nebo
- e) zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu, a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých, bude potrestán odnětím svobody **až na jeden rok nebo zákazem činnosti.**

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři roky bude pachatel potrestán, spáchal-li čin uvedený v odstavci 1

- a) vůči dítěti nebo těhotné ženě,
- b) se zbraní, nebo
- c) nejméně se dvěma osobami.

(http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701/.cmd/ad/.c/313/.ce/10821/.p/8411/_s.155/701?PC_8411_p=354&PC_8411_l=40/2009&PC_8411_ps=10#10821 - portál veřejné správy)

Zařazení stalkingu do trestního řádu je prvním krokem v boji s tímto nebezpečným fenoménem. Jde totiž o problém velice závažný a stále se rozvíjející, neboť informační technologie znesnadňují odhalení pachatelů. Oběti tak může dlouhodobě terorizovat a ztrpčovat život zásahy do jejího soukromí a práv.

Pronásledování oběti není jen problém v České republice, ale dá se říci, že se jedná o problém celosvětový. Ve většině zemí Evropy je stalking trestným činem. Ve spojených státech je dokonce pronásledování federálním zločinem. V následujících řádcích vám popíši trestní sazby za pronásledování (z roku 2007).

- 1) Až 10 let odnětí svobody je možné v Kanadě, v SRN, ale pouze v případě způsobení smrti, v Austrálii (Victoria).
- 2) Až 5 let v SRN, ve Velké Británii, Austrálii (New South Wales), USA (Massachusetts).
- 3) Až 3 roky vězení hrozí v Holandsku.
- 4) Na 2 roky může jít do vězení pronásledovatel v Belgii.
- 5) Až 1 rok odnětí svobody za nebezpečné pronásledování lze udělit v Irsku, Japonsku a Rakousku.
- 6) Až 6 měsíců odnětí svobody vám může být uděleno v Norsku a Dánsku. (Čírtková, L. 2008, s. 60)

Je tedy vidět, že Česká republika se řadí mezi státy, jež chtějí potírat tento nebezpečný projev kriminálního jednání.

Nejčastěji stalkery bývají bývalí partneři obětí, častěji muži než ženy (87 % stalkerů). Problematictějšími útočníky bývají ženy – a to pro jejich cílevědomost a systematickosti. Útoky realizují nejčastěji prostřednictvím SMS.

6.8 Ukázka kyberstalkingu

Následující ukázka z chatovací místnosti popisuje komunikaci mezi stalkerem a jeho obětí. Cutie-gurl je oběť a Reaper boy je pronásledovatel. V tabulce č. 2 jsou zobrazeny fáze pronásledování.

Tabulka č. 1 (<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/44/38/lang,czech/>)

CHAT ROOM	cutie-gurl	čau chce někdo pokecat?	Chatující cutie-girl Reaper boy SwApR angel Ignoruj Ohlas
	Reaper boy	Hey..cutie_gurl..zas se potkáváme! Viděl jsem tvůj obr. v profilu..	
	SwApR	Čau Reaper boy..chvilí jsem byl mimo	
	Reaper boy	muselas při pádu spadnout do všech hnusných děr:-)	
	Reaper boy	potřebovala bys přemalovat ksicht	
	Reaper boy	SwApR mrkni na její obr. v profilu..	
	SwApR	jo a taky bachratá:-{	
	cutie-gurl	kdo jsi a proč se do mě navážíš? nech mě prosím na pokoji	
	Reaper boy	bez šance ty fňukající omluvo, co si říká holka... co myslíte vy –	
	angel	SwApR a angel..	
	Reaper boy	ne každý je hezký jak olejomalba:-) ale vím co myslíš:-)	
	cutie-gurl	vím že jsi teď sama doma vidím tě ve tvójí školní uniformě	
	Reaper boy	děsíš mě...nech toho, prosím tě	
	SwApR	za pět minut můžu být u tebe a pak budeš řvát ty tlustá *****	
	angel	holičko..jestli vypadáš jak tvoje mamka divím se že vůbec žiješ..	
Reaper boy	bojíš se ty blbá fňukno..?		
Reaper boy	dostalas moji smsku uřvaná d***o		
cutie-gurl	mojím úkolem je zbavit svět bordelu jako jsi ty..najdu si tě a zničím tě..		
Reaper boy	nechte toho prosím		
	sleduju tě celou dobu, chápeš, vidím na jaké stránky najíždíš		

Stupeň 1: Chování	Motivace
<ul style="list-style-type: none"> - Pronásledování a trvalé zaměření se na jednotlivce online, tj. nejméně při dvou a více příležitostech. - Nabádání ostatních, aby zastrašovali a uráželi oběť. - Nazývání jménem a nechtěné a/nebo oplzlé pokusy o sblížení. - Zastrašující nebo obtěžující chování. - Může zahrnovat vyjádření emocionálních nebo hrubě vyjádřených názorů ve formě osobního napadení. - Urážky a posměch chatující oběti se může rozšířit na e-mail, mobilní telefon a pravděpodobně i do skutečného světa. - Vyhrožování vyhledáním oběti ve skutečném světě. - Může zahrnovat pokusy o zničení počítače zasláním škodlivého programu do počítače oběti, např. počítačového viru. 	<ul style="list-style-type: none"> - Jedinec může věřit tomu, že si získá věhlas mezi chatujícími účastí v těchto aktivitách a tímto chováním. - Může považovat tyto aktivity za jakýsi druh sportu a často si zvolí jednoduché „cíle“, které poníží a tím vyvolá ještě větší strach. - K zastrašení a kontrole oběti. - Kontrolní cvičení využívající způsoby, jak naplánovat kontakt s obětí. - Snaha o vyvolání strachu u oběti – dává jednotlivci pocit síly a moci. - Maximální množství kontroly nad obětí, vštěpující maximální strach.

Profily uživatelů

Cutie-gurl – oběť

Urážky a nadávky od Reapera se stupňují v přímé ohrožování života. Z reakcí cutie-gurl útočnick poznal, že oběť má strach a patřičně toho využívá k dalšímu zastrašení. Nabádá ostatní chatující, aby se přidali. A když i oni začnou cutie-gurl urážet, dává to Reaperovi boy chuť pokračovat a své výhrůžky stupňovat.

„Cutie-gurl trpí vážnou poruchou příjmu potravy, která se ještě zhoršila vinou tohoto zacházení. Navíc jí takové chování způsobilo silnou duševní újmu. Má pocit, že kdokoliv se na ni podívá, vidí ji jako tlustou a ošklivou. Každý den odpoledne, kdy po dobu zhruba jedné hodiny čeká sama doma na svou matku, která se má vrátit z práce, se cítí velmi vyděšeně, má strach.“

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/44/38/lang,czech/>)

Reaper boy – kyberstalker

Nějakou dobu pečlivě sledoval cutie-gurl a opakovaně se na ni zaměřoval. Pravidelně mění své uživatelské jméno, aby ho nemohla cutie-gurl a další jeho oběti rozpoznat. Cutie-gurl zastrašuje a často k tomu nabádá ostatní účastníky online chatu. Z profilu cutie-gurl si přečetl, že je to mladá dívka, a používá základní postupy k tomu, aby ve svých obětech – včetně cutie-gurl – vyvolal strach.

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/44/38/lang,czech/>)

Ke kriminalizaci stalkingu došlo až v roce 1990 v Kalifornii, přičemž impulzem k tomuto kroku byla vražda herečky Rebeccy Schaeffer. Herečku zavraždil její obdivovatel ve dveřích jejího domu poté, co viděl Rebeccu Schaeffer v milostné scéně v jednom filmu.

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/44/38/lang,czech/>)

S případy stalkingu a kyberstalkingu se bohužel setkáváme stále častěji. Ne vždy ale případy mohou mít šťastný konec. Nezřídka se stává, že je oběť svým pronásledovatelem usmrcena nebo může trpět psychickým traumatem. I toto je jeden z důvodů, proč se Česká republika přiřadila k zemím, kde je stalking či nebezpečné pronásledování trestným činem. Je tomu dobře, ale bylo by lépe, kdyby se země rozhodla dříve, nebyly by promarněné životy. Ale je dobře, že se tak vůbec stalo a řadíme se tak k zemím stíhající tento druh kriminálního jednání.

I přesto, že se stalking stal trestným činem, je v právním řádu stále mnoho mezer. Od nového roku, kdy zákon platí se stále objevují případy pronásledování a policie mnohdy případ neřeší. Je to dáno tím, že pronásledování musí být dlouhodobé, tedy alespoň 6 měsíců u lehčí formy. U těžší formy, jako je např. vyhrožování může být doba kratší. Mluvčí mělnické policie Václav Tichý pro idnes.cz řekl: "Pokud by pronásledování trvalo už od loňského roku, mohlo by se k tomu přihlédnout. Dobrá zpráva je, že se některé vážnější případy začínají řešit, oběti se tak mohou bez obav obrátit na policii." (<http://www.stalking.estranky.cz/stranka/diskuze>)

6.9 Falešné oběti stalkingu

„Nepravá oběť“ je označení osoby, která se vydává za oběť trestného činu, ačkoliv jí není. Sám výraz není v odborné literatuře ustálen. Uvádí se též falešná, údajná či předstírající oběť. Ke konci 20. stol. Se uvádí další termín, syndrom falešné viktimizace (SFV). Jedná se však o stejný jev, tedy o to, že osoba se v kontaktu s policií či dalšími složkami prezentuje jako oběť, ačkoliv pachatel ani trestný čin neexistují. (Čírtková, L. 2008, s. 102)

Tento jev je zatím málo prozkoumaný, leč je závažný a stále více se objevující. Z praxe jsou známy oběti falešného znásilnění, přepadení, sexuálního zneužívání, pojistných podvodů atd. U těchto „obětí“ je motivem popularita (pozornost médií) či statut oběti, při němž získají nějaké finanční výhody. (Čírtková, L., 2008, s. 102)

Je tedy patrné, ačkoliv je stalking velmi nebezpečný, ne každá oběť se stala obětí trestného činu. Přílišná medializace podnítila jistým způsobem vznik tohoto fenoménu falešných obětí, a to nejen u stalkingu, ale i u jiných trestných činů. Díky tomu je pak těžké posoudit, co je skutečné a co ne. Opravdové oběti mají tím pádem zhoršené postavení a jsou více ohroženi pachatelem.

7 Kybergrooming

Kybergrooming je nebezpečný komunikační jev spojený s internetem, při kterém anonymní uživatel přesvědčuje a manipuluje nezletilé dívky a chlapce k osobní schůzce, která může skončit sexuálním zneužitím oběti. Tímto termínem je tedy označováno chování uživatelů internetu, které má v dítěti vyvolat falešnou důvěru a připravit je na schůzku v reálném světě, jejímž cílem je oběť pohlavně zneužít. Útočníci jsou velmi často pedofilové. Toto nebezpečné jednání úzce souvisí s kyberšikanou. Kybergrooming se nejčastěji odehrává na chatu, seznamkách, ICQ, e-mailech, pomocí SMS zpráv, Skypu apod. Za kybergrooming se též považují jakékoli způsoby manipulace dětí a mladistvých prostřednictvím ICT (např. ve spojení s terorismem apod.). Je velice **nebezpečný!**
(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/42/35/lang,czech/>)

Pachatelé, jimiž jsou nejčastěji dospělí jedinci, zneužívají pocitu lásky a pochopení, které ve svých obětech vyvolávají. Tím chtějí docílit toho, že se oběť nebude bránit reálnému setkání. Kybergroomer s obětí komunikuje i několik měsíců. Nedaří-li se mu přimět oběť ke schůzce, přichází na řadu různé formy útlaku, například vyhrožování zveřejněním choulostivých fotografií, které se agresorovi předtím z oběti podařilo vylákat. A zde se jedná o kyberšikanu.
(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/42/35/lang,czech/>)

7.1 Typické chování kybergroomera

- je neobyčejně trpělivý;
- komunikuje se svou obětí i několik měsíců, někdy i přes rok, než se odhodlá sjednat si schůzku ve skutečném světě;
- tváří se neobyčejně přátelsky;
- enormně se zajímá o rozvíjení vzájemného vztahu s vámi;
- bude chtít váš vztah udržet z větší části, pokud ne celý, v tajnosti;
- bude hovořit o milujícím vztahu;
- bude hovořit o tom, že tento vztah bude pokračovat, jakmile se v reálném světě pokud ho potkáte, často se bude v konverzaci s vámi bavit o významu skutečné lásky;
- do konverzace vkládá i témata sexuální povahy;
- často žádá o fotografie;
- vyžaduje kybersex s použitím web kamery apod.

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/70/35/lang,czech/>)

7.2 Motivace

Snahou je dosáhnout sexuálního uspokojení skrz vykořisťování mladého člověka, které bývá dlouhodobé. Pachatel se snaží dítě přesvědčit o tom, že je součástí výjimečného vztahu, kterému může důvěřovat. Během online konverzací může oběť přesvědčit, aby se svlékla a navádět ji k sexuálním aktivitám v jeho přítomnosti nebo ji nutit, aby sledovala či poslouchala sexuální akt. (<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/70/35/lang,czech/>)

7.3 Etapy manipulace

1. Vzbuzení důvěry a snaha izolovat oběť od okolí.
2. Podplácení dárky či různými službami, budování kamarádského vztahu.
3. Vyvolání emoční závislosti oběti na osobě útočníka.

4. Osobní setkání.

5. Sexuální obtěžování, zneužití dítěte.

(<http://www.policie.cz/clanek/vite-co-je-kybersikana.aspx>)

1. Vzbuzení důvěry a snaha izolovat oběť

První etapou kybergroomingu bývá obvykle snaha útočníka vzbudit důvěru u vybrané oběti (dítěte). Může to probíhat například tak, že se kybergroomer prezentuje jako ten kdo dítěti rozumí, chápe jeho problémy a chce mu je pomoci vyřešit. Je dospělý, tudíž takové problémy mívá také a teď může dítěti předat cenné rady. Tak u dítěte získá důvěru a vyvolá v něm pocit, že získal spřízněnou duši.

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/42/35/lang,czech/>)

„Kybergroomeři často s dětmi řeší témata, která je trápí a neví si s nimi rady, jako např. manželské problémy, sexuální život dospělých apod. Útočníci také často mladistvým uživatelům internetu ukazují pornografické materiály (tato činnost je v mnoha právních systémech ilegální), které zasílají prostřednictvím chatu, e-mailem či přímo běžnou poštou. Útočník se snaží zároveň oběť izolovat od rodiny a přátel, chce u něj vzbudit důvěru a pocit nepostradatelnosti (*rodiče ti nerozumí, já ano, mně se můžeš svěřit...nikomu o tom neříkej, žárlily by...*). Často v této etapě získá e-mail dítěte, telefonní číslo na mobil nebo jeho adresu či adresu školy, kterou navštěvuje.“ (<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/42/35/lang,czech/>)

2. Podplácení dárky či různými službami, budování kamarádského vztahu

Získaný vztah kybergroomer posiluje různými dárky (peníze, mobilní telefon, drahé hračky a oblečení) či službami (návštěva kina). Tyto dárky dává dítěti bez konkrétní příčiny, jednoduše dítě podplácí.

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/42/35/lang,czech/>)

3. Vyvolání emoční závislosti oběti na osobě útočníka

V této etapě vzniká emoční závislost oběti na osobě útočníka. Kybergroomer zná nejintimnější tajemství dítěte, dítě netuší, jak mocnou zbraň útočnickovi poskytlo.

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/42/35/lang,czech/>)

Děti pak často lžou rodičům o tom, jak a s kým tráví svůj volný čas, nesvěřují se rodičům ani přátelům se svými problémy, důvěřují kybergroomerovi, který se pro ně stává důvěrným a exkluzivním přítelem.

4. Osobní setkání

Pokud dosud nedošlo k osobnímu kontaktu kybergroomera a oběti, pravděpodobně k nějakému druhu kontaktu dojde. Ten může být realizován procházkou v parku, návštěvou kina, diskotéky, případně přímo návštěvou bytu kybergroomera.

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/42/35/lang,czech/>)

5. Sexuální obtěžování, zneužití dítěte

Poslední etapou je sexuální obtěžování a zneužití dítěte kybergroomerem.

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/42/35/lang,czech/>)

Podle některých výzkumných šetření realizovaných v USA (2006) bylo každé páté dítě (10-17 let), které navštěvuje pravidelně online chat, kontaktováno kybergroomerem (pravděpodobně pedofilem). Alarmující je fakt, že pouze 25 procent dětí oznámilo snahu kybergroomera o navázání sexuálního kontaktu dospělým (rodičům, učitelům apod.). V České republice se s kybergroomingem můžeme setkat stejně jako kdekoli jinde v Evropě. Dokumentované jsou případy, kdy kybergroomer kontaktoval děti prostřednictvím různých internetových seznámk a nabízel jim peníze či různé dary. Jakmile pak došlo ke kontaktu dítěte a kybergroomera, došlo k sexuálnímu styku.

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/42/35/lang,czech/>)

Přehledně o pedofilním kybergroomingu v ČR informuje například pořad ČT 168 hodin z 31.8.2008.

(<http://www.ceskatelevize.cz/vysilani/31.08.2008/208411058250831-21:45-1-168-hodin-pedofil-lovil-na-internetovych-strankach-25-zneuzitych-deti.html?streamtype=RH>).

7.4 Prevence

Ta spočívá zejména v dobré komunikaci rodičů s dětmi. Rodiče musí dětem věnovat dostatek času a hovořit s nimi, musí si s dítětem vytvořit důvěrný vztah. Děti pak musí naučit, že se jim mohou svěřit s jakýmkoli problémem. Zároveň je nutné děti informovat o tom, jaká nebezpečí jim hrozí a jak se jim vyhnout.

Server Seznam.cz vydal ve spolupráci s Policií ČR, ministerstvem školství mládeže a tělovýchovy, Nadací naše dítě, Internet helpline, Služba kriminální policie a vyšetřování film „Seznam se bezpečně“. V něm reportér Mirek Vaňura a člen týmu Seznam.cz a Lidé.cz ukazují případy kybergroomingu. Dávají rady, jak se bezpečně seznamovat přes internet, ale také ukazují případy, které bohužel skončily tragicky. Důležité je tedy mluvit o tom, co se stalo a nestydět se, i kdyby to znamenalo, že se člověk musí přiznat k nepříjemným věcem. Nebát se jít na policii. Tuto skutečnost demonstrují na příkladu, kdy slečna poslala svému příteli své erotické fotografie, ale když se rozešli, začal ji ex-přítel vyhrožovat a vydírat jí, že fotografie zveřejní ve škole. Dotyčná slečna nešla na policii, velice se styděla se a raději spáchala sebevraždu. Je tedy důležité nestydět se a jít na policii, říci i tom rodičům, přátelům, učitelům.

(<http://www.seznamsebezpecne.cz>)

Pokud už někdo fotografie pošle, je nutné i pomoci a podpořit. Od toho je tu nonstop linka bezpečí, která je bezplatná a anonymní. Na linku mohou volat i rodiče, těm je určena speciální linka „Rodičovská linka“.

Děti i dospívající by se neměli nechat vydírat zveřejněním svých fotografií a jít na policii nebo se o tom někomu svěřit. Mnoho pedofilů takto vydírá své oběti. Pod výhružkou zveřejnění fotografií nutí oběti k pohlavnímu styku.

Radou je NEBÁT se mluvit o svých problémech, i když se stydím, vždy o tom někomu ŘÍCI, schovat si vše jako DŮKAZY.

7.5 Případ kybergroomingu z USA

„Čtrnáctiletá žákyně se na internetu seznámila s dospělým mužem, se kterým chatovala a udržovala e-mailovou korespondenci. Když se o tom její rodiče dozvěděli, učinili řadu kroků, aby tomuto kontaktu zabránili – odstranili od počítače klávesnici, monitorovali poštu a telefonní hovory, navštívili s dcerou poradnu. Bohužel, kontakt žákyně s dospělým mužem pokračoval prostřednictvím mobilního telefonu, který žákyni útočník poslal. Po několika měsících dívka zmizela z domova. Když policie prohledala její počítač, objevila řadu e-mailů, které je přivedly až k síti pedofilů, komunikujících mezi Evropou a USA. Pedofilní uživatel z Řecka si díky této síti „objednal“ nezletilou dívku z USA, zabezpečil falešný pas a poskytl finance na transport dívky z USA do Evropy – do Řecka. Po pěti měsících bylo dítě navraceno rodičům. Nejprve dívka tvrdila, že pedofilního groomera miluje a zbožňuje, avšak po rozsáhlé terapeutické léčbě si začala vzpomínat na detaily sexuálního a fyzického mučení, začala mít sebevražedné sklony a bylo nutné ji hospitalizovat na psychiatrické klinice. Dívka se postupně zotavovala, ale její zkušenosti a trauma ji budou provázet po zbytek života.“

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/112/35/lang,czech/>)

7.5.1 Případ z České republiky

„Pavel Hovorka si přes internet vyhledával mladistvé chlapce ze sociálně slabšího prostředí, zjišťoval jejich zájmy a sliboval jim peníze

nebo splnění jejich přání, ale za to požadoval jejich nahé fotografie. Pomocí fotografií a prozrazením jejich sexuálního zaměření pak chlapce vydíral a nutil k orálnímu či análnímu sexu. Svou první oběť získal tak, že jí v červenci roku 2005 namluvil, že vyhrála soutěž „Dítě VIP“. „Odměnou“ byl pobyt v Praze v jeho vrátnici, kde chlapce znásilnil. Hovorka využíval k seznamování internetové servery, nejdříve chatoval, pak telefonoval, následovalo pozvání oběti k němu do práce. Soud uznal Hovorku vinným celkem ze sedmi případů pohlavního zneužívání, třinácti případů vydírání. Navíc také ohrožování výchovy mládeže a ze svádění k pohlavnímu styku. Hovorka byl odsouzen na 8 let vězení.“

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/112/35/lang,czech/>)

Bohužel si mladí uživatelé myslí, že potkali přes internet někoho opravdu mimořádného, ale ve skutečnosti se může stát, že je to dospělý s nečistými úmysly. Chtějí se s nimi setkat i v reálném světě, ale ne za účelem, který by byl nevinný. Využívají k tomu uměle vytvořený pocit, že jsou mladí milováni, že je má někdo rád, a na základě toho se jistě budou chtít s dospělým setkat i v reálném prostředí.

Není vůbec jednoduché takové lidi vypátrat, přestože jste – jak sami možná věříte - bystří a online výstředníka si jistě okamžitě všimnete. Není to v žádném případě tak jednoznačné a jednoduché! Kybergroomeři jsou hodně vychytralí a nedělá jim potíže předstírat, že jsou trochu starší než vy a že se do vás beznadějně zamilovali.

Pojem „**kybergrooming**“ - náš trestní zákon nezná tento trestný čin, ale pod toto jednání mohou být zahrnuty trestné činy uvedené v následující tabulce.

Trestný čin	Paragraf	Výška trestu
Obchodování s lidmi	§ 168	až 1 rok
Omezování osobní	§ 171	až 2 roky

svobody		
Vydírání	§ 175	6 měs. až 4 roky
Pohlavní zneužívání	§ 187	1 až 8 let
Ohrožování výchovy dítěte	§ 201	až 2 roky
Podvod	§ 209	až 2 roky
Nebezpečné vyhrožování	§ 353	až 1 rok
Nebezpečné pronásledování	§ 354	až 1 rok

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/226/63/lang,czech/>)

7.6 Desatero obrany kybergroomingu

1. Důkladně přemýšlejte o „online přátelstvích“ a konkrétně o těch, která se zdají být až moc perfektní na to, aby byla opravdová.
2. Vždy si ukládejte kopie vašich rozhovorů a znovu čtěte staré rozhovory, abyste mohli rozpoznat jakékoliv nesrovnalosti v příběhu, který vám váš online přítel vyprávěl, např. změnu svého věku nebo dalších údajů.
3. Zvažte, proč po vás může někdo chtít, abyste udrželi vztah v tajnosti, nebo proč klade důraz a ptá se vás na otázky mimořádně osobního charakteru.
4. Držte se zpátky, když se v konverzaci vyskytnou otázky sexuální povahy, a nebojte se říct NE kyber sexu.
5. Nenechte se oklamat sliby naplňujícího, milujícího vztahu, protože tito jedinci často lžou a slibují tytéž věci zároveň několika dalším mladým lidem.

6. Pamatujte si, že je vždy lepší neposkytovat své osobní informace lidem, které jste zrovna potkali v online prostředí, na chatu, při užívání ICQ, Skype apod.
7. Online přátelství jsou nejlepší, když zůstanou online, a je naprosto v pořádku odmítnout osobní setkání tváří v tvář.
8. Dvakrát si promyslete slib úžasného vztahu a silného sexuálního opojení a zvažte, zda nehledáte lásku na špatném místě.
9. Sami si vytyčte své osobní hranice s ohledem na rozhovory o sexu a věřte svým rozhodnutím.
10. Online přátelé by měli zůstat online přáteli.
(http://www.kapezet.cz/admin/data/articleFiles/211/soubor_2809486.pdf)

8 Jiná nebezpečí kyber - prostoru

8.1 Kybersex

„Tímto pojmem se označuje komunikace přes internet, jejímž účelem je sexuální vzrušení. Často se za kybersex považuje zjednodušeně řečeno i vzájemné posílání zpráv sexuálního charakteru. Do této kategorie můžeme zařadit i „pouhé“ flirtování v chatovacích místnostech nebo pomocí programů typu ICQ, Skype, Windows Live Messenger a dalších, využívané převážně mladými lidmi.“

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/67/35/lang,czech/>)

Někteří lidé sní o tom, že na internetu potkají svou osudovou lásku nebo spřízněnou duši. Zamilovat se do někoho, koho jste právě potkali online, může na první pohled vypadat jako skutečně vzrušující událost. Většinou jsou to přesně lidé podle našich představ, splňující naše tajné sny o ideálním partnerovi. Jsou to lidé, které byste chtěli poznat v reálném životě. Zdání ovšem často klame, a v kyberprostoru to platí dvojnásob. Stejně jako v opravdovém světě najdeme i zde velmi pochybná a nebezpečná „zamilování“, která mohou vzniknout mezi vámi a dalšími účastníky diskuse, chatu.

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/67/35/lang,czech/>)

8.1.1 Škodlivý kybersex

Za škodlivý můžeme označit kybersex tehdy, když je jednomu z partnerů v komunikaci nepříjemný, např. svou hanlivostí a vulgaritou. Škodlivý kybersex může zahrnovat některou nebo všechny z následujících činností, kdy jednotlivec, se kterým si píšete:

- se snaží o zahájení obzvlášť sexuálně explicitní (otevřené a přímé) konverzace;
- posílá vám pornografické obrázky a navrhuje, abyste mu poslali své fotografie;
- je sprostý;
- vyhrožuje vám;
- zesměšňuje vás;
- jinak vás obtěžuje (proto, aby se ujistil, že uděláte to, co říká);
- jinak vás obtěžuje (proto, aby se ujistil, že uděláte to, co říká).

8.1.1.1 Příklad kybersexu

V následující tabulce je vidět klasický postup při kybersexu.

Tabulka 1 (<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/67/35/lang,czech>)

CHAT ROOM	Goodguy1:	Hey chceš si se mnou pěkně natvrdo pokecat chlapečku?	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-bottom: 10px;"> Chatující Goodguy1 Frazzle </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-bottom: 10px;"> ● Ignoruj </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> ● Ohlas </div>
	Frazzle:	Ahoj...	
	Goodguy1:	Pojď do soukromé...	
		<i>Přesun do soukromé místnosti</i>	
	Goodguy1:	Zajímáš se o cyber...Rád se dobře pobavím. Zaručuju ti, že se mnou se pobavíš	
	Frazzle:	se mnou taky...věk/pohl/místo?	
	Goodguy1:	fajn 20/m/VB když rád si hraješ...	
	Goodguy1:	věk/pohl/místo?	
	Frazzle:	možná... 13/m/VB	
	Goodguy1:	posílám ti svůj obr...	
	Goodguy1:	mrknul sem se na tvůj obr v profilu..sexy kluk...máš webcam?	
	Frazzle:	mám..ale nechcu do toho jít s webcam	
	Goodguy1:	už máš můj obr? hezký obr...ukazuje co mám rád.	
	Goodguy1:	chci abys mi řek co s tebou dělá to co vidíš na fotce..	
	Frazzle:	posílám jednu svoji..	
	Goodguy1:	pojď na to..představ si že jsi v mojí ložnici..chci ti vidět do tváře a pak s tebou dělat hromadu věcí...	
	Frazzle:	je to trochu divné..	
	Goodguy1:	jsem vzrušený...	
	Goodguy1:	hey co je? ty nejsi na cyber sex..srab, že jo?...no táák..	
	Frazzle:	nejsem si jistý jestli to chci...	
Goodguy1:	jestli to teď skončíš, tak dám tvůj obr někde na net...budeš toho litovat		
Goodguy1:	no táák...chci si to s tebou rozdat...nemáš na výběr...		
	<i>Konverzace pokračuje a Goodguy1 se vyjadřuje stále sexuálně explicitněji</i>		
Goodguy1:	o bože..to bylo dobrýýý..		
Goodguy1:	měj se...		

Tabulka 1: Ukazuje výtažek z chatu, který zobrazuje chování typické pro „cyber-sexuální“ konverzaci.

Tabulka 2 zobrazuje stupeň chování vzhledem k motivaci.

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/67/35/lang,czech>)

Stupeň 2: Chování	Motivace
- Identifikování a zaměření se na oběť.	- Volba oběti: aby vyhovovala osobním preferencím.
- Získání důvěry přátelským přístupem.	- Zmanipulovat oběť k provozování cyber sexu.
- Ptání se na otázky velmi osobní až sexuální povahy.	- Upřednostnit v konverzaci témata sexuální povahy a otestovat, jak snadné nebo obtížné bude přimět oběť ke konkrétním aktivitám vztahujícím se k cyber sexu.
- Vyžadování fotografií oběti.	- Pomocť fantazii a také: fotografie mohou být použity jako způsob zastrašování oběti v pozdější konverzaci, např.: „Pokud neuděláš to, co chci, dám fotky na web.“
- Zaslání pornografických fotografií.	- Normalizovat sexuální kontakt.
- Provozování cyber sexu, sexuální představy.	- Pokusit se sexuálně vzrušit oběť a také snížit její zábrany.
- Sdělování míry sexuálního vzrušení.	- Dosáhnout sexuálního uspokojení.
- Vyhrožování, zesměšňování a agresivita.	- Podporovat dosažení sexuálního uspokojení a přimět dítě, aby si uvědomilo svou spoluúčast na vytváření této situace.
- Náhlé ukončení konverzace.	- Přimět neochotné oběti poddat se a také vyvolat u oběti stud za provozování těchto aktivit.
	- Cílem je zmenšit pravděpodobnost oznámení těchto aktivit obětí.
	- Odchod.

Tabulka 2: Zobrazuje chování a motivace spojené s hanlivými konverzacemi o cyber sexu. Zbarvené části v této tabulce se vztahují k příkladům konverzace z Tabulky 1 nahoře.

8.1.1.1 Profily uživatelů chatu

„*Goodguy1* je 46 letý muž, kterého baví sexuální konverzace s mladými chlapci. Nejprve se s chlapci spřátelí, poté jim navrhně, aby si povídali v soukromé místnosti, kde je poté velmi vulgární a ostatní chlapce zastrašuje. Tento muž se snaží docílit sexuálního vzrušení sprostou a sexuálně otevřenou konverzací se svou obětí. V průběhu rozhovoru může oběti hrozit tím, že si ji najde v reálném životě, v případě že nevyhoví jeho přáním. Jeho záměrem je vyvolat v obětech takový strach, aby neukončily konverzaci. Po skončení rozhovoru nemá obvykle v úmyslu setkat se s obětí offline, tedy v reálném prostředí.“

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/67/35/lang,czech/>)

Frazzle je teenager, který je trochu zmatený svou sexualitou, a i proto je připravený s ní trochu experimentovat. Nechce, aby lidé z reálného světa zjistili něco o jeho nejistotě. To vyhovuje uživateli *Goodguy1*, pro něhož je snadné zmanipulovat svou oběť.

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/67/35/lang,czech/>)

S vulgárním kybersexem se může setkat každý člověk, který se kdy komunikoval na internetu. Kvůli nátlaku a strachu ze skutečného setkání s agresorem nebo výhružkami, že jejich rozhovor pošle jeho spolužákům či rodičům. (<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/67/35/lang,czech/>)

8.1.2 Motivace kybersexu

Agresor vyhledává oběť pro sexuální uspokojení. Uspokojení, kterého dosahuje skrz využívání obětí. Jakmile je uspokojení dosaženo, dochází k přerušení kontaktu mezi zneužívajícím a zneužitým.

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/67/35/lang,czech/>)

8.1.3 Obrana

Jak se proti takovému chování bránit? Nejlepší by bylo, kdybyste se do takové situace nikdy nedostali, ovšem pokud už se uvolíte k lechtivé konverzaci nezapomínejte na to, že můžete kdykoliv skončit a hovor ukončit. „Často se také stane, že osoba „na druhé straně“ začne díky vaší pasivitě mluvit s někým jiným. Pokud vám bude někdy touto formou někdo vyhrožovat anebo vás bude zastrašovat, je důležité, abyste si uložili kopii online rozhovoru (chatu), ukončili tuto komunikaci a výhružné chování následně oznámili moderátorovi chatovací místnosti anebo fóra, případně přímo polici.“

(<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/67/35/lang,czech/>)

9 Prevence proti internetovým nástrahám

Prevenčí se nemusí zabývat pouze určité projekty, ale též je nutné zapojit školu, rodiče a i samotné děti. Tyto všechny aspekty by měly vést dítě k *mediální gramotnosti*.

Mediální gramotnost bývá definována jako řada komunikačních kompetencí, jež v sobě zahrnují schopnost orientovat se v dnešní mediální nabídce.

(<http://www.nidm.cz/projekty/realizace-projektu/klice-pro-zivot/medialni-vychova-a-medializace/realizace/ujasnome-si-pojmy-medialni-gramotnost>)

Díky rámcovému vzdělávacímu programu je součástí výuky též průřezové téma „mediální výchova“. Na některých školách se dokonce vyučuje jako samostatný předmět. Mediálně gramotný člověk je schopen maximálně využívat dostupná média pro své vzdělání, osobní rozvoj a uspokojení potřeb. Úkolem mediální výchovy je učit děti využívat internet a jiná média pro své potřeby a nebýt zneužit kriminálními živly.

I Evropa si uvědomuje nebezpečí internetu a internetové komunikace, a proto byla v Praze 20. dubna 2009 v rámci českého předsednictví Rady Evropy přijata Pražská deklarace. Tento dokument charakterizuje současný stav internetu, definuje závazky v oblasti zajištění bezpečnějšího internetu, které by se měly promítnout do činností vlád členských států EU, Norska a Švýcarska. Pražská deklarace by se měla stát na delší dobu vodítkem pro politiky a metodikou postupů k zajištění bezpečnějšího internetu pro děti. Významný je proto, že se v něm shodli, byť v deklarativní, tj. nezávazné podobě, evropští politici. Zavázali se v něm k 12 krokům vedoucím k bezpečnějšímu internetu. (<http://www.saferinternet.cz/novinky/617-3>)

12 kroků vedoucí k bezpečnému internetu:

- „1. Politicky a finančně podporovat implementaci programu Safer Internet 2009-2013 na národní úrovni.
2. Zajištění vedoucího postavení EU v této oblasti.
3. Šíření veřejného povědomí, výměny informací a osvědčené praxe.
4. Podpora zapojení mladých lidí do diskuzí ohledně online bezpečnosti.
5. Zajištění nejefektivnějších forem potírání nelegálního obsahu.
6. Zajištění spolupráce mezi soukromým a veřejným sektorem.
7. Zavádění opatření pro oznamování materiálů znázorňujících zneužívání dětí.
8. Posílení spolupráce ke snížení nelegálního obsahu a potírání škodlivého chování na internetu.
9. Zintenzivnění mezinárodní spolupráce p potírání zneužívání dětí.
10. Podpora samoregulačních iniciativ soukromého sektoru.
11. Podpora dětských obětí internetové kriminality.
12. Podpora rozvoje poznatků o užívání a rizicích online technologií.“
(<http://www.saferinternet.cz/novinky/617-3>)

Listina dětských práv na internetu

„Mám právo bádát, učit se a užívat si na internetu všechny dobré věci.

Mám právo nevyplňovat na internetu žádné formuláře a neodpovídat na otázky.

Mám právo uchovávat veškeré informace o sobě v tajnosti.

Mám právo se na internetu cítit bezpečně a být v bezpečí.

Mám právo ignorovat e-maily a zprávy od lidí, které neznám nebo kterým nevěřím.

Mám právo vždy požádat rodiče nebo vychovatele o pomoc.

Mám právo necítit se provinile, když se na obrazovce počítače objeví odporné věci.

Mám právo nahlásit dospělým každého, kdo se na internetu chová divně.

Mám právo, aby mne nikdo neobtěžoval a netrápil.

Mám právo, aby mi lidé na internetu prokazovali respekt.“

(http://www.kapezet.cz/admin/data/articleFiles/211/soubor_2809486.pdf)

10 Výzkumné šetření na základních školách

10.1 Zaměření práce

Cílem šetření bylo zjistit, jaké mají zkušenosti žáci s jevy, kterými se zabývám v této diplomové práci. Ale zaměřila jsem se pouze na 2 z nich a to na kyberšikanu a kyberstalking.

10.2 Metodologie práce

10.2.1 Popis zkoumaného souboru

Dotazník byl rozdán ve dvou základních školách v okrese Náchod, v Královéhradeckém kraji. Na Základní škole v Meziměstí a na Základní škole v Broumově. Celkový počet žáků, kteří se účastnili dotazníkového šetření, je 101 žáků 8. a 9. tříd. Z toho je 44 žákyň a 57 žáků.

Dotazník se nachází v příloze č. 7.

V následujících řádcích se budu zabývat jednotlivými otázkami a odpověďmi žáků. Zvláště se zaměřím na výsledky chlapců a dívek.

Komplexně pro obě pohlaví výsledky dopadly takto:

Otázky	A	B	C	D	E	F	Celkem
1	94	7					101
2	87	5	8	1			101
3	57	44					101
4	19	0	8	74			101
5	18	6	77				101
6	41	0	47	3	8	2	101
7	10	60	31				101
8	6	88	7				101
9	18	83					101
10	41	60					101
11	3	98					101
12	16	34	51				101
13	54	28	7	5	4	3	101
14	35	52	8	6			101

Otázka číslo 1: Vlastníš mobilní telefon s fotoaparátem?

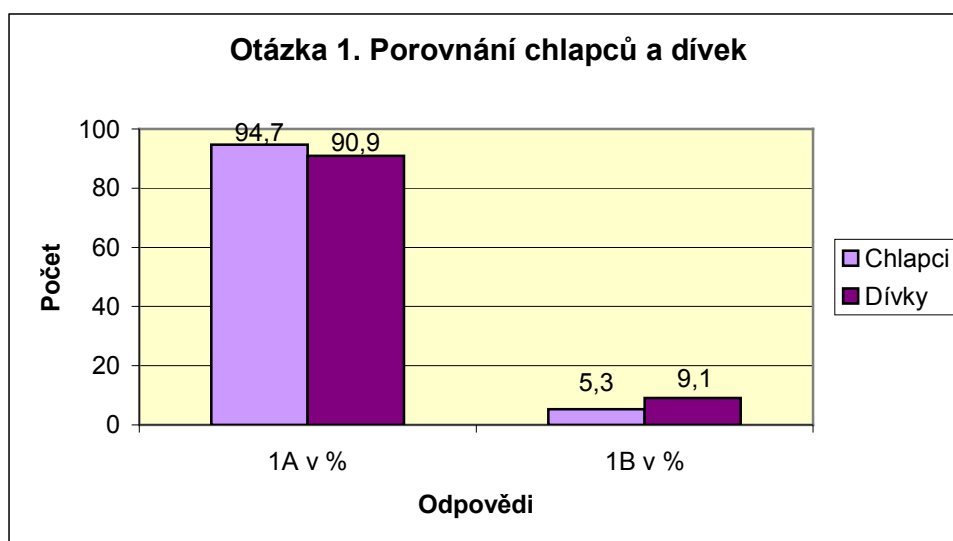
a) Ano b) Ne

Odpověď A zvolilo celkem 93 % všech dotazovaných. Možnost B 7 % dotazovaných.

	1A	1B	Celkem
Chlapci	54	3	57
Procenta	94,7 %	5,3 %	100 %

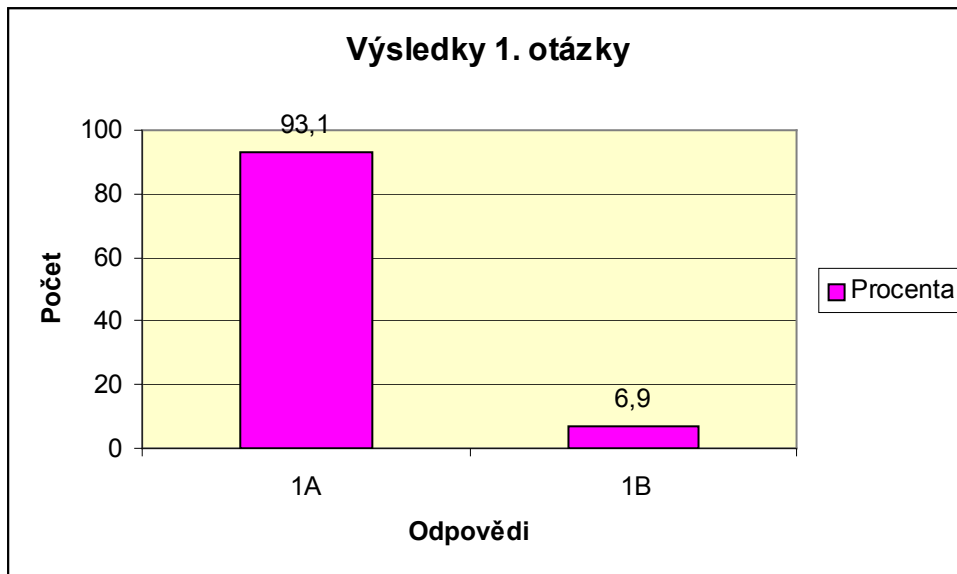
	1A	1B	Celkem
Dívky	40	4	44
Procenta	90,9 %	9,1 %	100 %

	Chlapci	Dívky
1A v %	94,7 %	90,9 %
1B v %	5,3 %	9,1 %
Celkem	100 %	100 %

Z chlapců volilo možnost A 94,7 % , zbylých 5,3 % nemělo mobilní telefon s fotoaparátem. I dívky volily odpověď A častěji než B, a to 90,9 % . Na druhou možnost zbývá 9, 1 %.

	1A	1B	Celkem
Chlapci	54	3	57
Dívky	40	4	44
Celkem	94	7	101
Procenta	93,10%	6,90%	100%

Z grafu i tabulek vyplývá, že možnost A volilo vysoké procento všech zúčastněných, celých 93,1 %. Obě pohlaví tedy většinou vlastní mobilní telefon s fotoaparátem.

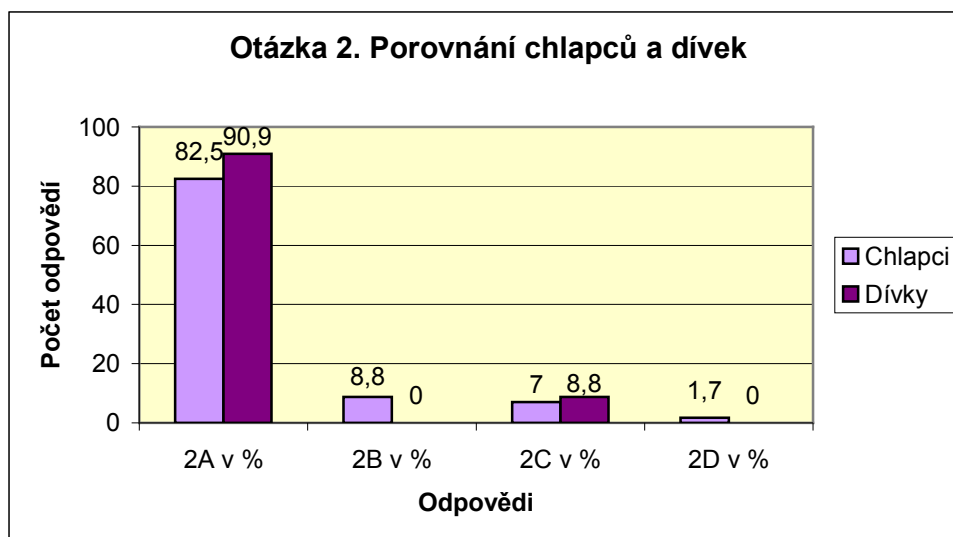
Otázka 2: K čemu nejvíce používáš mobilní telefon?

- a) K SMS a volání
- b) Ke hrám
- c) K focení a natáčení videí
- d) K surfování po internetu

	2A	2B	2C	2D	Celkem
Chlapci	47	5	4	1	57
Procenta	82,5 %	8,8 %	7 %	1,7 %	100 %

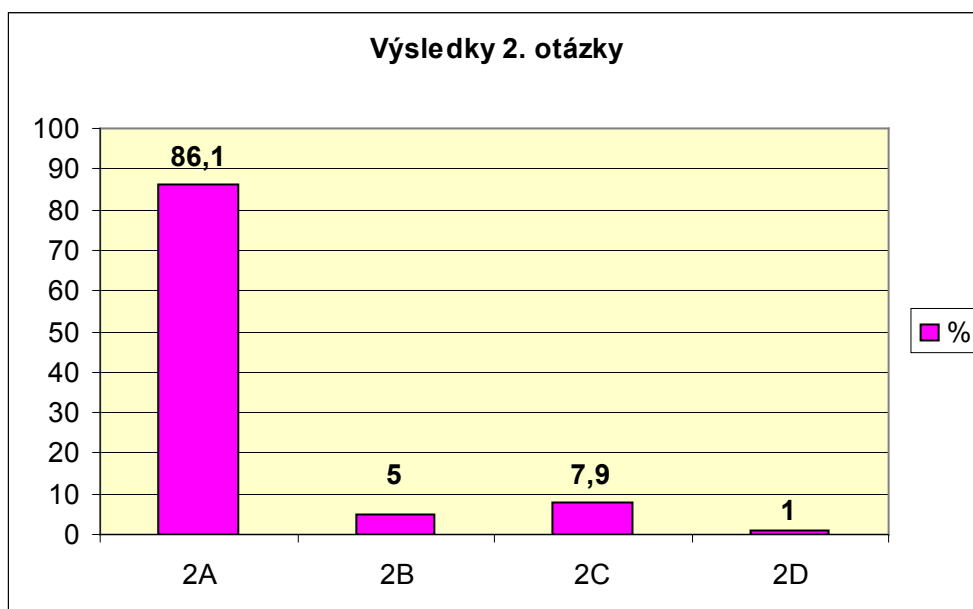
	2 A	2 B	2 C	2 D	Celkem
Dívky	40	0	4	0	44
Procenta	90,9 %	0 %	9,1 %	0 %	100 %

	Chlapci	Dívky
2 A v %	82,5 %	90,9 %
2 B v %	8,8 %	0 %
2 C v %	7 %	9,1 %
2 D v %	1,7 %	0 %
Celkem	100 %	100 %

Zde vyplývá, že dívky více používají mobilní telefon k posílání SMS a volání než chlapci. Naopak chlapci více než dívky používají mobilní telefon ke hraní her a natáčení videí.

	2A	2B	2C	2D	Celkem
Chlapci	47	5	4	1	57
Dívky	40	0	4	0	44
Celkem	87	5	8	1	101
Procenta	86,1 %	5 %	7,9 %	1 %	100 %

Odpověď A se objevila nejčastěji u všech dotazovaných, a to v celých 86, 1 %, druhým způsobem používání mobilního telefonu je k focení

a natáčení videí, na třetím místě v užívání mobilního telefonu, jsou hry a poslední možnost, k surfování na internetu, volilo 1 % žáků.

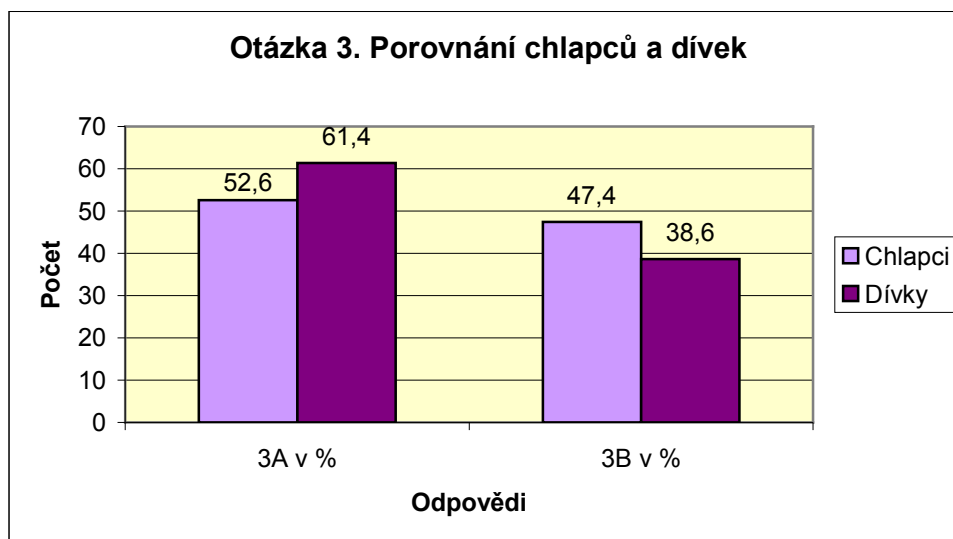
Otázka 3: Viděl jsi někdy nějaké video natáčené mobilem, kde by někdo ubližoval někomu jinému?

- a) Ano b) Ne

	3A	3B	Celkem
Chlapci	30	27	57
Procenta	52,6 %	47,4 %	100 %

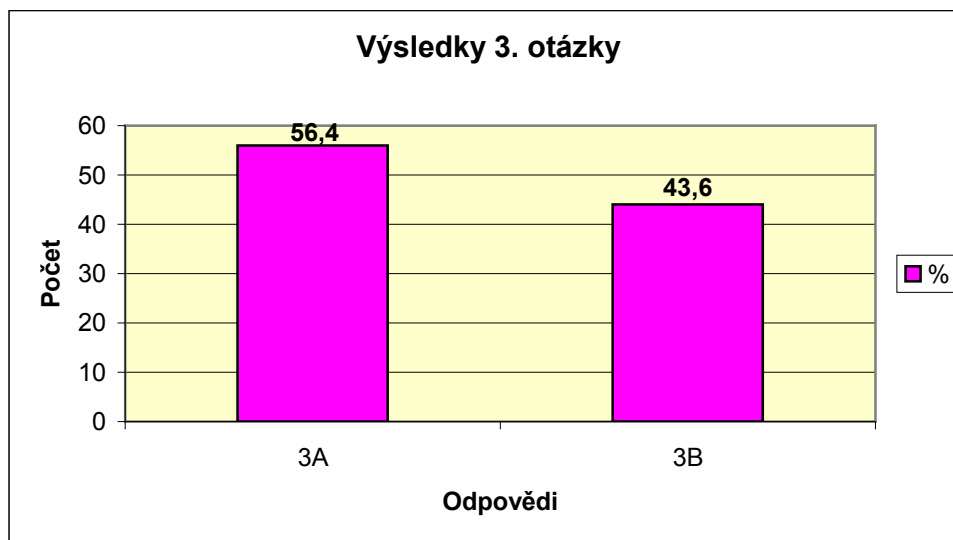
	3A	3B	Celkem
Dívky	27	17	44
Procenta	61,4 %	38,6 %	100 %

	Chlapci	Dívky	Celkem
3A v %	52,6 %	61,4 %	100 %
3B v %	47,4 %	38,6 %	100 %

Z grafu vyplývá, že se jak chlapci, tak dívky setkali se šikanou prostřednictvím mobilního telefonu jako svědci. Dívky byly ovšem častěji svědky takového chování a to v 61,4 %.

	3A	3B	Celkem
Chlapci	30	27	57
Dívky	27	17	44
Celkem	57	44	101
Procenta	56,40%	43,60%	100%

Možnost A volila většina zúčastněných, a to 56,4 %, tedy tu skutečnost, že se setkali s šikanou prostřednictvím mobilního telefonu.

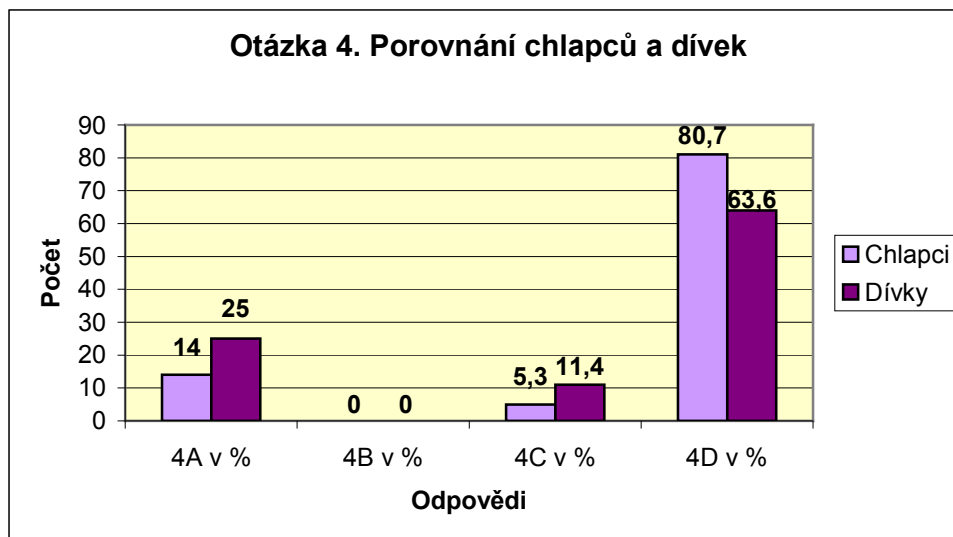
Otázka 4: Psal ti někdy někdo SMS, ve které by ti vyhrožoval nebo se ti vysmíval?

- a) Ano, jednou b) Ano, často c) Občas d) Ne, nikdy

	4A	4B	4C	4D	Celkem
Chlapci	8	0	3	46	57
Procenta	14%	0%	5,3%	80,7%	100

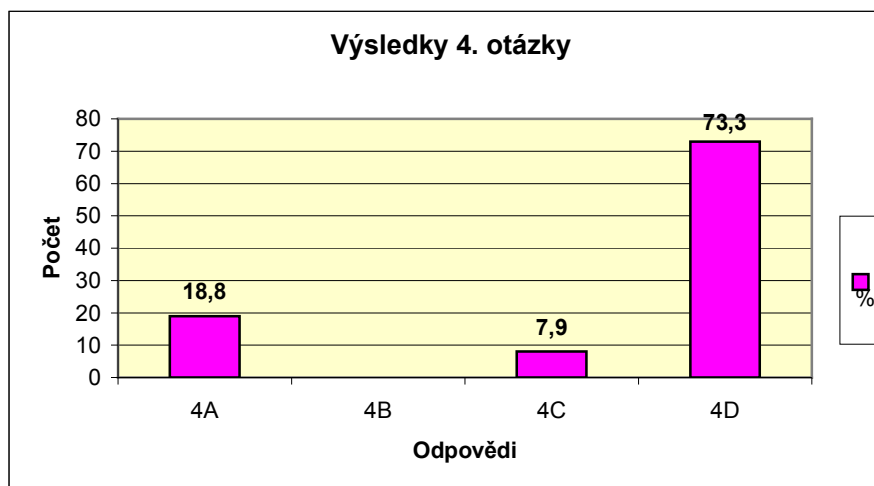
	4A	4B	4C	4D	Celkem
Dívky	11	0	5	28	44
Procenta	25%	0%	11,4%	63,6%	100%

	Chlapci	Dívky
4A v %	14 %	25 %
4B v %	0 %	0 %
4C v %	5,3 %	11,4 %
4D v %	80,7 %	63,6 %
Celkem	100 %	100 %

Zde vyplývá, že dívkám častěji chodí urážlivé SMS než chlapcům a to v poměru 25 % ku 14 %. Dívky se tak minimálně jednou setkaly se šikanou prostřednictvím SMS. Možnost C (občas) zvolilo 5,3 % chlapců a 11,4 % dívek. S takovým to chováním se neseťkala většina žáků, tedy 80,7 % chlapců a 63,6 % dívek.

	4A	4B	4C	4D	Celkem
Chlapci	8	0	3	46	57
Dívky	11	0	5	28	44
Celkem	19	0	8	74	101
Procenta	18,8 %	0 %	7,9 %	73,3 %	100 %

Celkově se jednou se šikanou prostřednictvím SMS setkalo 18,8 % žáků, často se s ní setkalo – setkává 7,9 % žáků. Vůbec se s ní nesetkalo 73,3 % žáků

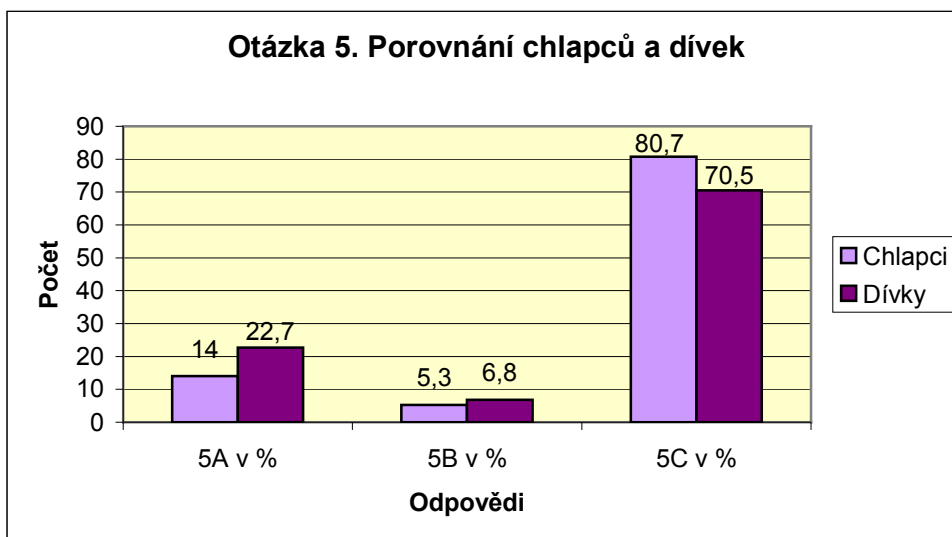
Otázka 5: Přišly ti někdy SMS, MMS zprávy, ve kterých tě někdo uráží nebo nadává?

a) Ano, jednou b) Ano, často c) Ne

	5A	5B	5C	Celkem
Chlapci	8	3	46	57
Procenta	14 %	5,3 %	80,7 %	100 %

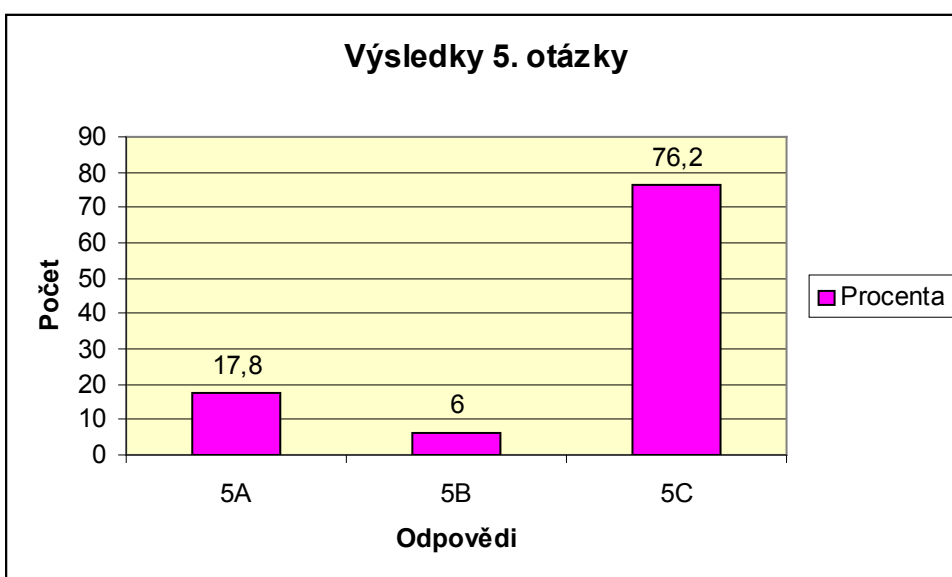
	5A	5B	5C	Celkem
Dívky	10	3	31	44
Procenta	22,7 %	6,8 %	70,5 %	100 %

	Chlapci	Dívky
5A v %	14 %	22,7 %
5B v %	5,3 %	6,8 %
5C v %	80,7 %	70,5 %
celkem	100 %	100 %

V páté otázce možnost A volilo více chlapců než děvčat, a to 22,7 % chlapců a 14 % dívek. Tedy takovému počtu chlapců a dívek jednou přišly urážející SMS, MMS. Možnost B, tedy volbu, kdy se s takovým chováním setkávají často, zvolilo 5,3 % chlapců a 6,8 % dívek. A 80,7 % chlapců a 70,5 % dívek se s takovým chování nikdy nesešlo.

	5A	5B	5C	Celkem
Chlapci	8	3	46	57
Dívky	10	3	31	44
Celkem	18	6	77	101
Procenta	17,80%	6%	76,20%	100%

Celkově se jednou s takovým nebezpečným chováním setkalo 17,8 % všech zúčastněných žáků, často dokonce 6 % žáků a nikdy 76,2 % zúčastněných.

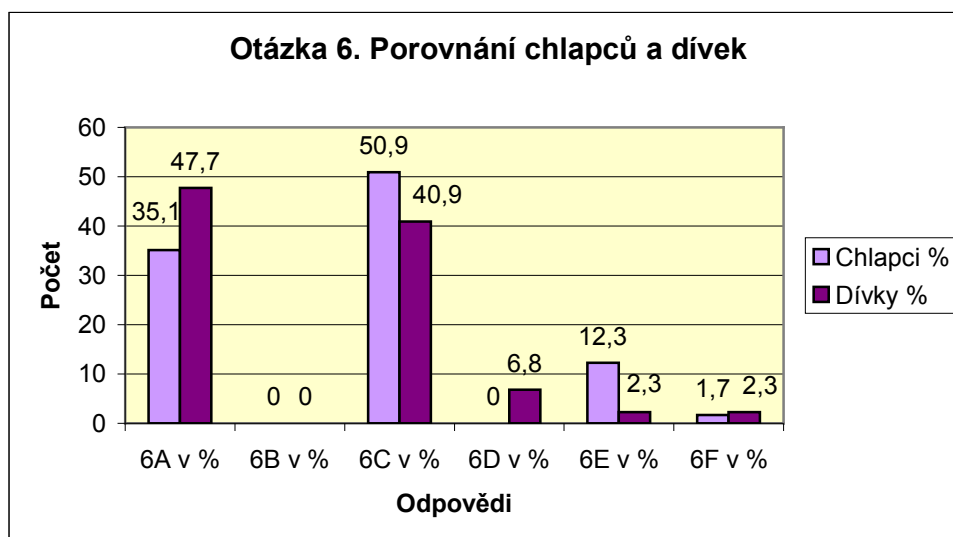
Otázka 6: Komu by ses svěřil, kdyby ti chodily urážející SMS?

- a) rodičům b) učitelí c) kamarádovi d) sourozenci e) nikomu
f) ani jedna z možností

	6A	6B	6C	6D	6E	6F	Celkem
Chlapci	20	0	29	0	7	1	57
Procenta	35,1 %	0 %	50,9 %	0 %	12,3 %	1,7 %	100 %

	6A	6B	6C	6D	6E	6F	Celkem
Dívky	21	0	18	3	1	1	44
Procenta	47,7 %	0 %	40,9 %	6,8 %	2,3 %	2,3 %	100 %

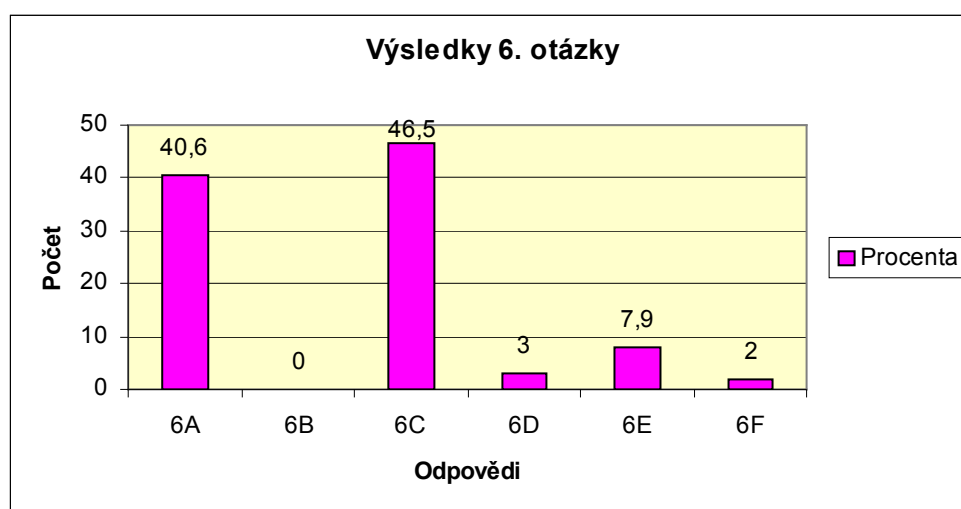
	Chlapci	Dívky
6A v %	35,1 %	47,7 %
6B v %	0 %	0 %
6C v %	50,9 %	40,9 %
6D v %	0 %	6,8 %
6E v %	12,3 %	2,3 %
6F v %	1,7 %	2,3 %
Celkem	100 %	100 %

Rodičům by se s problémem svěřilo 35,1 % chlapců a 47,7 % dívek, učitelí by se nesvěřil nikdo! Kamarádovi by se svěřilo mnohem více chlapců než

dívek, tedy 50,9 % chlapců a 40,9 % dívek. Chlapci by se sourozenci nesvěřili, za to dívky by se sourozenci o svém problému řekly, celých 6,8 %. Možnost E, tedy tu, že by nikomu o svém problému neřekli, zvolilo 12,3 % chlapců a 2,3 % dívek. Jinou možnost by zvolilo 1,7 % chlapců a 2,3 % dívek.

	6A	6B	6C	6D	6E	6F	celkem
Chlapci	20	0	29	0	7	1	57
Dívky	21	0	18	3	1	1	44
Celkem	41	0	47	3	8	2	101
Procenta	40,6 %	0 %	46,5 %	3 %	7,9 %	2 %	100 %

Ze všech žáků možnost A dalo přednost 40,6 % žáků, možnost B nikdo neuvedl, C zvolilo nejvíce chlapců a dívek, tedy 46,5 %, možnost D si vybralo 3 % žáků. To, že by se nikomu nesvěřili, zvolilo 7,9 % žáků a 2 % zvolili jinou možnost.

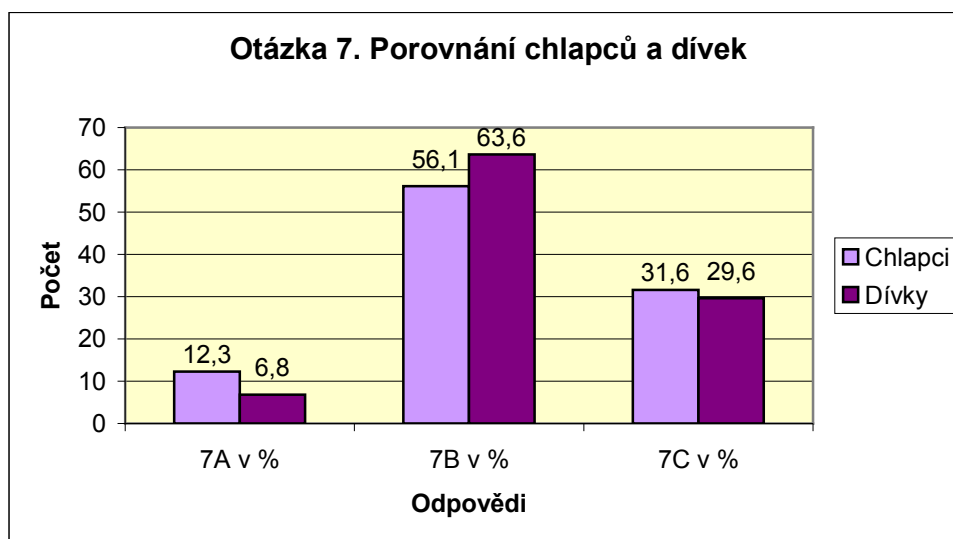
Otázka 7: Pan učitel K. učí ve třídě 8.C, žáci si z něho utahují, neposlouchají a jeho požadavky neplní. Učitel jim je k smíchu. Tento stav si natáčí na mobilní telefon žák H. Co si o této situaci myslíš?

- a) Je to vtipné b) Je to trapné c) Nevím, je mi to jedno

	7A	7B	7C	Celkem
Chlapci	7	32	18	57
Procenta	12,3 %	56,1 %	31,6 %	100 %

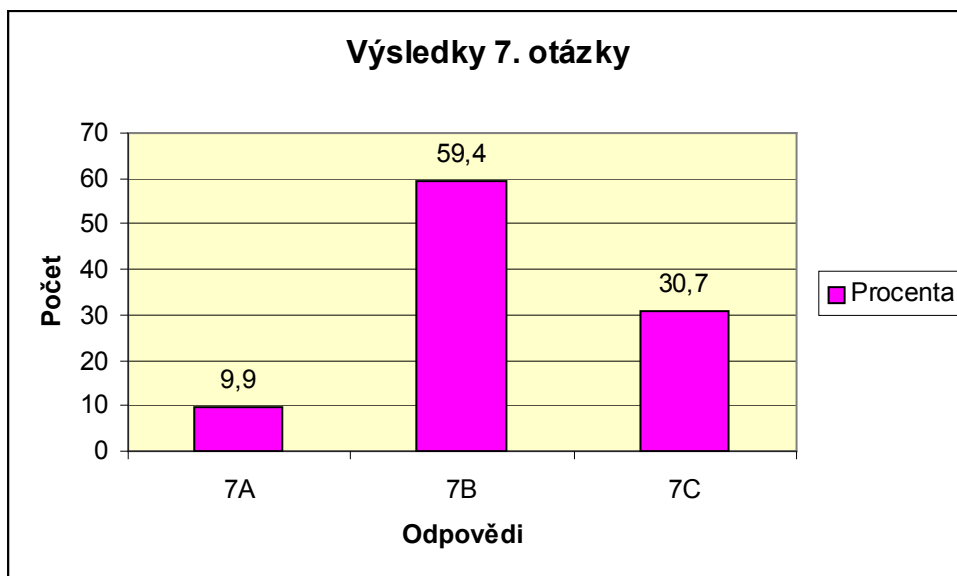
	7A	7B	7C	Celkem
Dívky	3	28	13	44
Procenta	6,8 %	63,6 %	29,6 %	100 %

	Chlapci	Dívky
7A v %	12,3 %	6,8 %
7B v %	56,1 %	63,6 %
7C v %	31,6 %	29,6 %
Celkem	100	100

O této situaci si 12,3 % chlapců myslí, že je vtipná, dívek je méně 6,8 %. Jako trapnou situaci ji popsalo 56,1 % chlapců a 63,6 % dívek. 31,6 % chlapcům je tato situace lhostejná nebo k ní nezaujali názor. Stejný postoj zaujímá 29,6 % dívek.

	7A	7B	7C	Celkem
Chlapci	7	32	18	57
Dívky	3	28	13	44
Celkem	10	60	31	101
Procenta	9,9 %	59,4 %	30,7 %	100 %

Ze všech dotazovaných si 9,9 % myslí, že nadálá situace je vtipná, ovšem nejvíce žáků se domnívá, že situace je trapná (59,4 %) a 30,7 % žáků si o situaci nezajímá.

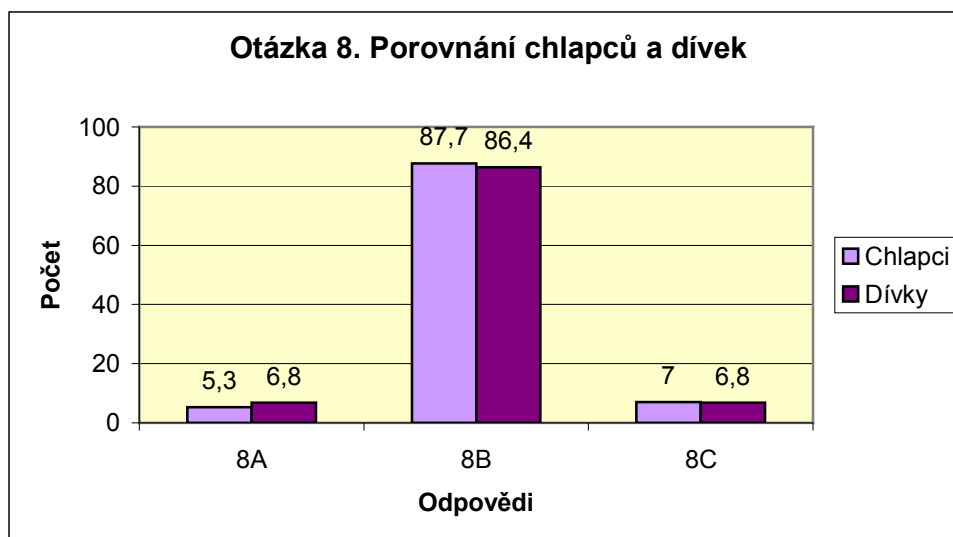
Otázka 8: Stal jsi se někdy obětí pronásledování (stalkingu)?

- a) Ano b) Ne c) Nevím, co to znamená

	8A	8B	8C	Celkem
Chlapci	3	50	4	57
Procenta	5,3 %	87,7 %	7 %	100 %

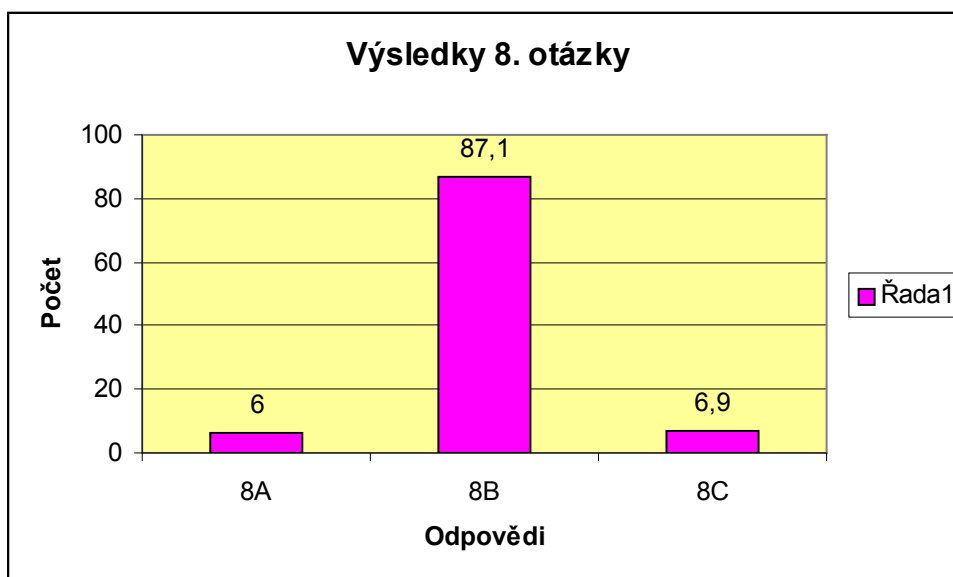
	8A	8B	8C	Celkem
Dívky	3	38	3	44
Procenta	6,8 %	86,4 %	6,8 %	100 %

	Chlapci	Dívky
8A v %	5,3 %	6,8 %
8B v %	87,7 %	86,4 %
8C v %	7 %	6,8 %
Celkem	100 %	100 %

Obětí stalkingu se stalo 5,3 % chlapců a 6,8 % dívek. 87,7 % chlapců a 86,4 % dívek, tedy přibližně stejný počet, se s něčím takovým neseťkal. A 7 % chlapců a 6,8 % dívek neví, co stalking znamená.

	8A	8B	8C	Celkem
Chlapci	3	50	4	57
Dívky	3	38	3	44
Celkem	6	88	7	101
Procenta	6 %	87,1 %	6,9 %	100 %

Ze všech zúčastněných se obětí stalkingu stalo 6 %, 87,1 % žáků se stalkingem neseťkalo a 6,9 % neví, co to znamená.

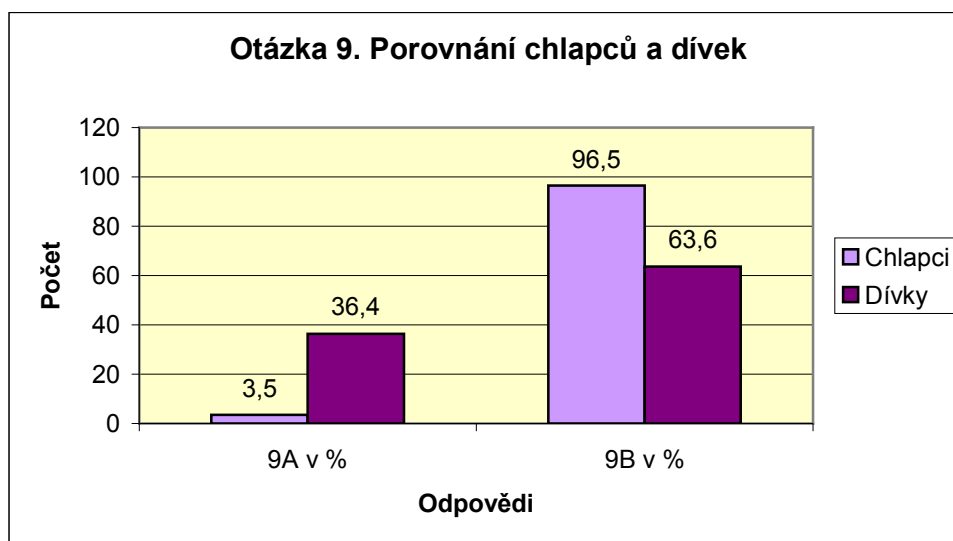
Otázka 9: Psal ti někdy někdo neustále SMS zprávy, volal, sledoval tě ze školy či do školy?

a) Ano b) Ne

	9A	9B	Celkem
Chlapci	2	55	57
Procenta	3,5 %	96,5 %	100 %

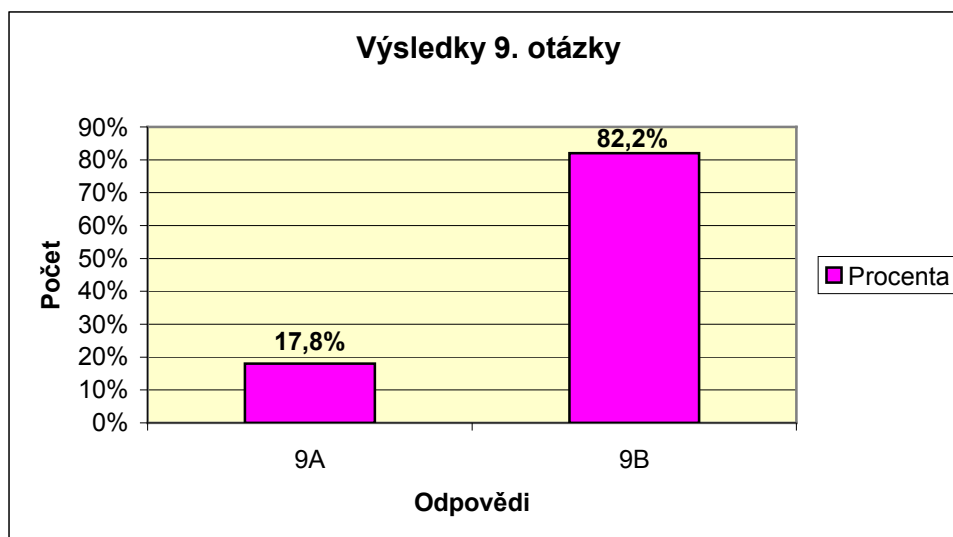
	9A	9B	Celkem
Dívky	16	28	44
Procenta	36,4 %	63,6 %	100 %

	Chlapci	Dívky
9A v %	3,5 %	36,4 %
9B v %	96,5 %	63,6 %
Celkem	100 %	100 %

3,5 % chlapců a 96,5 % děvčat někdy obtěžoval neustálými SMS zprávami, voláním a sledováním ze školy. S tímto chováním se nesetkalo 36,4 % chlapců a 63,6 % dívek.

	9A	9B	Celkem
Chlapci	2	55	57
Dívky	16	28	44
Celkem	18	83	101
Procenta	17,8 %	82,2 %	100 %

Ze všech účastníků šetření se 17,8 % setkala s pronásledováním prostřednictvím SMS, volání či pronásledování ze školy. Takové chování nezažilo 82,2 % všech zúčastněných.

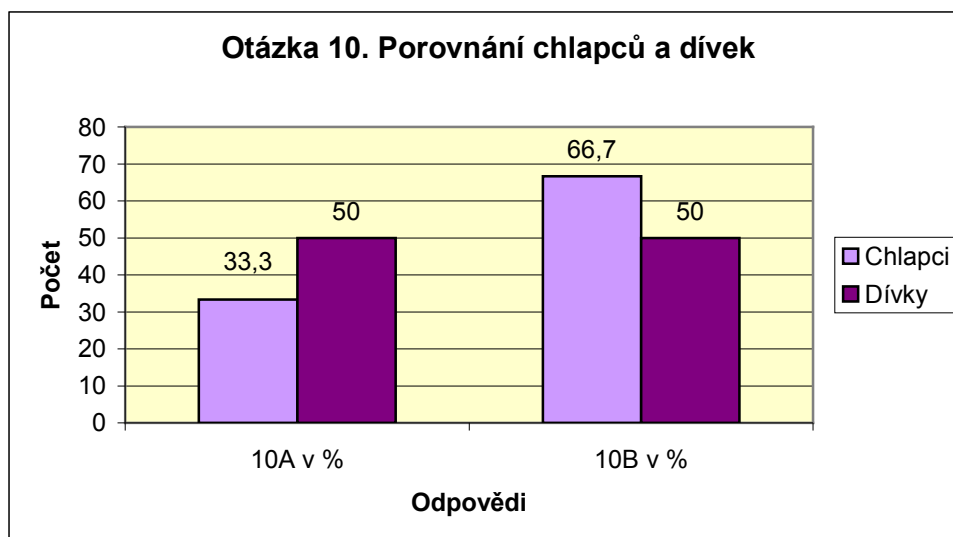
Otázka 10: Psal ti někdy někdo neustále zprávy přes ICQ, chat, Skype, i když jsi o to nestál(a)?

a) Ano b) Ne

	10A	10B	Celkem
Chlapci	19	38	57
Procenta	33,3 %	66,7 %	100 %

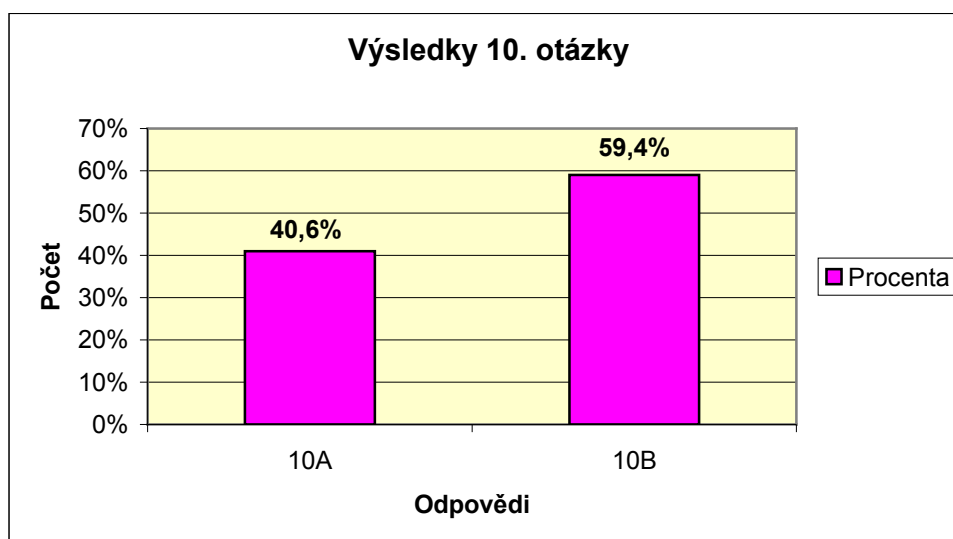
	10A	10B	Celkem
Dívky	22	22	44
Procenta	50%	50%	100%

	Chlapci	Dívky
10A v %	33,3 %	50 %
10B v %	66,7 %	50 %
Celkem	100 %	100 %

S obtěžováním přes internet, chat, Skype se setkala 33,3 % chlapců a 50 % dívek. Naopak s tímto zkušenost nemá 66,7 % chlapců a 50 % dívek.

	10A	10B	Celkem
Chlapci	19	38	57
Dívky	22	22	44
Celkem	41	60	101
Procenta	40,6 %	59,4 %	100 %

S obtěžováním prostřednictvím chatu, Skypu, ICQ se setkala 40,6 %.

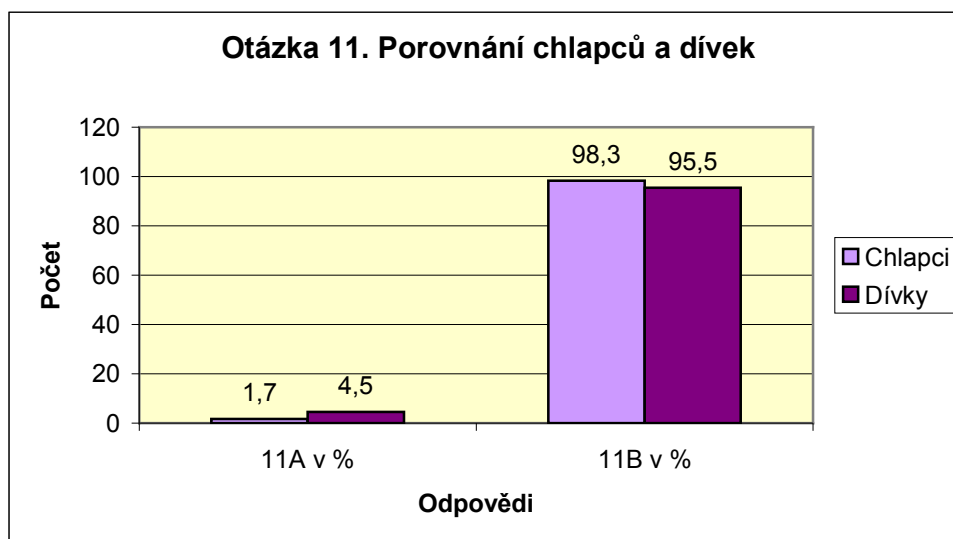
Otázka 11: Posílal ti někdo neustále dary, které jsi od dotyčné osoby nechtěl(a)?

a) Ano b) Ne

	11A	11B	Celkem
Chlapci	1	56	57
Procenta	1,7 %	98,3 %	100 %

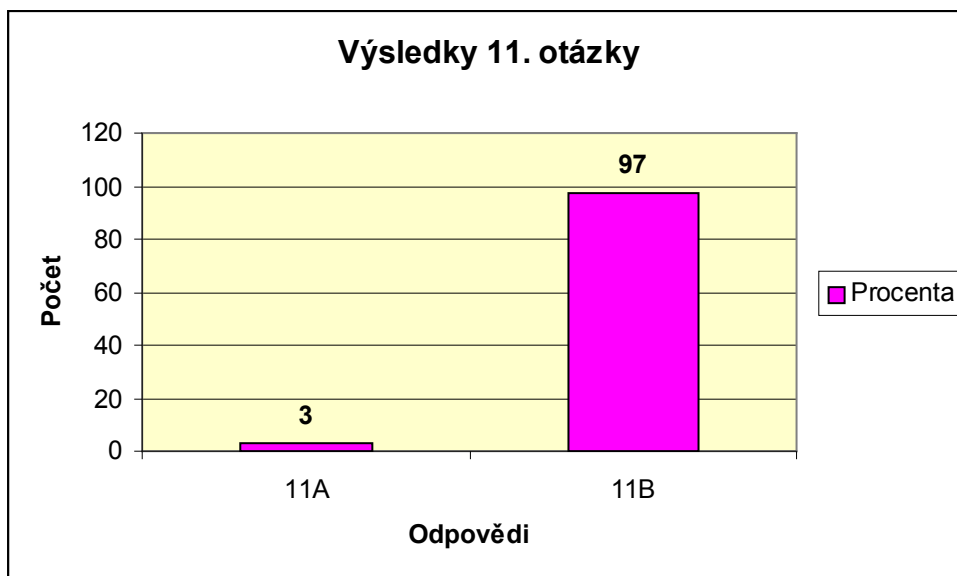
	11A	11B	Celkem
Dívky	2	42	44
Procenta	4,5 %	95,5 %	100 %

	Chlapci	Dívky
11A v %	1,7 %	4,5 %
11B v %	98,3 %	95,5 %
Celkem	100 %	100 %

1,7 % chlapců a 4,5 % dívek posílal někdo dary, o které dotyční nestáli. Stali se tak oběťmi stalkera. 98,3 % chlapců a 95,5 % dívek takové chování nikdy nezažili.

	11A	11B	Celkem
Chlapci	1	56	57
Dívky	2	42	44
Celkem	3	98	101
Procenta	3 %	97 %	100 %

S projevem stalkingu, s posíláním darů, o které dotyční nestáli, se setkala 3 % dotázaných.

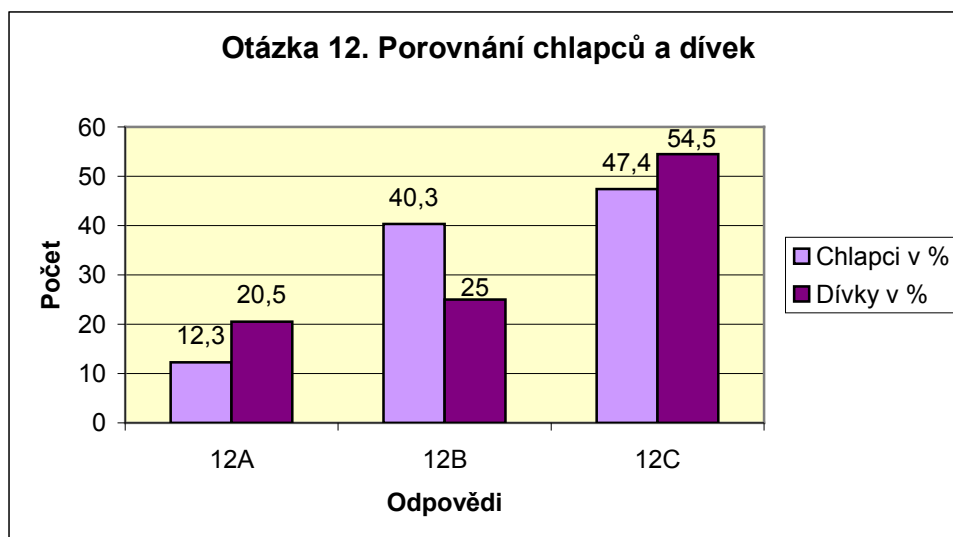
Otázka 12: Víš, o někom ze svého okolí, kdo se s něčím takovým (s pronásledováním) setkal?

- a) Ano b) Ne c) Nevím

	12A	12B	12C	Celkem
Chlapci	7	23	27	57
Procenta	12,3 %	40,3 %	47,4 %	100 %

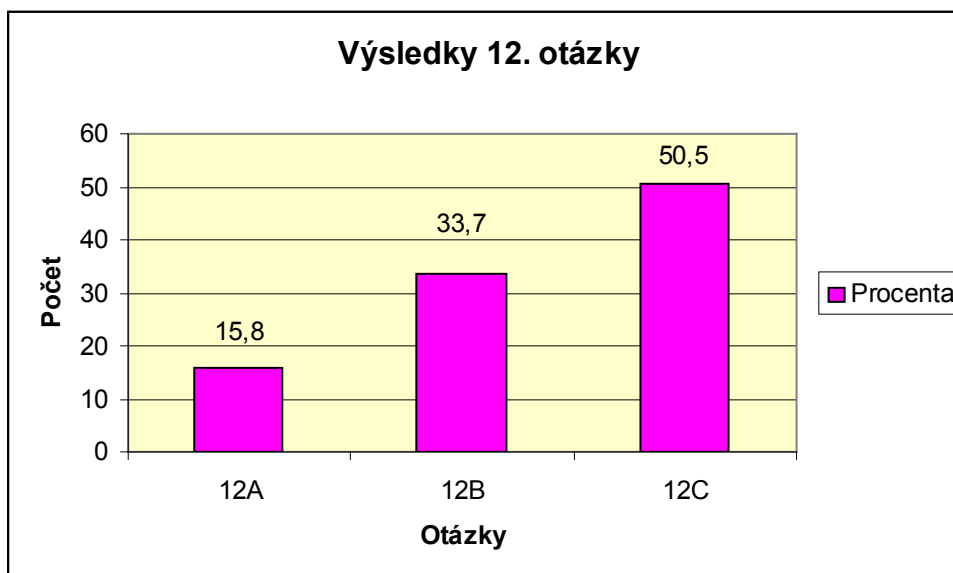
	12A	12B	12C	Celkem
Dívky	9	11	24	44
Procenta	20,5 %	25 %	54,5 %	100 %

	Chlapci	Dívky
12A v %	12,3 %	20,5 %
12B v %	40,3 %	25 %
12C v %	47,4 %	54,5 %
Celkem	100 %	100 %

Možnost A zvolilo 12,3 % chlapců a 20,5 % dívek, možnost B 40,3 % chlapců a 25 % dívek. Odpověď C zapsalo 47,4 % chlapců a 54,5 % dívek.

	12A	12B	12C	Celkem
Chlapci	7	23	27	57
Dívky	9	11	24	44
Celkem	16	34	51	101
Procenta	15,8 %	33,7 %	50,5 %	100 %

Ze všech dotazovaných ví 15,8 % o někom ze svého okolí, kdo se setkal s pronásledováním. 33,7 % tvrdí, že se s takovým chováním ve svém okolí neseťkalo a 50,5 % o takovém chování neví.

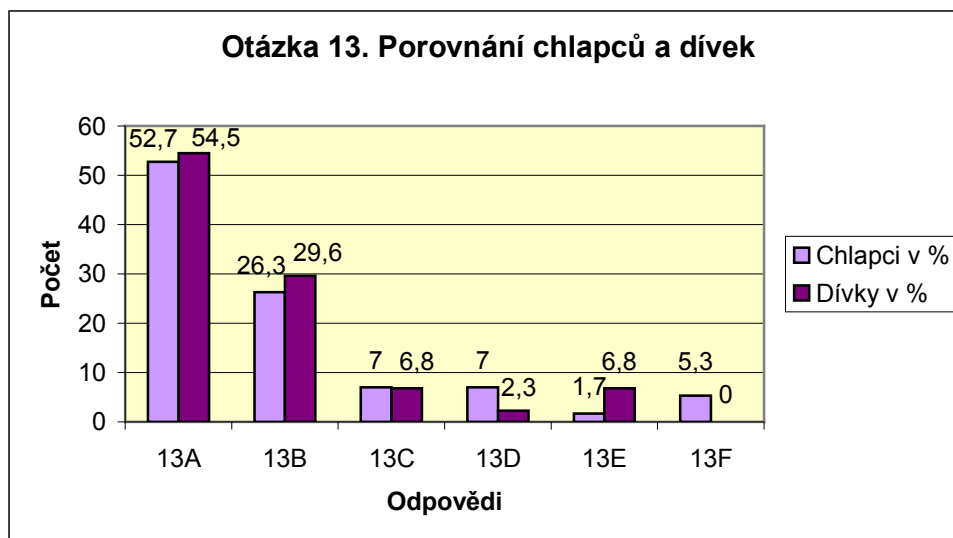
Otázka 13: Komu by ses svěřil(a) s tím, že tě někdo obtěžuje, pronásleduje?

- a) Rodičům b) Přátelům c) Sourozenci d) Policii e) Ani jedna z uvedených f) Nikomu

	13A	13B	13C	13D	13E	13F	Celkem
Chlapci	30	15	4	4	1	3	57
Procenta	52,7 %	26,3 %	7 %	7 %	1,7 %	5,3 %	100 %

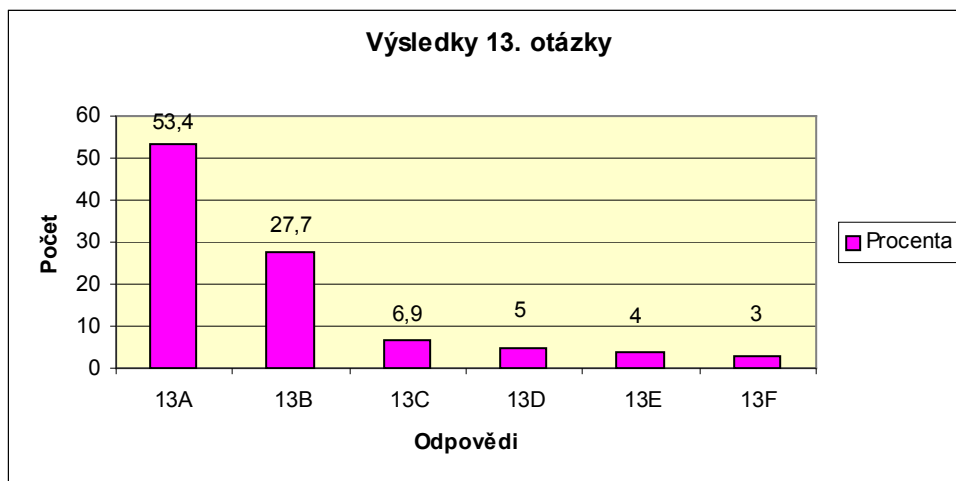
	13A	13B	13C	13D	13E	13F	Celkem
Dívky	24	13	3	1	3	0	44
Procenta	54,5 %	29,6 %	6,8 %	2,3 %	6,8 %	0 %	100 %

	Chlapci	Dívky
13A v %	52,7 %	54,5 %
13B v %	26,3 %	29,6 %
13C v %	7 %	6,8 %
13D v %	7 %	2,3 %
13E v %	1,7 %	6,8 %
13F v %	5,3 %	0 %
Celkem	100 %	100 %

52,7 % chlapců a 54,5 % dívek by se svěřilo rodičům, kdyby je někdo obtěžoval či pronásledoval. 26,3 % chlapců a 29,6 % dívek by se svěřilo přátelům, 7 % chlapců a 6,8 % dívek by se svěřilo sourozencům, 7 % chlapců a 2,3 % dívek by zašli na policii, jinou formu pomoci by zvolilo 1,7 % chlapců a 6,8 % dívek. O pomoc by nepožádalo 5,3 % chlapců, dívek 0 %.

	13A	13B	13C	13D	13E	13F	Celkem
Chlapci	30	15	4	4	1	3	57
Dívky	24	13	3	1	3	0	44
Celkem	54	28	7	5	4	3	101
Procenta	53,4 %	27,7 %	6,9 %	5 %	4 %	3 %	100 %

Ze všech respondentů by zvolilo možnost A (svěření se rodičům) 53,4 %, B (přátelům) 27,7 %, C (sourozenci) 6,9 %, D (policii) 5 %, jinou možnost E volila 4 % a možnost F, tedy takovou, že by nikoho o pomoc nepožádala, zvolila 3 % všech žáků.

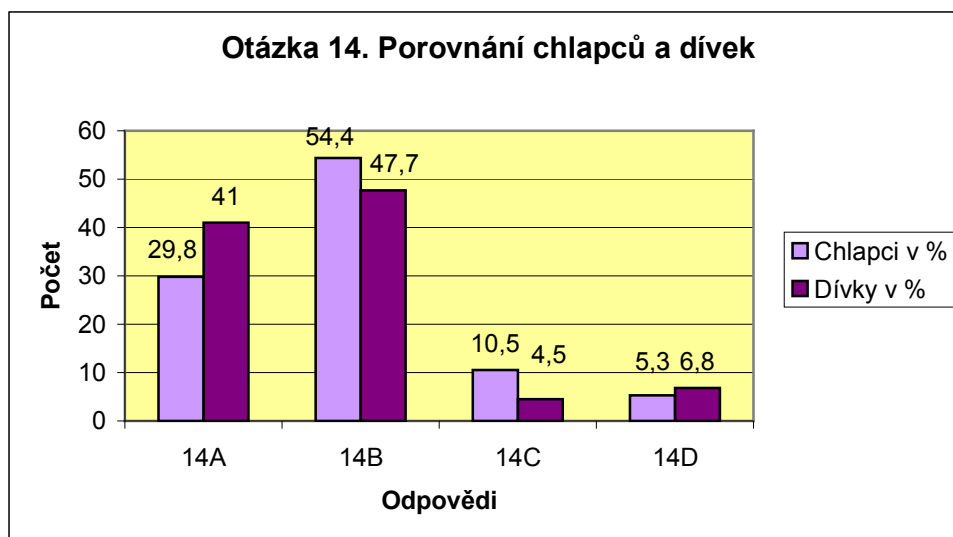
Otázka 14: Myslíš si, že je takové chování nebezpečné?

a) Ano b) Asi ano c) Ne d) Nevím

	14A	14B	14C	14D	Celkem
Chlapci	17	31	6	3	57
Procenta	29,8 %	54,4 %	10,5 %	5,3 %	100 %

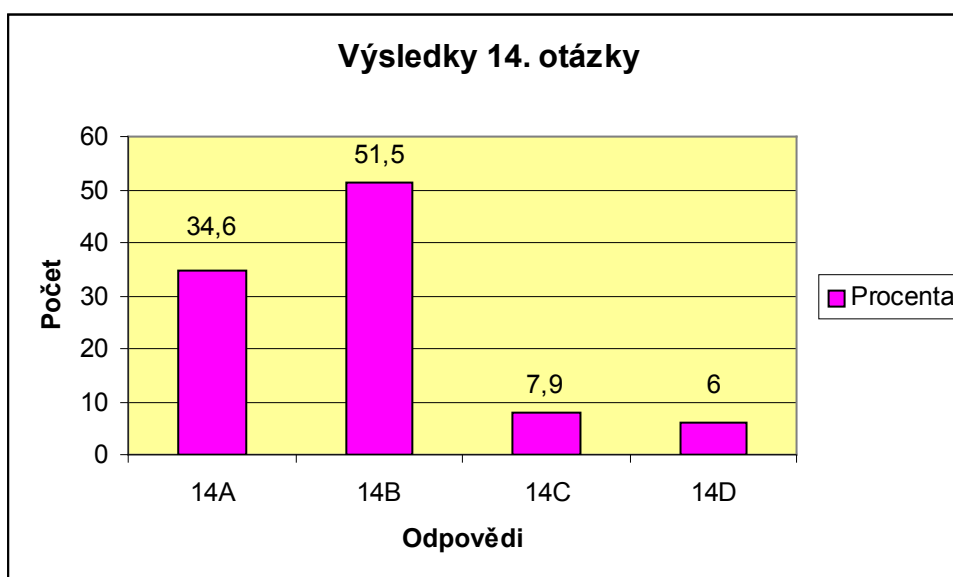
	14A	14B	14C	14D	Celkem
Dívky	18	21	2	3	44
Procenta	41 %	47,7 %	4,5 %	6,8 %	100 %

	Chlapci	Dívky
14A v %	29,8 %	41 %
14B v %	54,4 %	47,7 %
14C v %	10,5 %	4,5 %
14D v %	5,3 %	6,8 %
Celkem	100 %	100 %

Zda je kyberšikana a kyberstalking nebezpečný jev, tvrdí s jistotou 29,8 % chlapců a 41 % dívek. Možnost B (asi ano) zvolilo 54,4 % chlapců a 47,7 % dívek. 10,5 % chlapců a 4,5 % dívek se nedomnívá, že by takové chování bylo nebezpečné a 5,3 % chlapců a 6,8 % dívek neví.

	14A	14B	14C	14D	Celkem
Chlapci	17	31	6	3	57
Dívky	18	21	2	3	44
Celkem	35	52	8	6	101
Procenta	34,6 %	51,5 %	7,9 %	6 %	100 %

O nebezpečí těchto jevů si je jisto 34,6 % žáků, 51,5 % žáků se domnívá, že takové chování je asi nebezpečné, 7,9 % žáků se domnívá, že nebezpečné není a 6 % neví.

10.2.2 Použité metody

Pro tento výzkum byl zvolen statistický test významnosti, test dobré shody chí-kvadrát.

Test dobré shody chí-kvadrát

„U této kategorie testů významnosti se ověřuje, zda četnosti, které byly získány měřením v pedagogické realitě, se významně odlišují od teoretických četností, které odpovídají dané nulové hypotéze. Jestliže výsledek výzkumu je statisticky významný, znamená to, že je velmi nepravděpodobné, že by byl způsoben pouhou náhodou (jinak řečeno, statisticky významný výsledek již nelze připsat pouze na vrub náhody).“ (Chráška, M., 2003, s. 80-81)

„Test dobré shody chí-kvadrát začíná formulováním tzv. nulové a alternativní hypotézy. Nulová hypotéza (H_0) je předpoklad (domněnka), že mezi sledovanými jevy není vztah (souvislost, rozdíl). Alternativní hypotéza (označována jako H_1) je předpoklad (domněnka), že mezi sledovanými jevy je vztah (souvislost, rozdíl).“ (Chráška, M., 2003, s. 82)

„O přijetí nebo nepřijetí uvedených hypotéz rozhodneme na základě ověřování (testování) nulové hypotézy. K tomuto účelu se vypočítává tzv. testové kritérium, což je určitá číselná charakteristika odvozená ze zjištěných dat. U testu dobré shody chí-kvadrát je testovým kritériem hodnota, kde χ^2 je testové kritérium chí-kvadrát, P je pozorovaná četnost a O očekávaná četnost.

Testem chí-kvadrát bych chtěla zjistit, zda existuje rozdíl v počtu obětí stalkingu mezi chlapci a děvčaty.

Oběťmi stalkingu jsou častěji dívky než chlapci.

H_0 = Není rozdíl v obětech stalkingu z hlediska pohlaví.

H_1 = Z hlediska pohlaví je rozdíl mezi oběťmi stalkingu.

Oběti stalkingu	P	O	P-O	(P-O) ²	(P-O) ² /O
Dívky	3	30	-27	729	24,3
Chlapci	3	11	-8	64	5,81
Nikdo/neví	95	60	35	1225	20,42
Σ	Σ 101	Σ 101			Σ 50,53

$$\chi^2 = 50,53$$

„Tato hodnota je ukazatelem rozdílu mezi pozorovanou a očekávanou četností. Tuto hodnotu srovnáme s kritickou hodnotou, kterou nalezneme ve statistických tabulkách. Příslušnou kritickou hodnotu hledáme vždy pro zvolenou hladinu významnosti a určitý počet stupňů volnosti. Hladina významnosti je pravděpodobnost, že nesprávně odmítneme nulovou hypotézu. Tato pravděpodobnost se ve většině pedagogických výzkumů pracuje na hladině významnosti 0,05 (5 %).“ (Chráska, M., 2003, s. 82)

„Počet stupňů volnosti závisí na počtu řádků v tabulce, z níž bylo kritérium chí-kvadrát vypočítáno.“ (Chráska, M., 2003, s. 83)

Tabulka má 3 řádky, proto ve statistických tabulkách vyhledávám 2 stupně volnosti. Kritickou hodnotu chí-kvadrátu pro hladinu významnosti 0,05 a 3 stupně volnosti je $\chi^2_{0,05}(2) = 5,991$.

Zjišťuji tedy, že vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 50,53$ je větší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05}(2) = 5,991$, a proto lze odmítnout nulovou hypotézu a přijmout alternativní hypotézu, tedy takovou, že existuje rozdíl mezi chlapci a děvčaty jako oběťmi stalkingu.

Komu by ses svěřil(a) s tím, že tě někdo obtěžuje, pronásleduje?

Dívky by se častěji svěřily s tím, že je někdo obtěžuje než chlapci.

H_0 = Není rozdíl ve svěření se s problémem obtěžování mezi pohlavími

H_1 = Z hlediska pohlaví je rozdíl ve svěření se s problémem někomu jinému.

Svěří se s obtěžováním či pronásledováním	Možnosti	P	O	P-O	(P-O) ²	(P-O) ² /O
Dívky	Rodiče	24	15	10	100	6,6
	Přátelé	13	15	-2	4	0,26
	Sourozenci	3	8	-5	25	3,125
	Police	1	4	-3	9	2,25
	Ani jedna možnost	3	1	2	4	4
	Nikomu	0	1	-1	1	1
	Σ	44	44			17,235
Chlapci	Rodiče	30	5	25	625	129
	Přátelé	15	35	-10	100	2,86
	Sourozenci	4	10	-6	36	3,6
	Police	4	1	3	9	9
	Ani jedna možnost	1	1	0	0	0
	Nikomu	3	5	-2	4	0,8
	Σ	57	57			145,26

Tabulka má 6 řádků, proto ve statistických tabulkách vyhledávám 5 stupňů volnosti. Kritickou hodnotu chí-kvadrátu pro hladinu významnosti 0,05 a 5 stupňů volnosti je $\chi^2_{0,05}(5) = 11,070$.

Zjišťuji tedy, že vypočítaná hodnota testového kritéria $\chi^2 = 17,235$ pro dívky a pro chlapce $\chi^2 = 145,26$ je větší než kritická hodnota $\chi^2_{0,05}(5) = 11,070$, a proto lze odmítnout nulovou hypotézu a přijmout alternativní hypotézu, tedy takovou, že existuje rozdíl ve svěřování se s obtěžováním či pronásledováním mezi chlapci a děvčaty.

10.3 Závěr šetření

Z výzkumného šetření vyplynulo zjištění, že se žáci setkávají s kyberšikanou i stalkingem v mladším věku. Někteří se stali pouze svědky takového jednání, avšak jen nikdo z nich by se nesvěřil učiteli. Děvčata by se svěřila nejčastěji rodičům a přátelům, chlapci by požádali o pomoc přítele a poté teprve rodiče. Ačkoliv se s takovým chováním setkávají, jsou svědky šikany, přesto si je malé procento jisté, že takové chování je nebezpečné. Většina z nich tvrdí, že je pravděpodobně nebezpečné.

56,4 % procenta žáků vidělo video natáčené mobilním telefonem, ve kterém bylo někomu ubližováno. Svědky se stávají více dívky než chlapci, dívek bylo 61,4 % a chlapců 52,6 % .

Z celkového počtu dívek přišlo 25 % jednou SMS, ve kterých jim někdo vyhrožuje nebo se jim vysmívá. Z chlapců s tímto má zkušenost jen 14 %. Ze všech zúčastněných přišly takové SMS zprávy 18% žáků. Často se s takovým chováním nesetkal nikdo, odpověď občas zapsala častěji děvčata (11,4 %) než chlapci (5,3 %). Ze všech žáků možnost občas zvolilo 7,9 %.

Zarážející je, že by se se svým problémem nikdo nesvěřil učiteli. Nejčastěji to byly přátelé (46,5 %), rodiče (40,6 %), vysoké procento získala i možnost, že by se nikomu nevěřili (7,9 %). Dívky by se s problémem na prvním místě svěřily rodičům a poté sourozencům, chlapci naopak. Nejčastěji by se svěřili přátelům a rodičům.

SMS, MMS zpráv, ve kterých žákům někdo nadává nebo je uráží přišlo 17,8 %. Ovšem častěji dívkám (22,7 %) než chlapcům (14 %).

Někteří žáci se domnívají, že kyberšikany učitele je zábava (9,9 %), ovšem nadpoloviční většina z nich (59,4 %) si o takovém chování myslí, že není vhodné a ostatním (30,7 %) je takové chování lhostejné nebo neví, co si o něm myslet. Zda je takové chování vtipné se vyjádřilo 12,3 % chlapců ve věku 13-16 let, ke stejnému závěru došlo 6,8 % dívek. 5,3% chlapců a 6,8 % dívek se stalo obětí nebezpečného pronásledování. 6 % všech žáků se stalo obětí stalkera, většinou jsou oběťmi dívky (6,8 %) než chlapci (5,3 %). Velký rozdíl byl mezi děvčaty a chlapci v dostávání nevhodných SMS zpráv, pronásledování. 36,4 % děvčat oproti 3,5 % chlapců s tímto mají zkušenost.

Pronásledování prostřednictvím ICQ, chatu, Skypu bylo 40,6 % žáků. Z chlapců bylo pronásledováno 33,3 % a 50 % dívek mělo zkušenost s obtěžováním přes internet pomocí ICQ, chatu, Skypu.

Určitou formu stalkingu, posílání dárků, zažila 3 % žáků. Z celkového počtu dívek dárky chodily 4,5 % a chlapcům 1,7 %.

20,7 % dívek přiznalo, že ví o stalkingu ze svého okolí. V prostředí chlapců se stalking objevil ve 12,3 %.

ZÁVĚR

V teoretické části jsem popisovala média z obecného hlediska a historii internetu. Stěžejní však bylo informování o nebezpečí internetu a moderních komunikačních technologií. Cílem této práce bylo upozornit na jejich záludnosti, jež by měly člověku sloužit a ne mu škodit a ubližovat mu. Zaměřila jsem se na nejčastější jevy, se kterými se může mladý člověk setkat, a které ho mohou ohrozit. Děti musí čelit stále novým a novým nástrahám a hrozbám, které se mohou objevit při používání moderních technologií.

Praktickou část jsem zaměřila na kyberšikanu a kyberstalking, na jevy, které se dnes objevují mezi mládeží nejčastěji. Cílem bylo zjistit zkušenosti žáků ve věku 13-16 let s kyberšikanou a kyberstalkingem.

Žáci se nejčastěji setkali s kyberšikanou, a to buď jako oběti, nebo jako svědci. I tak je to závažné zjištění. S kyberstalkingem se setkala převážně děvčata.

Cílem této práce bylo upozornit na nebezpečí, která mohou ohrozit dnešní mládež z hlediska informačních technologií.

Svou práci jsem též směřovala k prevenci a řešení krizové situace, pokud by se dítě s některým jevem dostalo do styku.

Internet a celkově masmédiá se neustále vyvíjí, zdokonalují a vylepšují. A každá inovace může být kdykoliv zneužita k trestnému činu. Každé dítě by si mělo uvědomit, jaké nástrahy ho mohou potkat, pokud nebude opatrné.

Tuto problematiku budu nadále sledovat, neboť jak již bylo řečeno, internet a moderní média se neustále vyvíjí a každý den na nás mohou čekat jiné nástrahy.

SEZNAM LITERATURY

- BEDNAŘÍKOVÁ, I. *Sociální komunikace*. Dotisk 1. vydání z r. 2006. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. 79 s. ISBN 80-244-1357-4.
- BLAŽEK, B. *Tváří v tvář obrazovce*. Vyd.1. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995. 199 s. ISBN 80-85850-11-7.
- BŘEZINA, I., Syndikát novinářů České republiky. *Média a moc* . Vyd. 1. Praha: Votobia, 2000. 151 s. ISBN 80-7220-085-2.
- ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: domácí násilí, stalking, predikce násilí* . Vyd. 1. Praha : Grada Publishing, 2008. 150 s. ISBN 978-80-247-2207-8.
- DOUBRAVA, L. Nový metodický pokyn definuje kyberšikanu: O způsobech, jak ji řešit, se však učitelé zatím moc nedozvědí. *Učitelské noviny*. 13.1.2009, 2009, č.2, s. 12-13.
- HOLÁ, L. *Šikana*. Nepublikované přednášky. Olomouc: 2008
- CHRÁSKA, M. *Úvod do výzkumu v pedagogice*. Vyd. 2. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006. 200.s. ISBN 8024413671.
- JIRÁK, J.; KÖPPLOVÁ, B. *Média a společnost*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2003. 207 s. ISBN 80-7178-697-7.
- JIRÁK, J.; KÖPPLOVÁ, Barbora. *Masová média*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. 416 s. ISBN 978-80-7367-466-3.
- JIROVSKÝ, V. *Kybernetická kriminalita. Nejen o hackingu, crackingu, virech a trojských koních bez tajemství*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007, 288 s. ISBN 978-80-247-1561-2.
- KRAUS, J., *Jazyk v proměnách komunikačních médií*. Vyd. 1. Praze: Karolinum, 2008. 172 s. ISBN 978-80-246-1578-3.
- KOPECKÝ, K.; KREJČÍ, V. Kyberšikana - nová podoba šikany. *Prevence*. 2009, r.6, č.6, s. 4-5.
- MACHÁČKOVÁ, P. Kyberšikana: ubližování bez hranic. *Psychologie dnes*. 2007, roč. 3, č. 9, str. 9-10.
- MARTINKOVÁ, Petra. *Komunikační prostředky reklamního textu*. Opava, 2009. 107 s. Bakalářská práce. Slezská univerzita v Opavě.

- MUSIL, J. *Elektronická média v informační společnosti* . Vyd. 1. Praha: Votobia, 2005. 261 s. ISBN 0-7220-157-3.
- POSPÍŠIL, J; ZÁVODNÁ, Lucie Sára. *Mediální výchova*. Vyd. 1. Kralice na Hané : Computer Media, 2009. 88 s. ISBN 978-80-7402-022-3.
- REIFOVÁ, I. a kol. *Slovník mediální komunikace* . Vyd. 1. Praha: Portál, 2004. 327 s. ISBN 80-7178-926-7.
- SCHELLMANN, B. a kol., *Média – základní pojmy - návrhy - výroba*. 1. vydání. Praha : Europa- Sobotáles cz. s.r.o., 2004. 482 stran. ISBN 80-86706-06-0.
- TŮMOVÁ, Š. Stalking – stalkerství – nová forma psychického teroru. Kriminologický sborník, 2005, č. 3, str. 43.
- VOKROUHLÍKOVÁ, A. Mobil jako ubraň? Důkaz války ve třídě. *Rodina a škola*. 2009, LVI., 3, s. 5.
- VYBÍRAL, Z. *Psychologie lidské komunikace*. Vyd. 1, Praha: Portál 2000, 264 s. ISBN 80-7178-291-2.

Internetové zdroje

- KOPECKÝ, K. *E-bezpeci.cz* [online]. 15.11.2008 [cit. 2010-02-01]. Happy Slapping. Dostupné z WWW: <<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/71/39/lang,czech/>>.
- Policie.cz* [online] [cit. 2010-01-21]. Děti a šikana. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/deti-a-sikana.aspx> >.
- VLACHOVÁ, M. *E-bezpeci.cz* [online]. 20.11.2009 [cit. 2010-01-23]. Trestná činnost spojená s internetovou kriminalitou. Dostupné z WWW: <<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/226/63/lang,czech/>>.
- KOPECKÝ, K. *E-bezpeci.cz* [online]. 23.5.2009 [cit. 2010-02-23]. Co je sexting. Dostupné z WWW: <<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/154/19/lang,czech/> >.
- KOPECKÝ, K.; KREJČÍ, V. *E-bezpeci.cz* [online]. 3.5.2009 [cit. 2010-01-23]. Kyberstalking a stalking. Dostupné z WWW: <<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/140/38/lang,czech/>>.
- ČÍRTKOVÁ, L. Psychologické poznatky k nebezpečnosti pronásledování (stalking). *Kriminalistika : Čtvrtletník pro kriminalistickou teorii a praxi* [online]. 2004, 4, [cit. 2010-02-01]. Dostupný z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/2004/0404/cirtkova_info.html >.

URBANOVÁ, M. *Novinky.cz* [online]. 29.12.2009 [cit. 2010-01-30]. Učitelé se obávají šikany od žáků, mnozí uvažují o odchodu. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/domaci/187889-ucitele-se-obavaji-sikany-od-zaku-mnozi-uvazuji-o-odchodu.html>>.

PŘIBIL, M. *Pravo.cz* [online]. 15.2.2010 [cit. 2010-02-18]. Děti se mstí učitelům, na internetu je vulgárně hodnotí. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/domaci/192126-deti-se-msti-ucitelum-na-internetu-je-vulgarne-hodnoti.html>>.

E-bezpeci.cz [online]. 17.5.2008 [cit. 2010-2-10]. Co je stalking a cyberstalking. Dostupné z WWW: <<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/23/38/lang,czech/>>.

Saferinternet.cz [online]. 30.12.2009 [cit. 2010-01-27]. Nový trestný čin "nebezpečné pronásledování" (stalking). Dostupné z WWW: <<http://www.saferinternet.cz/uvodni-strana/740-3>>.

Streamnet.cz [online]. 30.12.2009 [cit. 2010-01-27]. Kyberšikana – příručka pro učitele. Dostupné z WWW: <<http://www.streamnet.cz/dokumenty/kybersikana.pdf>>.

MĚSÍČKOVÁ, L.; GRIVNA, T. *E-bezpeci.cz* [online]. 13.4.2009 [cit. 2010-02-1]. Stalking a jeho právní výklad. Dostupné z WWW: <<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/135/6/lang,czech/>>.

E-bezpeci.cz [online]. 22.9.2008 [cit. 2010-01-21]. Cyberstalking-praktické ukázky. Dostupné z WWW: <<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/44/38/lang,czech/>>.

Česká republika. Zákon z 1.ledna 2010 o nebezpečném pronásledování. In *Trestní zákoník*. 2010, 354, s. 34. Dostupný také z WWW: <http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701/.cmd/ad/.c/313/.ce/10821/.p/8411/_s.155/701?PC_8411_p=354&PC_8411_l=40/2009&PC_8411_ps=10#10821>.

Stalking.estranky [online]. 2010 [cit. 2010-02-01]. Stalking - život s pronásledovatelem. Dostupné z WWW: <<http://www.stalking.estranky.cz/stranka/diskuze>>.

E-bezpeci.cz [online]. 2008-2009 [cit. 2010-01-26]. Dostupné z WWW: <[e-bezpeci](http://e-bezpeci.cz)>.

Ceskatelevize.cz [online]. 31.8.2008 [cit. 2010-01-24]. 168 hodin. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/208411058250831-168-hodin/?streamtype=RH>>.

BYSTRONĚ, M. *Blog.idnes.cz* [online]. 5.1.2009 [cit. 2010-02-12]. Kyberšikana zabíjí. Dostupné z WWW: <<http://bystron.blog.idnes.cz/c/64160/Kybersikana-zabiji.html>>.

český jazyk: internetový portál přátel i nepřátel českého jazyka [online]. 2008 [cit. 2010-01-20]. Mediální komunikace. Dostupné z WWW: <<http://cesky-jazyk.upol.cz/articles.php?id=68>>.

Minimalizace šikany.cz : Informační portál o šikaně na školách [online]. 2008 [cit. 2010-02-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.minimalizacesikany.cz/>>.

Wikipedie, otevřená encyklopedie [online]. 2007 [cit. 2010-01-22]. šikana. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/%C5%A0ikana>>.

JIRÁK, J. *RVP - metodický portál* [online]. 2000 [cit. 2010-01-28]. Mediální technologie - Nová média. Dostupné z WWW: <<http://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/539/MEDIALNI-STUDIA---MEDIABR-PRUVODCE-TEMATY-MEDIALNI-VYCHOVY.html/>>.

ČÍŽEK, J. *Zive.cz* [online]. 2009 [cit. 2010-02-17]. V Číně se léčila závislost na internetu elektrošoky. Dostupné z WWW: <<http://www.zive.cz/Bleskovky/V-Cine-se-lecila-zavislost-na-internetu-elektrosoky/sc-4-a-147878/default.aspx>>.

VRANKOVÁ, E. Ujasněme si pojmy: Mediální gramotnost. *Revue pro média* [online]. 2006, 8, [cit. 2010-01-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.nidm.cz/projekty/realizace-projektu/klice-pro-zivot/medialni-vychova-a-medializace/realizace/ujasnome-si-pojmy-medialni-gramotnost>>.

Kyberšikana a její prevence [online]. Vyd. 1. Plzeň : Dragon Press s.r.o., 2009 [cit. 2010-01-22]. Dostupné z WWW: <http://www.kapezet.cz/admin/data/articleFiles/211/soubor_2809486.pdf>. ISBN ISNB978-80-86961-78-1.

Saferinternet.cz [online]. 24.4.2009 [cit. 2010-02-10]. Pražská deklarace. Dostupné z WWW: <<http://www.saferinternet.cz/novinky/617-3>>.

VAŇKÁTOVÁ, E. *Internet jako prostor pro kriminální a delikventní chování* [online]. Brno : Katedra sociální pedagogiky, 2008. 85 s. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Dostupné z WWW: <http://is.muni.cz/th/104971/pedf_m/Vankatova_Eva_DP08.pdf>.

AUGUSTOVÁ, M; LUKÁŠ, I. *Ceskatelevize.cz* [online]. 26.2.2009 [cit. 2010-02-02]. Události. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/209411000100226-udalosti/obsah/72450-ministerstvo-skolstvi-tvrde-proti-mobilum-behem-vyucovani/>>.

KOŽÍŠEK, M; URBANOVÁ, R; ŽIHLOVÁ, P. *Seznam se bezpečně* [online]. 2009 [cit. 2010-02-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.seznamsebezpecne.cz/>>.

KOPECKÝ, K.; KREJČÍ, V. *Nebezpečí elektronické komunikace* [online]. Olomouc : UP Olomouc, 2009-2010 [cit. 2010-03-02]. Dostupné z WWW: <<http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/247/63/lang,czech/>>.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Kyberšikana

Příloha č. 2: Projevy kyberšikany

Příloha č. 3: Kyberstalking

Příloha č. 4: Etapy kybergroomingu

Příloha č. 5: Kybergrooming

Příloha č. 6: Ukázka kybergroomingu

Příloha č. 7: Dotazník

Příloha č. 1 Kyberšikana (1/1)

Dostupné z : [http:// cms.e-bezpeci.cz/component/option,com_docman/task,cat_view/gid,45/Itemid,2/lang,czech/](http://cms.e-bezpeci.cz/component/option,com_docman/task,cat_view/gid,45/Itemid,2/lang,czech/)

KYBERŠIKANA

Co je kyberšikana?

Kyberšikana je šikánování jiné osoby (ubližování, ztrapňování, obtěžování, ohrožování, zastrasování) s využitím internetu, mobilních telefonů či jiných informačních technologií.

Projevy kyberšikany

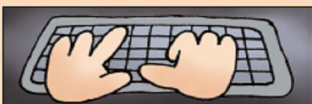
1. **Pomlouvání, zastrasování, urážení, zesměšňování nebo jiné ztrapňování** (prostřednictvím e-mailu, SMS zprávy, v chatu nebo v diskusi).
2. **Pořizování zvukových záznamů, videí či fotografií, jejich upravování a následně zveřejňování s cílem poškodit zachycenou osobu.**
3. **Vytváření internetových stránek, které urážejí, pomlouvají či ponižují konkrétní osobu.**
4. **Zneužívání cizího účtu** (e-mailového, diskuzního apod.).
5. **Vydirání pomoci mobilu nebo internetu.**
6. **Obtěžování a pronásledování voláním, psaním zpráv nebo prozváněním.**

Kyberšikana a tradiční šikana

Kyberšikana a tradiční šikana mají jednu věc společnou - jejich cílem je někomu ublížit nebo ubližovat, ať fyzicky či psychicky. Kyberšikana může být spojena s tradiční šikanou (např. nahrávání fyzického týraní spolužáka). Moderní technologie (internet, mobilní telefony) nám umožňují pohybovat se ve virtuálním světě, který se liší od reálného světa. Tak, jako se liší virtuální svět od světa reálného, liší se kyberšikana od tradiční šikany. Ve virtuálním světě mohou být lidé anonymní, mohou vzájemně komunikovat, i když nejsou fyzicky přítomni, a pokud s někým v kontaktu být nechťejí, mohou komunikaci snadno ukončit.

Znaky kyberšikany

A. Anonymita útočníků

Útočníci většinou vystupují ve virtuálním prostředí pod přezdívkou (nickem), používají pro oběť neznámou e-mailovou adresu, telefonní číslo atd., proto oběť jen zřídka přijde na to, kdo na ni útočí. Anonymita může být často zdanlivá, protože totožnost útočníků lze s využitím vhodné technologie odhalit.

B. Kde a kdy se s kyberšikanou setkáme

Zatímco u tradiční šikany lze předpokládat, kdy a kde k útoku dojde (např. ve škole, na hřišti), s kyberšikanou se můžeme setkat kdykoliv a kdekoliv. Oběti kyberšikany se můžeme stát vždy, když budeme připojeni k internetu nebo když budeme mít u sebe svůj mobilní telefon.

V takovém případě se před kyberútokem nemáme kam schovat. Útočník si nás může najít i v „bezpečí domova“ a klidně to může být i o půlnoci.

C. Kdo jsou útočníci a oběti

Ve virtuálním světě nezáleží na věku, pohlaví, síle, postavení v sociální skupině (partě) ani úspěšnosti útočníka nebo oběti ve společnosti.

Původcem kyberšikany může být každý, kdo má potřebné znalosti informačních a komunikačních technologií, tedy i fyzicky slabý jedinec. Původce kyberšikany bývá někdy také sám její obětí. Oběti kyberútoků se často stávají děti, které tráví více času ve virtuálním světě a jsou na internetu nebo mobilním telefonu závislé. Na internetu také navazují vztahy, zatímco ve skutečném světě nemají příliš mnoho kamarádů.

D. Jak se chovají lidé ve virtuálním prostředí

Ve virtuálním prostředí se lidé chovají jinak než v reálném světě. Mohou udávat jiný věk, jiné pohlaví, jiné povolání, a zaměrně tak manipulovat s těmi, se kterými komunikují. Ve virtuálním světě se někteří lidé chovají méně opatrně než v reálném světě (jsou odvážnější v komunikaci, probírají citlivá témata, komunikují často bez zábrán apod.). Někdy zkoušejí to, co by se v reálném světě báli udělat (např. útočit na jiné osoby, vyhrožovat jim nebo je vydírat), protože je menší šance na jejich odhalení, a nevidí, jaký dopad má jejich chování na oběti.

E. Při šíření kyberšikany pomáhá útočníkovi publikum

Prostředky kyberšikany (zprávy a pořízené záznamy) se dají jednoduše rozeslat dál, proto může mít kyberšikana velmi početné „publikum“. Útočník nemusí obět napadát opakovaně, stačí, když citlivé zprávy nebo nahrávky publikuje na internetu a o jejich šíření se pak postarají jiní.

Toto publikum zvyšuje intenzitu útoku, a tím zhoršuje jeho dopad na oběť.

F. Oběť kyberšikany není snadné rozpoznat

Kyberšikana je většinou spojena s psychickým týráním oběti, které není snadné poznat (na rozdíl od modřin, jež mohou doprovázet fyzickou šikanu). Oběti kyberšikany jsou často uzavřené do sebe a nekomunikují o problémech s okolím (rodiči). Důvodů pro takové chování může být více (strach, stud, rodiče nerozumí počítačům, dítě nepozná, že jde o projevy psychického šikánování apod.).

G. Kyberšikana může být způsobena i neúmyslně

Kyberšikana může být výsledkem toho, že špatně odhadneme situaci nebo reakci daného člověka (naš žert může způsobit bolest).

Realizováno v rámci projektu Prevence nebezpečných komunikačních praktik spojených s elektronickou komunikací pro pedagogy a nepedagogy.

KYBERŠIKANA

Případy kyberšikany

První zveřejněný závažný případ kyberšikany:
Oběť: Ghyslain Raza (14 let, Kanada), známý jako Star Wars Kid

Student střední školy Ghyslain Raza natočil sám sebe při předvádění bojové scény z Hvězdných válek. Snažil se napodobit postavu Dartha Maula. Spolužák mu nahrávku ukradl a pro pobavení ostatních ji zveřejnil na internetu. Během několika týdnů nahrávka obletěla celý svět, byla mnohokrát upravována, vzniklo množství webů a blogů, na kterých byl chlapec zesměšňován. Ghyslainovi fanoušci napsali petici tvůrcům Hvězdných válek, aby byl obsazen do některé z epizod. Byl parodován dokonce v seriálech (např. South Park, American Dad, Veronica Mars).

Důsledky:
Ghyslain se psychicky zhroutil a musel se dlouhodobě léčit.

Jeden z prvních a zároveň nejtragičtějších evropských případů:
Oběť: Anna Halman (14 let, Polsko)

Pět spolužáků podrobilo Annu před celou třídou sexuální šikaně (strhali z ní šaty a předstírali, že ji znásilňují). Celou scénu nahráli na mobil a vyhrožovali dívce, že nahrávku zveřejní na internetu. To také později udělali, video umístili na stránku YouTube. Pro Annu to měla být pomsta za to, že s jedním z chlapců nechtěla chodit.

Důsledky:
Anna spáchala sebevraždu.

Oběť: Patrick Ryan Halligan (13 let, USA)

Patrick byl obětí fyzické šikany. Aby se mohl bránit, začal se učit kickbox. Útočníkům se postavil, ale prohrál. Za jeho „drzost“ se mu chtěli pomstít. Využili k tomu spolužačku, která pak na internetu předstírala, že má o Patricka zájem. Jejím úkolem bylo získat o Patrickovi co nejvíce osobních informací. Ty poté zveřejnila na školním webu a označila Patricka za gaye. Na chatu si z něj dělali legraci i další spolužáci. Dokonce vytvořili www stránku, na níž vyhlásili soutěž o jeho co nejvíce zesměšňující fotografie. Stránka měla velký „úspěch“ – postupně na ni začali přispívat žáci celé školy.

Důsledky:
Patrick se oběsil.

Oběť: Jessica Logan (18 let, USA)

Po rozchodu zveřejnil Jessičin bývalý přítel její intimní fotografie, které mu poslal v době, když spolu ještě chodili. Od té doby byla vystavena neustálému posměchu ze strany spolužáků. Útoky nepřestaly ani poté, co Jessica vystoupila v televizi a požádala spolužáky, aby ji nechali na pokoji.

Důsledky:
Jessica spáchala sebevraždu.

Oběť: Megan Meier (13 let, USA)

Megan měla komplexy ze svého vzhledu. Na stránkách MySpace se seznámila s 16letým chlapcem Joshem Evansem. Několik týdnů spolu prožívali virtuální lásku, aniž by se někdy osobně setkali. Pak jí Josh začal psát zprávy plné nenávisti, jak je odporná a jak by byl svět bez ní lepší.

Důsledky:
Megan se oběsila.

Při vyšetřování se zjistilo, že za chlapce se vydávala 50letá Lori Drew, matka Meganiny bývalé kamarádky. Tímto způsobem se Megan chtěla pomstít za to, že už nechce kamarádit s její dcerou. Lori pro kyberšikana využila i kolegy z práce. Po smrti Megan neprojevila Lori žádné výtčky a celou záležitost vnímala jako nevinný zert.

Jak se chránit?

- Vždy respektujte ostatní uživatele.
- Dobře si rozmyslete, co odesíláte a komu.
- Nakládejte se svým heslem jako s vlastním životem.
- Nikdy nikomu neznámému nesdělujte své osobní údaje (vystupujte pod obecnou přezdívkou, nikde neuvádějte své jméno a příjmení, adresu atd.), podle nichž by vás mohl útočník vystopovat.
- Nikomu nedávejte své fotografie nebo fotografie své rodiny.
- Seznamte se s pravidly dané služby, ať víte, co je zakázáno dělat.

KYBERŠIKANA

Projevy kyberšikany s příklady

Kyberšikana se může projevovat různým způsobem. Kyberútoky mohou být realizovány dlouhodobě i krátkodobě, s rozdílnou intenzitou a s využitím velkého množství nástrojů. Útočník při napadání ostatních velmi často kombinuje více typů útoků.

Fyzické napadení oběti spojené s natáčením videozáznamu

U uvedeného typu útoku dojde k fyzickému násilí na oběti, které si původci kyberšikany pro své pobavení zaznamenají pomocí mobilního telefonu a nahrávku dále šíří (např. prostřednictvím serveru YouTube, pomocí MMS zpráv apod.). Jde tedy o spojení kyberšikany s tradiční šikanou. Toto jednání patří mezi nejtýpější formy kyberšikany.

Variantu tohoto jevu představuje nečekané fyzické napadení osob spojené s nahráváním na mobilní telefon nebo kameru. Jedná se o tzv. **happy slapping**. Útočník se baví reakcí oběti (překvapení, strach, údiv, zděšení). Získané video poté publikuje na internetu. Happy slapping může končit i smrtí oběti.

Dvojice mladíků si vyhlédla chocha čekajícího na autobusové zastávce. Jeden z nich k němu přiběhl a „vrazil“ mu facku. Druhý mladík celou situaci, včetně překvapené reakce chocha, nahrával na svůj mobilní telefon. Nahrávku poté zveřejnil na stránkách YouTube.

Pomlouvání s využitím internetu a mobilních telefonů

Útočník se snaží poškodit pověst oběti a narušit její vztahy s přáteli/rodiči tím, že o ní zveřejňuje nepravdivé informace (pomluvy).

Robert vytvořil internetové stránky s názvem „Nesnášíme Tomáše Černého“. Na stránky umísťoval jeho karikatury, pomluvy, výmysly a vtipy o Tomášovi. Na existenci stránek upozornil většinu svých kamarádů.

Vyvedení oběti z rovnováhy spojené s natáčením videozáznamu

Útočník se snaží vyprovokovat oběť k reakci, kterou pak nahrává. Nahrávku může zneužít např. k vydírání oběti nebo ji pro pobavení sebe a svého okolí může umístit na internet. Oběťmi podobných útoků jsou často učitelé.

Dva žáci 9. třídy Marek a Libor se snažili během hodiny vyprovokovat učitelku češtiny Marii K. (pokřikovali na ni, narušovali hodinu, nadávali jí apod.). Když učitelka situaci nevládla, tajně ji natočili mobilním telefonem a záznam umístili na YouTube. Nahrávku zhlédlo přes 70 000 uživatelů. Učitelka se o její existenci dozvěděla, až když se na ni přišel zeptat rozčilení rodiče.

Odhalování cizích tajemství

Útočník zná intimní či ztrpující informace o oběti (intimní fotografie, důvěrné informace apod.), které může zveřejnit prostřednictvím internetu nebo mobilního telefonu. Odhalování může být spojeno s vydíráním oběti. Útočník také může svou oběť zmanipulovat, pod záminkou z ní vytlákat její tajemství a ta potom zveřejnit.

Jana a Honza se spolu rozešli. V době, kdy spolu chodili, poslala Jana Honzovi na mobil svou intimní fotografii. Po rozchodu se Honza chtěl Janě pomstít, a proto zveřejnil její intimní fotografii na internetu.

Provokování a napadání uživatelů v diskuzních fórech

Jedná se o tzv. **flaming** a **trolling**. Jsou to online útoky pomocí elektronických zpráv s urážlivým a vulgárním obsahem, které mají za úkol oběť provokovat a vtáhnout ji do podobného způsobu komunikace, nebo ji z komunikace vystrhat. Někteří uživatelé (trollové) také tzv. „tapetují“ diskuzní fóra (donekonečna vkládají do diskuze stejný text).

Petr se nudil a brouzdal internetem, až narazil na diskuzi zaměřenou na počítačové hry. Pro pobavení začal do diskuzního fóra psát urážlivé zprávy o ostatních diskutujících, popíchoval je proti sobě, útočil na ně. Nezajímalo ho téma diskuze, chtěl se jen pobavit na úkor ostatních, proto zaplavil diskuzní fórum nesmysly a nadávkami.

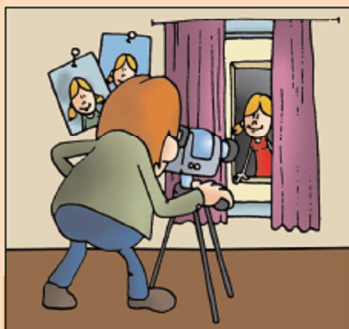
Vydírání s pomocí informačních a komunikačních technologií

Útočník využívá mobilní telefon nebo počítač s připojením k internetu k vydírání oběti, čímž se snaží dosáhnout svých záměrů (např. v rámci SMS, diskuzních fór, chatu, pomocí e-mailu).

Zbyněk chodil s Katkou. Danovi se ale Katka také líbila, a tak začal Zbyňkoví posílat výhrušné SMSky a e-maily. Hrozil, že pokud se s Katkou nerozejde, vyfílí si to s ním ručně.

KYBERŠIKANA

Projevy kyberšikany s příklady

Obtěžování a pronásledování oběti spojené s kyberšikanou

Jedná se o tzv. **kyberstalking**. Kyberstalking spojuje více praktik kyberšikany, jako jsou intenzivní obtěžování (volání, prozvánění, psaní zpráv) a ponižování, vyhrožování nebo zastrasování oběti. Může vést i k fyzické šikaně a v krajních případech může být zakončeno i smrtí oběti. Útočník se chová jako lovec a oběť je pro něj kořist.

Gábina chodila s Petrem. Když se s ním rozešla Petr se s rozchodem nemohl smířit a začal ji doslova bombardovat různými zprávami. Prosil, ať se k němu vrátí, vyhrožoval jí, urážel jí, pomlouval před jejími známými, vyhrožoval, že sobě i jí fyzicky ublíží, obtěžoval i její rodiče a známé. Často také Gábíně telefonoval.

Krádež identity, zneužití cizí identity ke kyberšikaně

Útočník získá přístup k cizímu účtu (e-mailu, chatu apod.). Pod cizím jménem rozesílá nevhodné zprávy nebo jiné materiály. Snaží se tím dostat majitele účtu do problémů, ohrožit ho nebo poškodit jeho pověst a vztahy. Útočník může také manipulovat s účtem uživatele (mazat zprávy, měnit osobní informace o majiteli účtu, mazat a měnit kontakty, fotografie majitele účtu apod.). Informace, které z účtu získá, se může snažit dále zneužít.

Tereza tajně pozorovala Kláru, když se přihlašovala ke svému e-mailovému účtu. Viděla její heslo. Pak se přihlásila na Klářin účet a začala z něj posílat hrubé zprávy jejím známým. Kláře pak dalo velkou práci vysvětlit známým, že zprávy nepsala ona.

Co je sexting?

Slovo sexting je složeninou slov sex a textování.

Sexting je elektronické rozesílání textových zpráv, fotografií nebo videa se sexuálním obsahem.

Tyto záznamy poté mohou být zveřejněny na internetu, zejména dojde-li k ukončení vztahu mezi dotyčnými osobami. Mohou být také použity k vydírání apod.

Jak se bránit?

- **UKONČETE** - Nekomunikujte s útočníkem, nemstěte se.
- **BLOKUJTE** - Zamezte útočníkovi přístup (kontaktujte poskytovatele služby, zablokujte si přijímání útočnickových zpráv nebo hovorů), změňte svou virtuální identitu.
- **OZNAMTE** - Oznamte útok dospělým, schovejte si důkazy pro vyšetřování (např. zprávy, videozáznamy, odkazy na weby, blogy).
- Pokud víte o kyberšikaně, **nebuďte nevšimaví**.
- **Podpořte oběti**, poradte jim, co mají dělat, pomozte jim kyberšikanu nahlásit.

KYBERSTALKING

Co je kyberstalking?

Kyberstalking je zneužívání internetu, mobilních telefonů nebo jiných informačních a komunikačních technologií ke stalkingu.

Co je stalking?

Stalking v překladu znamená pronásledování, opakované stupňované obtěžování, které může mít různou podobu a intenzitu.

Projevy stalkingu

- Opakované dlouhodobé pokusy kontaktovat oběť** (pomocí dopisů, e-mailů, telefonátů, SMS zpráv, zasláním vzkazů na ICQ, Skype, v chatu, zasláním různých zásilek s dárky apod.).
- Demonstrování moci a síly stalkera** (výhrůžky).
- Ničení majetku oběti** (např. rozbíjení oken, aut, ubližování domácím zvířatům, zaslání počítačových virů apod.).
- Stalker označuje sám sebe za oběť.**
- Poškozování pověsti oběti.**

Oběť a totožnost stalkera

- Oběť stalkera osobně zná a ví, že ji pronásleduje.
- Oběť stalkera osobně zná, ale neví, že ji pronásleduje.
- Oběť stalkera osobně nezná (vyhlédl si ji např. na internetu).

Kdo jsou stalkeri?

Rozpoznat stalkera nemusí být vůbec snadné a často se to ani nepodaří. Může se jevit jako společensky naprosto normální člověk, o kterém ani jeho nejbližší okolí nemusí vědět, že pronásleduje jinou osobu. Stalkeré bývají podle statistik častěji muži. Problematictějšími útočníky ale bývají ženy – zejména pro svou cílevědomost a systematictost.

Typologie stalkerů

A. Uctíváč

Snaží se navázat kontakt se zbožňovanou osobou. Jakákoli reakce oběti ho proto povzbuzuje a motivuje k dalšímu jednání. Předpokládá, že vyhlédnutý cíl bude jeho city opětovat. Věří, že mu oběť dluží opětvování jeho „lásky“, když do ní tolik investuje. Žalí, pokud má oběť vztah s jinou osobou. Tento typ má zvýšené citové nároky. Je-li oběti odmítnut, mění se jeho chování (začne oběti vyhrožovat, snaží se jí poškodit, někdy užívá také násilí).

Do této skupiny patří i stalkeri celebrit.

B. Poblouzněný milovník

Žije v iluzi, že ho oběť miluje. Vysvětluje si tak veškeré její chování. Přitom je přesvědčen, že se jeho vysněná romance stane pevným vztahem. Může trpět akutní paranoiou. Obvykle si vybírá oběť s vysokým sociálním statutem. Zpravidla nereaguje na jakékoli právní řešení (police, soud). Pokud se nedostane do péče psychologa nebo psychiatra, pokračuje ve stalkingu dál.

C. Bývalý partner

Bývá to člověk, který nezvládl ukončení vztahu (může jít o vztah pracovní, obchodní nebo např. terapeutický). Jeho chování je následkem touhy obnovit vztah nebo je odplatou za odmítnutí. Pociťuje ztrátu v kombinaci s frustrací, hněvem, žárlivostí (zejména pokud si oběť nalezne jiného partnera), pomstychtivostí a zármutkem.

D. Neobrtný milovník

Přestože touží po romantickém nebo intimním vztahu, nedokáže ho díky svým slabým sociálním a komunikačním dovednostem navázat. Pokouší se o fyzický kontakt s obětí (držet oběť za ruku, políbit ji), zpravidla se však neuchyluje k hrozbám ani k fyzickému násilí. Tento typ není tak vytrvalý jako jiné typy stalkerů. Pokud oběť využije právní a policejní pomoci, stalker většinou pronásledování zanechá.

E. Sexuální útočník

Snaží se o sexuální útok (často je to sexuální deviant). Tento typ stalkera používá také voyerství, exhibicionismus, obscénní telefonní hovory, sadismus, masochismus apod.

F. Ublížený pronásledovatel

Chce se pomstít za skutečné nebo domnělé zranění, jež mu oběť způsobila. Většinou se omezuje na slovní útoky (vyhrožuje, zastrašuje, podává na oběť žaloby), pravděpodobnost fyzického útoku na oběť je minimální. Mstí se na domácích mazlíčcích oběti (krádež či zabíjení), vloupává se do domu či bytu oběti apod. Obtěžování mu přináší uspokojení, má pocit, že má nad obětí moc a kontrolu. Bývá velmi vytrvalý.

G. Kyberstalker

Využívá informační a komunikační technologie (internet, mobilní telefony). Svou oběť může kontaktovat pod falešnou identitou např. na diskuzním fóru, to mu také může sloužit k získávání informací o oběti od jiných uživatelů, popř. může ke stejnému účelu použít různé spywarové programy. Pravý kyberstalker se nikdy neuchýlí k fyzickému útoku a své pronásledování realizuje výhradně prostřednictvím elektronických médií.

Kyberstalking můžeme nalézt u všech výše uvedených typů. Každý stalker tedy může být zároveň i kyberstalkem.

KYBERSTALKING

Případy kyberstalkingu a stalkingu

V ČR se se stalkingem setkala asi 10 % populace. Nejčastějšími oběťmi jsou expartneri, celebrity, politici, lidé zhrzení v lásce apod. 2 % případů končí smrtí. V trestním zákoníku platném od 1. 1. 2010 je stalking nově zařazen jako trestný čin nebezpečné pronásledování.

Sadistický stalker Petr H. více než 2 roky pronásledoval svou kolegyni z Ruzyňského letiště. Psal jí výhrůžné e-maily, SMS, špehoval ji, fyzicky ji napadal, zničil ji automobil. Za to byl odsouzen k 250 hodinám veřejně prospěšných prací. Pro jejich neplnění mu byl trest změněn na 125 dnů vězení. Nástup trestu si Petr H. odložil kvůli špatnému psychickému stavu. Oběť na agresora opakovaně upozorňovala policii, příběh zveřejnila. Marně.

Důsledky:
Ubil ji před jejím domem čtyřřiklovo včtvi. Za to byl odsouzen na 15 let vězení.

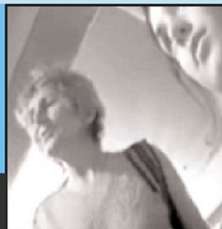
50letý stalker Štefan Z. obtěžoval o 20 let mladší ženu. Vulgárně ji urážel, špehoval ji a naháněl autem, bombardoval ji SMS zprávami, nechtěnými pozornostmi, nakonec i výhrůžkami (likvidace ženy i jejího partnera). Za 7 měsíců ji telefonicky kontaktoval nejméně ve 498 zjištěných případech.

„Podívej se, ty špinavá couru, ještě jednou uvidím měšťáky u svého auta, tak se tvůj dozví o tvých úchy-lárnách. To, co bylo doted, byl jen pionýrský tábor, teď zažiješ peklo. Zničím tě, ode dneška tě bude sledovat chlap, i kdyby mě to mělo stát sto tisíc. Nebudu šetřit nikoho, ani bratra, ani rodiče, zničím tě.“

Důsledky:
Byl odsouzen ke 2 letům odnětí svobody do věznice s dozorem za vydírání a násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci.

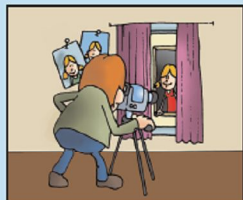
Studenta Tomáše K. z Mostu několik let pronásledovala jeho obdivovatelka Barbora K. a její matka. Ta se rozhodla, že udělá vše pro to, aby dceři „ulovila“ vyhlédnutého partnera. Barbora mu psala desítky SMS zpráv denně, zahlcovala ho e-maily, nechávala před jeho dveřmi dárky. Ať šel student kamkoli, následovala ho. Na ulici se s ním snažila srovnat krok, aby to alespoň vzdáleně vypadalo, že k sobě patří. Neustále mu opakovala, že ho miluje, nebo že ho nenávidí.

„Podívej se, s kým tady dneska je. Jestli to není příbuzná, tak je to teda pěkná Šereda. Teda Tomáši, za takovouhle štětku jsi vyměnil moji Báru? To je hrůza. Vždyť se podívej, jakou má zlatou kabelku, jako nějaká štětká z E55.“

Důsledky:
Tomáš se nemůže nijak bránit, protože stalkerky ho fyzicky nenapadly, nevydíraly nebo vůči němu nespáchaly jiný trestný čin, který by popisoval český trestní zákoník.

Stalkeréři celebrit

Karel Gott Uma Thurman Mel Gibson Steven Spielberg Britney Spears Madonna

Jak se chránit?

- Dejte stalkerovi najevo, že o jeho zájem nestojíte.
- Neodpovídejte stalkerovi na vzkazy, nechoďte s ním na schůzky.
- Změňte své návyky (choďte či jezděte jinými cestami, nakupujte jinde apod.).
- Uschovejte si důkazy (výhrůžné SMS a e-maily) a informujte policii.
- Mluvte otevřeně s okolím o tom, co se děje (s rodinou, s dětmi, s obchodními partnery atd.).
- Znáte-li jméno agresora, nebojte se na něj přímo ukázat.
- Chraňte se.

Příloha č. 4 Etapy Kybergroomingu. Dostupné z: <http://cms.e-bezpeci.cz/content/view/42/35/lang,czech/>

ZÁKLADNÍ ETAPY CYBER GROOMINGU

Vzbuzení důvěry a snaha izolovat oběť

Podplácení dárky či různými službami

Vyvolání emoční závislosti oběti na útočnickovi

Osobní setkání

Sexuální obtěžování

KYBERGROOMING

Co je kybergrooming?

Kybergrooming je označení pro jednání osoby, která se snaží zmanipulovat vyhledanou oběť a donutit ji k osobní schůzce. Útočník s obětí komunikuje zejména prostřednictvím chatu, SMS zpráv, ICQ a Skypu.

Jak vypadá manipulace

1. Ukázky získávání informací o oběti

- *Máš počítač ve svém pokojíku, nebo v obýváku? Já v pokojíčku.* (Zjišťuje, jestli někdo jiný může sledovat komunikaci.)
- *Bydlíš v Praze? Já jsem z Brna.* (Zjišťuje, zda má smysl zaměřit se na lokalitu, např. kvůli potenciálnímu vloupání.)
- *Jaké máš zájmy? Já mám rád počítačové hry a U2.* (Zjišťuje zájmy oběti, aby věděl, na co se zaměřit v případě uplácení dítěte dárkem.)
- *Kolik je ti let? Mně je 16.* (Děti svůj věk prozrazují podstatně později než na začátku komunikace. V této oblasti jsou opatrnější.)
- *Posíláš fotky, já ti pošlu svoji.* (Získává kompromitující materiály, které může využít k vydírání oběti.)
- *Chci ti poslat suprovou MMSku, napiš mi své číslo.* (Získává telefonní číslo oběti.)
- *Máš kluka/hoilku? Zjišťuje, zda má oběť někoho, komu se může svěřit.)*
- *V kolik chodíš do práce? Jsem doma od 6 do 8 sám/sama.* (Zjišťuje, kdy je byt prázdný kvůli možnému vloupání.)

2. Ukázky izolování oběti od okolí

- *Rodiče ti nerozumí, já ano, mně se můžeš svěřit se svými problémy.*
- *Neříkej o tom ostatním dětem, zárlily by.*
- *Neříkej o tom mamince. Nenáviděla by tě.*
- *Dospěl to nepochopí, já ano.*
- *Mně se můžeš svěřit, můžeme mít tajemství.*
- *Jsem na tom podobně, svěť se, zůstane to mezi námi.*

3. Ukázky vydírání

- *Potřebuji s tebou nutně mluvit osobně. Jsi moje láska a nemůžu bez tebe žít.*
- *Jestli se se mnou nesejdeš, zabiju se.*
- *Jestli mi neřekneš své pravé jméno, zveřejním tvoji fotku a napíšu o tobě, že jsi lesbá!!!*
- *Jestli ke mně nepřiđeš, všem pošlu tvou upravenou fotku s nápisem: JSEM DĚVKAI*
- *Jestli to neuděláš, napíšu tvé matce, že se mnou chrápeš!*

Jak kybergroomer postupuje?

Etapy kybergroomingu

1. Vzbuzení důvěry a snaha izolovat oběť

Kybergroomer se stává v komunikaci do pozice osoby, která dítěti rozumí, která chápe jeho problémy, která má stejné problémy a pomůže je dítěti vyřešit. Často s dětmi řeší citlivá témata, jako jsou např. manželské problémy, sexuální život dospělých apod. Zároveň se snaží izolovat dítě od okolí, např. rodičů nebo kamarádů. V této etapě kybergroomer obvykle získá e-mail dítěte, telefonní číslo na mobil, jeho adresu nebo adresu školy, kterou navštěvuje. V mnohých případech pak dítěti ukazuje nebo zaslá pornografické materiály.

2. Podplácení dárky nebo různými službami, budování kamarádského vztahu

Získaný vztah kybergroomer posiluje dárky (peníze, mobilní telefon, drahé hračky a oblečení) nebo službami (navštěva kina). Tyto dárky dává dítěti bez konkrétní příčiny nebo za ně požaduje např. fotografie apod.

3. Vyvolání emoční závislosti oběti na útočnickovi

Kybergroomer zná nejtajnější tajemství dítěte. Dítě netuší, jak mocnou zbraň tím útočnickovi poskytl. Kybergroomer se pro něj stává jedním důvěrným přítelem. Naopak rodičům se se svými problémy odmítá svěřovat a často jim také lže o tom, jak a s kým tráví svůj volný čas.

4. Osobní setkání

Obilbeným programem osobního setkání je procházka v parku, návštěva ZOO nebo kina, diskotéky či klubu, případně přímo návštěva bytu kybergroomera.

5. Sexuální obtěžování, zneužití nebo manipulace

Poslední etapou je obvykle sexuální obtěžování a zneužití dítěte, může jít ale také o fyzické mučení nebo různé formy manipulace (např. nucení k terorismu).

Příloha č. 5 Kybergrooming (5/2)

KYBERGROOMING

Případy kybergroomingu

37 % čtrnáctiletých dětí komunikuje přes internet s cizími lidmi a 14 % dětí se s takovými lidmi dokonce osobně schází. Více než třetina dětí ve věku od 14 do 15 let cizím lidem přes internet předává své osobní a kontaktní údaje.

Usvědčený deviant Pavel H. (vrátný v tiskárnách) využíval k seznamování se s oběťmi např. diskuzní fóra, chat či inzeráty. Předstíral, že vybírá děti z dětských domovů do soutěže Dítě VIP apod. Osobní informace a fotografie, které od dětí získal, pak použil k vydírání. Kombinaci vydírání a uplácení přiměl některé děti k osobní schůzce.

Důsledky:
Znásilňování a zneužívání 20 chlapců. Byl uvězněn na 8 let.

Britský pedofil Michael Wheeler používal k seznamování se s dívkami veřejný chat. S jednou ze zneužitých dívek se seznámil, když jí bylo 11 let. Postupně ji manipuloval, až se na něm stala citově závislá. Krátce po jejích 13. narozeninách ji začal sexuální obtěžovat. Kontaktoval a obtěžoval také její kamarádky.

Důsledky:
11 sexuálních útoků, zneužití 2 dívek (13 let). Byl uvězněn na 3 roky.

Bývalý pošták Douglas Lindsell získával sympatie dívek např. tvrzením, že má rakovinu. Vedl si databázi dívek, se kterými se seznámil online, plánoval si s nimi osobní setkání a znásilnění, některým posílal své nahé fotografie nebo je nutil např. k obnažování. Dvě dívky (13 a 14 let) dokonce přiměl k osobní schůzce. Jednu z nich se snažil nalákat do svého auta a znásilnit.

Důsledky:
Sexuální obtěžování několika dívek, pokus o znásilnění. Byl uvězněn na 5 let.

Zfalšované zprávy jako nástroj k manipulaci

Kybergroomeeři se někdy snaží získat informace od obětí pomocí zfalšovaných zpráv o výhře. Když oběť splní jednoduché podmínky, získá např. nový počítač, telefon apod. Tyto zprávy využívají kombinace tlaku (např. časové omezení nabídky, limitované množství výrobků) a uvolnění (za tlakem následuje nějaká méně důležitá informace - např. vyber si barvu přístroje, který ti pošleme).

Ahoj, vyhrál jsi v soutěži „Dítě chatu VIP“ hlavní cenou! Tou je skvělá věc ve centru Prahy v luxusním prostředí firmy Max. Akce pouze pro děti do 15 let! Odpověz na tento e-mail a získáš bližší podrobnosti!

Milli žád, máte jedinečnou možnost získat ZDARMA nový luxusní počítač se 4 procesory – ideální pro hraní počítačových her a surfování. Stačí nám napsat na e-mailovou adresu vaše jméno, příjmení a adresu, kam máme počítač doručit. Posledních 30 kusů! Akce pouze pro žáky základních škol!

Ahoj, tvoje e-mailová adresa byla náhodně vybrána s dalšími 20 adresami ze 4 milionů dětí v České republice. Vyhráváš nový mobilní telefon Apple iPhone 4S. Odpověz na tento e-mail, přilož své jméno, příjmení a adresu, kam máme telefon poslat. Nezapomeň připojit barvu iPhone, o který máš zájem (černá nebo bílá). Vše zdarma! Odpověz do 5 dnů!

Jak se chránit?

Nejllepší ochranou před kybergroomingem je prevence. Ta spočívá zejména v dobré komunikaci rodičů s dětmi. Rodiče by měli dětem věnovat dostatek času, aby si mohli vytvořit důvěrný vztah. Děti musí vědět, že se mohou rodičům svěřit s jakýmkoliv problémem. Zároveň je nutné, aby byly děti informovány o nebezpečí, které jim hrozí, a o tom, jak se mu vyhnout.

- Nenechte se oklamat sliby na získání láskyplného vztahu.
- Přemýšlejte o „online přátelstvích“, všimněte si nesrovnalostí v tom, co vám „online přítel“ tvrdí.
- Zvažte, proč někdo chce, abyste drželi váš vztah v tajnosti, nebo proč se ptá na velmi osobní témata.
- Vytyčte si své osobní hranice s ohledem na rozhovory o sexu. Nebojte se říct NE kybersexu.
- Nikomu nesdělujte své osobní údaje.
- Nikdy nechoďte na osobní schůzku, aniž byste o ní řekli rodičům.
- Online přátelé by měli zůstat online přáteli.

Příloha č. 6 Ukázka kybergroomingu

Dostupný z: [http://cms.e-](http://cms.e-bezpeci.cz/component/option,com_docman/task,cat_view/gid,45/Itemid,2/lang,czech/)

[bezpeci.cz/component/option,com_docman/task,cat_view/gid,45/Itemid,2/lang,czech/](http://cms.e-bezpeci.cz/component/option,com_docman/task,cat_view/gid,45/Itemid,2/lang,czech/)

CHAT ROOM	Angel~:	Právě teď se cítím trochu sama, pohádala jsem se s nejlepší kámoškou ve škole..	<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-bottom: 10px;"> <p style="color: red; margin: 0;">Chatující</p> <p style="margin: 0;">Angel~</p> <p style="margin: 0;">Bf4uonly</p> </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p style="margin: 0;">● Ignoruj</p> <p style="margin: 0;">● Ohlas</p> </div>
	Bf4uonly:	hey andílku...zdá se, že to teď nemáš jednoduché..chceš si povídat?	
	Bf4uonly:	Nic si z toho nedělej, že nemáš ve škole kamarády, teď máš mě	
	Angel~:	Kolik ti je?	
	Bf4uonly:	Kolik je „hodně starý“? Z tvého profilu vidím, že ti je 12.. zlatíčko	
	Angel~:	Nevím.. jo, mám 12	
	Bf4uonly:	Já mám 25, jsem moc starý? Ale vím jaké to je, když jsou kámoši ze školy občas protivní..Můžu ti nějak pomoci?	
	Angel~:	Myslím že ne...trochu zvláštní..	
	Bf4uonly:	Kdo ještě používá tvůj počítač?	
	Angel~:	Angel~ jenom já	
	Bf4uonly:	Jsi teď v ložnici? Máš webkameru?	
	Angel~:	uhuh	
	Bf4uonly:	Používají vaši tenhle počítač?	
	Angel~:	Ani náhodouuuuuu..	
	Bf4uonly:	Chtěl bych, aby tohle naše přátelství bylo naším tajemstvím a chci, aby ses cítila skvěle, tak si hlavně neukládej žádný chat nebo mejly a pak už to bude vždycky jenom naše tajemství.	
	Bf4uonly:	Myslím že jsi úžasná a jsem šťastný, že ti můžu říkat kamarádka. Doufám, že jednou budeme něco víc než kamarádi :-)	
	Bf4uonly:	Budeš moje holka?	
	Angel~:	Ty chceš být můj kluk?	
	Bf4uonly:	Jasně že chci být tvůj kluk..máš mobil?	
	Bf4uonly:	Jaký máš mail? Pošlu ti nějaké svoje odvážné fotky..a chtěl bych abys mi i ty poslala nějaké svoje nahé fotky..	
	Bf4uonly:	Už ses někdy líbala?	
	Angel~:	Proč?	
	Bf4uonly:	No protože bych chtěl líbat tvoje sladké rtíky a už teď sním o dnu, kdy se potkáme	
	Bf4uonly:	Až se potkáme, ukážu ti všechno co potřebuješ vědět o milování ;-)	
	Angel~:	Líbí se mi ta představa mít staršího kluka..Ještě jsem žádného neměla..	
	Bf4uonly:	Můžu tě nějaké věci naučit, moje princezno.. Konverzace pokračuje a přátelství se prohlubuje	
Angel~:	Musím teď jít...:-(
Bf4uonly:	Ok můj andílku...co takhle se tady sejít zítra ve stejnou dobu?...nebo ti můžu zavolat na mobil..		
Angel~:	Jo jasně...stejný čas zítra..už se nemůžu dočkat..pošli mi zítra sms..		
Bf4uonly:	Sladké sny a nepamenej mi poslat fotečku..ať o tobě můžu snít do doby, než se sejdeme...moje sladká mladá láska..		

Tabulka 1: Ukazuje výtah z chatu, který zobrazuje chování typické pro online grooming. Zbarvené části slouží k ilustraci chování vypsáno níže v Tabulce 2.

Příloha č. 7 Dotazník

Věk:

Pohlaví: chlapec / dívka

- 1) Vlastníš mobilní telefon s fotoaparátem?
a) Ano b) Ne
 - 2) K čemu nejvíce používáš mobilní telefon?
a) K SMS a volání b) Ke hrám c) K focení a natáčení videí d) K surfování po internetu
 - 3) Viděl jsi někdy nějaké video natáčené mobilem, kde by někdo ubližoval někomu jinému?
a) Ano b) Ne
 - 4) Psal ti někdy někdo SMS, ve které by ti vyhrožoval nebo se ti vysmíval?
b) Ano, jednou b) Ano, často c) Občas d) Ne, nikdy
 - 5) Přišly ti někdy SMS, MMS zprávy, ve kterých tě někdo uráží nebo nadává?
a) Ano, jednou b) Ano, často c) Ne
 - 6) Komu by ses svěřil, kdyby ti chodily urážející SMS?
a) rodičům b) učitelům c) kamarádovi d) sourozenci e) nikomu f) ani jedna z možností
 - 7) Pan učitel K. učí ve třídě 8.C, žáci si z něho utahují, neposlouchají a jeho požadavky neplní. Učitel jim je k smíchu. Tento stav si natáčí na mobilní telefon žák H. Co si o této situaci myslíš?
b) Je to vtipné b) Je to trapné c) Nevím, je mi to jedno
- Vlastní názor:
.....
- 8) Stal jsi se někdy obětí pronásledování (stalkingu)?
b) Ano b) Ne c) Nevím, co to znamená
 - 9) Psal ti někdy někdo neustále SMS zprávy, volal, sledoval tě ze školy či do školy?
a) Ano b) Ne
 - 10) Psal ti někdy někdo neustále zprávy přes ICQ, chat, Skype, i když jsi o to nestál(a)?
a) Ano b) Ne
 - 11) Posílal ti někdo neustále dary, které jsi od dotyčné osoby nechtěl(a)?
a) Ano b) Ne
 - 12) Víš, o někom ze svého okolí, kdo se s něčím takovým (s pronásledováním) setkal?
a) Ano b) Ne c) Nevím
 - 13) Komu by ses svěřil(a) s tím, že tě někdo obtěžuje, pronásleduje?
a) Rodičům b) Přátelům c) Sourozenci d) Policii e) Ani jedna z uvedených e) Nikomu
 - 14) Myslíš si, že je takové chování nebezpečné?
a) Ano b) Asi ano c) Ne d) Nevím

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Iva Pešoutová
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	RNDr. Evžen Růžička, CSc.
Rok obhajoby:	2010

Název práce:	Děti a masmédia – kyberšikana, kyberstalking a jiná nebezpečí internetu
Název v angličtině:	Children and mass media – Cyber Bullying, Cyber Stalking and other dangerous
Anotace práce:	Diplomová práce se zaměřuje na problematiku kyberšikany, kyberstalkingu a jiných nástrah, která skýtá anonymita internetu. Popisuje historii masmedií, masové komunikace i internetu. Zvláště se zaměřuje na projevy kyberšikany, kyberstalkingu, kybersexu, kybergroomingu, sextingu, happy slappingu. Zabývá se prevencí těchto jevů a jejich vliv na mládež. Praktická část shrnuje zkušenosti žáků s těmito nebezpečnými fenomény moderní společnosti. Cílem je zjistit míru zkušenosti s nebezpečími, jež internet může poskytovat.
Klíčová slova:	masmédia, masová komunikace, internet, závislost na internetu, sociální sítě, kybersex, kyberšikana, kyberstalking, sexting, happy slapping, prevence, kybergrooming.
Anotace v angličtině:	The aim of this thesis are problems of Cyber Bullying, Cyber Stalking and other dangers, which are possible because of anonymity on the internet. It describes the history of the mass media, public communication and the internet as well. Mainly it is aimed at the badges of Byber Bullying, Cyber Stalking, Kybersex, Kybergrooming, Sexting and Happy Slapping. This thesis is concerned with prevence of these acts and the influence on the youth. Practical part sumarises pupil's experience with these dangerous phenomena of modern society. The aim is to find out the degree of experience with dangerous, which there might be on the internet.
Klíčová slova v angličtině:	Mass media, Public communication, The internet, dependence on the internet, social nets, Cybersex, Cyber Bullying, Cyber Stalking, Sexting, Happy Slapping, prevention, Cybergrooming.

Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1: Kyberšikana Příloha č. 2: Projevy kyberšikany Příloha č. 3: Kyberstalking Příloha č. 4: Etapy kybergroomingu Příloha č. 5: Kybergrooming Příloha č. 6: Ukázka kybergroomingu Příloha č. 7: Dotazník
Rozsah práce:	108 stran
Jazyk práce:	Český jazyk